

ÉPÍTÉSZE

M E T S Z E T

ÚJDONSÁGOK

RÉSZLETEK

SZERKEZETEK

Ára: 890 Ft

www.tervlap.hu

Egy láthatatlan hiány természetrajza

Köztér

A kínai Műpa

Az Alte Pinakothek pañdantja

Rúnakövek fedése

Kalmar Művészeti Múzeum

Gránátgó kápolna

Kvantumugrás

Nem látszani és mégis

A múzeumi pillanatot

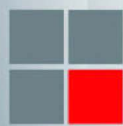
2014/1 / január / február

20 éves az

ISSN 2061-2710

9 780632 061270 > 4 10

Év Homlokzata 2014

Tervezzen a jövőnek!

Jelentkezzen Ön is az Év Homlokzata Pályázatra!

A Baumit Kft. által életre hívott Év Homlokzata Pályázat az elmúlt tíz évben a magyar építészet egyik rangos intézményévé vált. Célja az újonnan épült és felújított homlokzati megoldások értékelése és díjazása építészeti, esztétikai, műszaki és gazdaságossági szempontok alapján.

A pályázási időszak még nem zárult le, ezért a Baumit Kft. továbbra is várja mindazon tervezők és kivitelezők jelentkezését, akik a minőségi munka elkötelezettjei! A pályázási határidő: 2014. március 31-e, hétfő. További információt, a jelentkezés feltételeit, a kategóriákat, illetve az online pályázás lehetőségét, a www.evhomlokzata.hu oldalon találja meg.

Az idei évben – az Év Homlokzata Pályázat történetében először – minden beérkezett pályamű, a Baumit által szervezett rangos **30 országot érintő, nemzetközi megmérettetésen, a Life Challenge 66 versenyen** is részt vesz. Az itt helytálló pályaművek, így nem csak hazánkban, hanem a nemzetközi szakmai pódium előtt is elismerést kaphatnak.

Számítunk megtisztelő jelentkezésére!

350 résztvevő a budapesti konferencián

jogszabályi környezetet ismerni képtelenség, én már meg sem próbálom”. Az egyik konferenciánkon egy hatósági ügyintéző (!) résztvevő kérdezte: mit követeljenek meg az engedélyezési tervekben az elvárt műszaki jellemzőkből?

A szakma többsége találkozik azzal, hogy a jogkövető magatartás tanúsítása rendkívüli nehézségekbe ütközik, az évente többször változó* rendeletek követése kapcsán meg is fogalmazzák: „erre nincs időnk”. Szerintem ideje lenne létrehozni ismét egy különálló építésügyi minisztériumot, magyarra fordítani a szabványokat, leállítani a rendeletgyárat, és végleges formába önteni a jogszabályi környezetet.

Mi a magunk eszközeivel a jogkövetés pártján állunk: a fent említett konferencia anyaga is ingyenesen hozzáférhető lesz március folyamán a tervlap.hu továbbképzési rendszerében, az epitesijog.hu portál pedig segít a jogszabályi környezet megismerésében az ingyenes – a változások követését segítő – hírlevelével. Mert a rendeleteket muszáj megismernünk, főleg a konferencián ismertetett 275/2013 kormányrendeletet, ami feladatot és felelősséget ír elő az építész tervezőknek. Ráadásul speciel ez a rendelet – ha betartják – végeredményben pozitív hatású is lehet.

C S A N Á D Y P Á L

* Lapzárta után értesültünk: legközelebb március 15-én változik szinte az összes építési jogszabály. (Részletek a Tervlapon)

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Pesti Monika / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Cságoty Ferenc, Vukoszlávyev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János; Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: F. Vámosy Erzsébet / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a [tervlap](http://tervlap.hu) építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

Ha lincshangulat talán nem is alakult ki, de hatalmas felháborodás volt a szakmában, mikor a *Tervezői termékküírás – CPR a gyakorlatban* konferencián szembesültek az egyébként már fél éve érvényes szabályozással az építési termékek betervezésével kapcsolatban. A résztvevők létszáma is mintegy másfélszerese volt a hasonló konferenciasorozatokon megszokottaknak, és ezúttal a konferenciák után egy-másfél óráig folyt a kérdezz-felelek a máskor megszokott egy-két kérdéssel szemben. Saját bevallásuk szerint – rákérdeztünk – a szakma (helyszínenként változóan) 0–3 százaléka volt képes eddig önerejéből a rendelet szerint készíteni a műleírását, pedig a rendelet fél éve hatályban van. Nemrég valahol egy vezető beosztású kormánytisztviselő kolléga mondta nyilvánosan (nevet, alkalmat szándékosan nem írok): „a

A Knauf Insulation által indított „Referencia Ház” program eddigi eredményei alapján megállapíthatjuk:

Szálas hőszigeteléssel az épület fűtési költsége jelentősen csökken!

A programban részt vevő két család energiafelhasználása és fűtési költsége a program zárásáig, március 31-ig folyamatosan nyomon követhető:

www.nalamszigetelnek.hu

with ECOSE

Heraklith.

KNAUFINSULATION
ideje az energiatakarékoságnak

KNAUF INSULATION Kft.

2058 Budaörs, Gyár u. 2. Pf. 115.

Tel.: +36 23 889 844

www.knaufinsulation.hu

AUTODESK®
REVIT® ARCHITECTURE 2014

Tervezés kompromisszumok nélkül

Szabadformájú modellezés és parametrikus tervezés a magas minőségű, pontos építészeti tervek elkészítéséhez.

További információ:

www.autodesk.hu/revit

Alkosson természetesen,
tervezzen szabadon
és dolgozzon hatékonyabban!

Az Autodesk és a Revit az Autodesk, Inc. és/vagy leányvállalatai és/vagy licenccel rendelkező bejegyzett védjegye vagy védjegye az Amerikai Egyesült Államokban és/vagy más országokban. Minden más márkanev, terméknév vagy védjegy a megfelelő birtokosok tulajdona. Az Autodesk fenntartja a jogot a termék- és szolgáltatásajánlatok, valamint a specifikációk és árak előzetes értesítés nélküli módosítására, és nem vállal felelősséget jelen dokumentum tipográfiai és grafikai hibáiért. ©2014 Autodesk, Inc. Minden jog fenntartva.

 AUTODESK.

T E R M É K E K

- 4 Borított fafödémek utólagos hőszigetelése bontás nélkül
6 Erkélyszigetelések hőtechnikai összevetése

7 **Mai szemmel**

M E T S Z E T

- 8 Egy láthatatlan hiány természetrajza | Építész: **Molnár** Csaba DLA, **Szentkúti** Viktor, **Halmi** Dénes

K Ü L H O N

- 16 Köztér | Építész: Ryue Nishizawa
20 A kínai Műpa | Építész: **Zoboki-Demeter** és Társai Építésziroda
24 Az Alte Pinakothek pandantja | Építész: Peter **Böhm**

É P Í T É S Z K O N G R E S S Z U S

- 26 Rúnakövek fedése | Építész: **Nobel** Arkitekter a/s
30 Kalmar Művészeti Múzeum | Építész: Bolle **Tham** és Martin **Videgård**
34 Gránátkő kápolna | Építész: Mario **Botta**
38 Kvantumugrás | Építész: Kas **Oosterhuis**, **Lénárd Ilona**

T É M A : K U L T Ú R A

- 44 Nem látszani és mégis | **Magyari** Éva, **Pazár** Béla, **Potzner** Ferenc
50 A múzeumi pillanat

T E R V P Á L Y Á Z A T

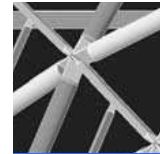
- 56 Tervpályázatok

A K T U Á L I S

- 58 Interjú dr. Hajnóczy Péterrel, a MÉK új elnökével
60 Április 2-án nyílik az Öko City a Construmán
62 Látvány Milánóban

K Ö N Y V

- 66 A hit palotái
67 100 misztikus és szent hely
68 **Abstracts in English**
70 **Tervezők, szerzők**
72 **Ciki** | Ez se kutya

E számunk címlapja Molnár Csaba terve alapján készült.

Borított fafödémek utólagos hőszigetelése bontás nélkül

Régi padlásfödémek utólagos hőszigeteléséhez nyújt hatékony, bontás nélkül kivitelezhető megoldást a gerendaközök üregeinek fújható üvegyapattal történő kitöltése. E módszerrel a födém szerkezetet a legszigorúbb energetikai elvárásokat is teljesíti úgy, hogy a födém járható, terhelhető marad.

alsó és felső deszkaborítás, illetve a födémgerendák közötti tér kitöltésével oldható meg. Fontos, hogy szigetelésként jó hőszigetelő képességű, szárazon és hézagmentesen beépíthető, könnyű anyagot alkalmazzunk, amely nem akadályozza a födém szerkezet lélegzését, és nem növeli számottevő mértékben a

közönként 12 cm átmérőjű lyukakat készíteni, melyeken bejuttatható a Supafil fújható üvegyapot.

A Supafil hidrofobizálással készül (korlátozott a nedvességfelvétele), A1 tűzvédelmi osztályú (nem éghető), és ami a legfontosabb: kimagaslóan jó hőszigetelési értékkel rendel-

A magyarországi épületállomány jelentős része borított fafödémrel készült. A régen épült földszintes házak födém szerkezeteinél a 10–22 cm vastagság közötti és átlag 80–100 cm távolságra fektetett gerendázat azokra merőleges deszkázattal fedték alulról és felülről. E megoldással az alsó és felső gerendázat között kitöltetlen üregek maradnak. Az üreges szerkezetű borított födém hőátbocsátási tényezője a jelenlegi, nem túl szigorú követelményeknek sem felel meg, a mai elvárásokat, komfortot már nem tudja biztosítani.

E szerkezetek energetikai korszerűsítése a járható felületre fektetett hőszigeteléssel egyszerűen elkészíthető, de ebben az esetben – a járhatóság megőrzése érdekében – vagy lépésálló hőszigetelést kell alkalmazni, vagy önhorodó szerkezetet kell építeni. Kézenfekvő megoldás viszont a járófelület megőrzésére a gerendaközök üregeinek hőszigetelő anyaggal történő kitöltése.

Borított fafödém szigetelésére, emellett járhatóságának megőrzésére befújt ásványgyapot hőszigetelés ajánlható. A borított fafödém szerkezet hatékony utólagos hőszigetelése az

fafödém önsúlyát. A Knauf Insulation fújható, könnyű, a fafödémre többletterhet alig juttató Supafil termékcsaládjába erre a célra is szakszerű megoldást kínál.

A borított fafödémek szigetelése (befújás) előtt azonban elengedhetetlen a szerkezet épületfizikai méretezése, hogy az üreg kitöltése után a szigetelőanyagban bekövetkező hőfokcsökés ne okozhasson páralecsapódást a födém szerkezetben belül. Abban az esetben, ha önmagában a hőszigeteléssel a födém nem felel meg páratechnikailag, egyéb kiegészítő intézkedésre is szükség lehet. Ennek egyik módja a belső párazárás növelése, különleges festék vagy párazáró bevonat felhordásával. A másik mód a födém áthatoló pára minél hatékonyabb kieresztése, a födém felső síkján elhelyezett beton- stb. réteg perforálásával vagy eltávolításával. Továbbá vastagabb hőszigetelő anyag igénye esetén a födém fölötti hőszigeteléssel is kiegészíthető a födém fejt szigetelés.

A technológia alkalmas az üreg kitöltésére bontás nélkül – a födém sem szétbontani, sem átalakítani nem kell, elegendő gerenda-

kezik. Kötőanyagmentes, tehát a belső levegőt nem károsítja a kötőanyag tartalmának kiszélesítése. A Supafil Cavity (üregkitöltésre gyártott) típus 0,034 W/mK λ -értéke 18 cm vastagságtól biztosítja a mai energetikai elvárást. Vastagabb gerendázat (polgári lakások) esetén, 20 cm fölötti üreg kitöltésekor ez az érték messze túlszárnyalja a jelen elvárást.

A padlásfödémén fűrt kisebb lyukak lefedését követően látványban semmilyen változás nem tapasztaló, és a szerkezet továbbra is alkalmas marad tárolásra és pakolásra.

A szakszerű és résmentes szigetelés időjárástól függetlenül is elvégezhető, mivel az anyag a padlástér felől juttatható a szerkezetbe. Szigetetlen épületek esetében akár 30–40 százalékos fűtési energiamegtakarítás is elérhető, miközben a belső levegő egyenletesebbé, komfortosabbá változik, valamint az épület akusztikája is javul.

Knauf Insulation Kft., Budaörs

CAD program
az első vázlatoktól a kivitelezésig
építő- és építészmérnököknek
Nemetschek - Allplan

ALLPLAN. ALL YOU NEED!
www.nemetschek.hu

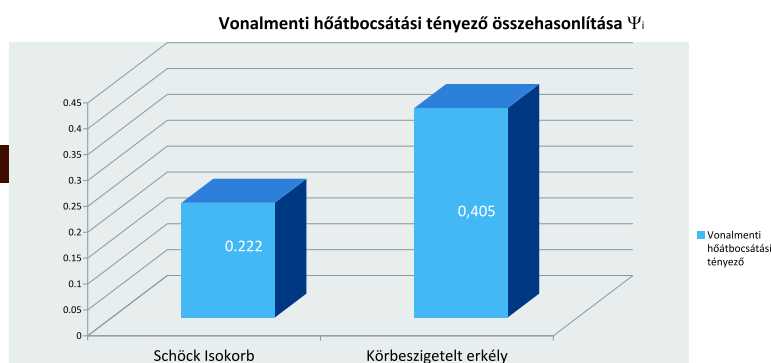
Nemetschek Magyarország Kft.
H-1222 Budapest
Kiránduló u. 4/a II. em. 9.
tel.: +36 (1) 424 01 34
info@nemetschek.hu

Erkélyszigetelések hőtechnikai összevetése

Sokat olvashattunk már a hőhidakról, a miattuk kialakuló káros hatásokról, a hőhidak elleni védekezés lehetőségéről és fontosságáról. Az ilyen elemzések nagy hátránya, hogy óhatatlanul általános megállapításokat tartalmaznak, amelyek – bár a szakemberek számára könnyen beláthatók, mégis – sokszor kevés mérésrel, számadattal vannak alátámasztva.

sített. A tanulmány néhány szerkezeti csomópont – hőmérsékleti viszonyok és transzmissziós energetikai viszonyok figyelembevételével történő – összehasonlítását tartalmazza. Az összehasonlíthatóság érdekében az erkélycsatlakozás különbözőségén kívül minden egyéb feltétel (falvastagság, földérvastagság, belső rétegrend) azonos geometriájú és any-

lás csak a felső öbven van, és az itt alkalmazott speciális rozsdamentes vasalás hővezetési tényezője sokkal kisebb, közel negyede ($\lambda=15$ W/mK) a normál betonacélénak. Az alsó öbvenben nincs vasalás, csak a nyomóerő felvételé-

Ez azért is van, mert az erkélylemezeknél kialakuló hőhid egyszerű hőtechnikai számítással nem számolható. Sok szakember szeretne pontos értékeket kapni (például vonalmenti hőátbocsátási tényezőt), ezeket viszont ép-

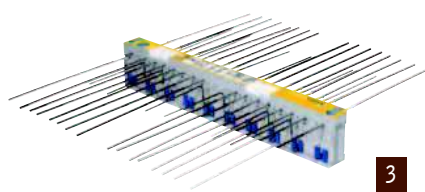
gű. A vizsgálat eredménye, hogy a belső felületre vonatkoztatott Ψ_i hőátbocsátási tényező nagy különbséget mutat a Schöck Isokorb elemmel elválasztott, illetve a körbeszigetelt erkély között [1].

2

pen az egzakt számítás nehézsége miatt ritkán találni (pontos számítás háromdimenziós végeelemes hőtechnikai vizsgálattal végezhető).

E probléma megoldására a Schöck cég a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szakértő tanárával számításokat ké-

3

A különbség több hatás együttes eredménye, amelyekből kettő döntő fontosságú:

1. Körbeszigetelt erkély esetén a hőszigetelést kivisszük a külső térbe, így hűtőborda alakul ki óriási lehűlő felülettel. Hogy ez mennyire intenzív hűtőhatás, jól érzékelteti, hogy a belső égésű motorblokk hűtőbordái ezen az elven hűtik a motort.

2. Az alkalmazott nagy hővezetésű anyagok mennyisége és anyaga. A körbeszigetelt erkélylemez vasalását alul és felül átmenő normál betonacélok alkotják, ezek λ értéke 50–58 W/mK.

A Schöck Isokorb elem esetén konzolvasa-

re szolgáló, hőszigetelésbe rejtett nyomólapok vannak. Ez a hagyományos bekötéshez képest drasztikus hővezetés-csökkenést eredményez. Olyan bekötőelemre is készültek számítások, melyek nem rozsdamentes speciális vasalást, hanem normál betonacélt tartalmaznak. A Ψ_i érték ebben az esetben hasonló értéket mutat, mint körbeszigetelés esetén.

Ez mutatja, hogy korunk hőszigetelési igényeinek megfelelő erkélybekötés normál betonacél alkalmazásával nem készíthető.

Csanaki András okl. építőmérnök,
Schöck Hungária Kft.

- [1] Vonalmenti hőátbocsátási tényezők (Ψ_i) összehasonlítása Schöck Isokorb elemmel elválasztott, illetve körbeszigetelt erkélynél
- [2] Schöck Isokorb elem esetén a konzolvasalás csak a felső öbvenben van, és az itt alkalmazott speciális rozsdamentes vasalás hővezetési tényezője sokkal kisebb, közel negyede ($\lambda=15$ W/mK) a normál betonacélénak
- [3] Klasszikus, konzolos erkélyekhez alkalmazható Isokorb K elem

Mai szemmel

Kikötőépület, Szántód-rév (1962–1963)

Építészet: Dianóczki János (1928–1991)

Akkor:

A Szántód–Tihany közötti legszűkebb balatoni átjáró a középkor óta meghatározó közlekedési csomópont. 1802-ben épült ki a déli parttól mintegy 200 métert benyúló földnyelv, melynek tövében csárda létesül, és a század derekán előbb a postakocsi, majd vonatkapcsolat létesítésével az átmenő forgalom is tovább erősödött. Még a 20. század közepéig is csak egy egyszerű félnyeregtes épületecske intézte a jegykiadást, azonban a Balaton központi hatalom irányította felfejlesztése tudatosan a tömegturizmust szolgálta, így az átkeelő még inkább kiemelt jelentőségűvé vált. A szemközti Tihany az egyhetes turnusban osztott pihenések egynapos kötelező programja lett – mindkét parti rév nagyarányú fejlesztése valósulhatott meg ennek köszönhetően. A közlekedési létesítmények tervezésére létrehozott állami intézet, az Uvaterv kapta a kikötők fejépiletének megtervezését. A szerkezetépítő szakma hazai bázisában Dianóczkinak jutott a feladat, aki a szántódi rév tájképileg különleges pozícióban álló pénztárvaró csarnokát nagyvonalú konstruktóri gesztussal alkotta meg. A földnyelv hosszanti tengelyességét diagonálisan beforgatott geometriájú épület zárja le: az átlós irányú gerinctartó hosszan nyúlik be a kítárukzó látványba, kissé terelve is a gyalogos utasforgalmat a pénztár irányába. A fellebbenő könnyed nyeregtes felület alatt hatalmas panoráma üvegfalak határolják le a belső teret. A forgalmi rész felől ebben úsztatott tömegként foglal helyet a kifelé pénztárként, befelé bisztróként működő funkcionális egység.

Szöveg/fotó: **Vukoszávlyev Zorán PhD**

Archív: **fortepan.hu CC**

Most:

A turizmus vulgarizálódott épített környezete mellbevágó hatású. A déli part fejlesztéseibe e ma is meghatározóan fontos közlekedési csomópont minőségi koordinálása még nem fért bele. A rév földnyelvének tövében fennmaradt csárda még ma is kedvelt helyszíne a környék (autós)kempingjeiben pihenő vendégeknek, de a környezetkezelés nélkülöz minden átgondoltságot. Az átmenő forgalom dinamizmusa miatt kialakított pénztár-beléptetőkapuzat nem kommunikál a finom architektúrával – de legalább távolságot tart a jobb sorsra érdemes kikötőépülettől. Nem úgy a mindent magába olvasztó bazársor, melynek reklám homlokzatisága szinte nem is akar tudomást venni a kompok érkezési-indulási sűrűségéből adódó pozícióvesztésről. Az északi part tájképile felé forduló kikötői épület nem tud versenyre kelni e direkt marketinggel, épülete zárva, csak az egykori pénztár épületdoboz van használatban forgalmi irodaként. A fémmunkás homlokzat átfestett szelvényekkel is elegáns hártaként feszül a vékony betonszárnyak alatt. A valószínűsíthetően vízszigetelési célzattal is alkalmazott kék festés a nyeregfelület esztétikai kifinomultságából nagyon visszavesz, és a szürkészöld tó vize mellett igazolhatatlan vízparti hangulatot gerjeszt. A ház értékei az érdektelenségnek köszönhetően azonban élnek: a mérnöki héjkonstrukció merészen lebben meg a víz horizontja felett, a nyílászáró-architektúra hazai provinciális high-techje építészeknek szemé gyönyörködtető. A kikötőépület objektumszerűsége az érkező komp felől továbbra is élő, de érintetlensége a rátolódo bazársor csatlakozó tömör épülettömegeivel nemcsak csorbul, hanem háttérbe is tolódik. Talán kivár.

EGY LÁTHATATLAN HIÁNY TERMÉSZETRAJZA

Fertődi Esterházy kastélyegyüttes – Rendezvényközpont,
Bábszínház-Narancsház-Víztorony épületegyüttes rekonstrukciója

Nézet a kert felől: jobbra az előtérben az Orangerie. Csuklóban a víztorony, ahhoz pedig a színház-épület csatlakozik

Voltak idők, mikor a korszellem meghatározta az emberek viselkedését. Látszólag kevesebbet tudtak a világról akkor, mint ma, de mégis többet értettek belőle. Mert az emberek akkor még értették egymás nyelvét. A megértés alapja azonban nem csak a nyelv fogalmi logikája volt. Az emberek ismerték, de legalábbis érzékelték a korszellem által diktált szabályokat és kereteket, melyek között mindenki tudta, hogy saját képességei alapján mi az, amit rövid életében meg lehet, vagy meg kell tenni. A művészetekben a

korszellem a stílusokban fejeződött ki. A stílus fegyelmezte az alkotót, és egyben erkölcsi és esztétikai viselkedésének is korlátokat emelt. A kor szelleme tükrözte azt az átlátható, az élet minden szintjét átható egységes rendet, melyben a dolgok mindig a maguk helyén voltak, s melyben a tettek is megfeleltek annak az értékrendnek.

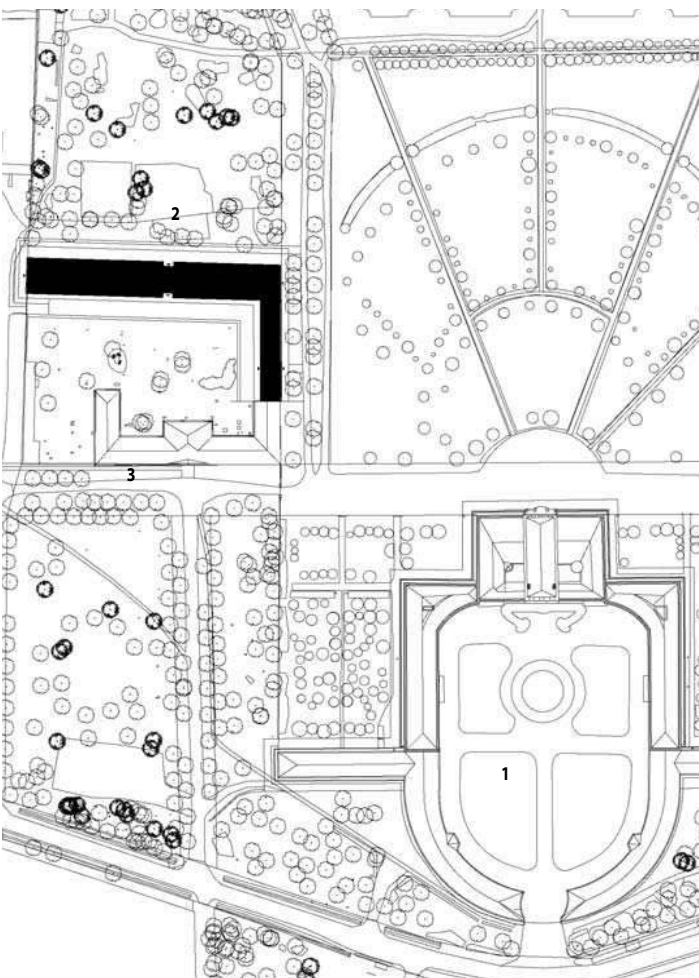
Mára elvesztettük arányérzékünket, ahogy az emberi világ is elvesztette arányos voltát. Nincsenek már az építészet, művészetet, az élet teljességét meghatározó szabály-

rendszerek, melyek korlátai között kiélhetnénk szabadságunkat. A művészet vagy az építészet fogalma már nem egyértelmű, nincs már mindenki által értett és beszélt közös nyelv. Az építészetet sem lehet stíluskategóriákba sorolni és stilisztikai jegyekkel körülírni. A tradicionális értelemben vett stílusok – mindenki számára követhető és ki-

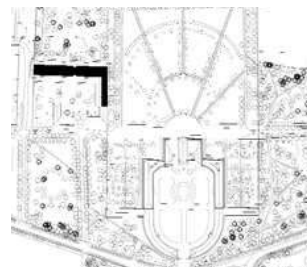
játszható – játékszabályai eltűntek. A szabályok meghatározása az alkotó építész feladata. A szabályalkotás egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy az alkotó a saját kreatív intelligenciája és egyéni intuíciója alapján választja ki a lehetséges szabályok közül az éppen alkalmazandót. A választásban az építész csak önmagára számíthat. A szabá-

Udvari nézet: balra az Orangerie, jobbra a színház

A most elkészült együttes viszonya a kastélyhoz

1. Főépület
2. A marionettszínház együttese
3. Tisztartói lak

Építész:
Molnár
Csaba DLA,
Szentkúti
Viktor,
Halmai
Dénes

**A helyszínrajz a pauszlappal
összehasonlítható méretben**

Az Orangerie végfala

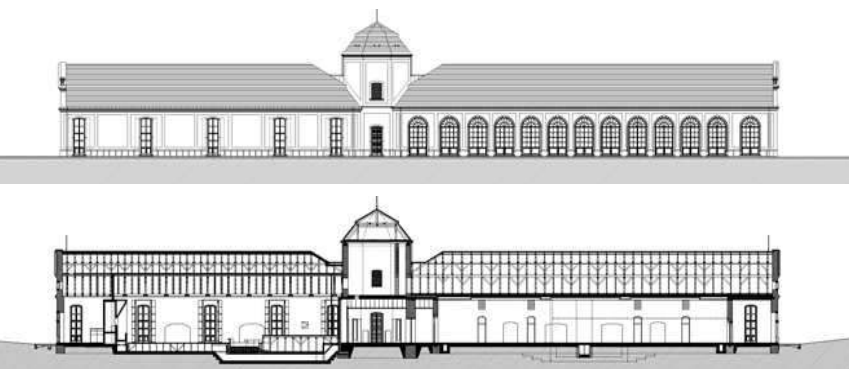
Víztorony (belső kép)

A színház végfala: mögötte egy kis előtér, balról pedig a büfé-rendezvénytér

lyok kiválasztására nincs szabály. A személyes stílusok korszakában az alkotó egyénisége, személyisége vált döntő jelentőségűvé. Ugyanakkor a megépült mű önmagáért beszél, és az alkotó egyénisége pedig elvontan jelenik meg benne.

Az építészet a megértés művészete. A megismerésről, a megértésről és a viselkedésről szól. Ma már sejtjük, hogy a történelmi korok „konzervatív” tudásának megértése, megőrzése és továbbadása a jövő generációjának az emberiség túlélését jelentheti. Korunk a „mindent szabad” elvét hirdeti. De egy olyan világban, melyben minden lehetséges, hogyan kell viselkedni? [Tervünk – módosítás: WGA]¹ erre próbál választ adni egy szóval: tisztességesen.

Formájában Janáky Istvánt², tartalmában pedig Cságyoly Ferencet³ idéző apokrif: hitvallás és program, manifesztum és krédó egy olyan korban, amely inkább ösztönzi a dialógusokat, semmint a fenti, mégoly megejtő csendességgel suttogott kiáltványokat.

Egyfajta magárahagyatottságról, egyedüllétről mesélnék Molnár Csaba szavai: vonzzák a narratívánélküliséget, bátorítják ugyanakkor a konkrét kérdésekre adható alkalmi válaszokat. Molnár Csaba által képviselt szólam úgy válik tervezéstechnikai foglalatává, hogy programot mégsem ad: nem az építészetbe, bizonyos eljárásmodokba, hanem egyfajta morális attitűdbe helyezi sikerének zálogát. Az efféle eljárás örületes, már-már elviselhetetlen tépje is valahol itt rejtezik: kudarc, tévedés esetén ugyanis nem adható felmentés, mert annak végső oka szükségképp a tisztességtelenség.

A fertődi Esterházy kastély együttes önállóan is értelmezhető épületcsoportja a főépülettől délkeleti irányban felépült Tisztartói ház, Bábszínház, Víztorony és Orangerie. A felújítás célja az volt, hogy – az értékmegőrzés alapvető szempontjain túl – létrejöhessen egy rendezvényközpont. A műleírás szerint „az építészeti tömeg és homlokzatformálás a 18. századi Fényes Miklós-kori állapot visszaidézését célozta meg”. A négy épületelem lineáris térszervezéssel kapcsolódik egymáshoz rendki-

vül kötött alaprajzi szerkezetet hozva létre. Az egyes funkciók szinte csak egymáson keresztül közelíthetők meg, alternatív közlekedési rendszer szervezésére nem volt mód, ami a modernista szerkesztéshez szokott szemnek különösképp a víztorony működésénél kihívásos. A kiskastélyt a Bábszínházzal összekötő földszintes

egy semleges, részleteiben elnagyolt üvegház. A Bábszínház ugyanakkor rendkívül taktilis élmény. Molnárék számára éppúgy járhatatlannak tűnt a belső újravakolása, mint a teljes feltisztítás, ezért talált szépségében, az eredeti vakolatfoltokkal konzerválták a falakat. Noha ez az eljárás nem vált általános renderzőelvvé, mesés, kel-

Színházépület a kert irányából

épületszárny udvari átjárójában alakították ki a rendezvényközpont bejáratát. Ettől a súlypontból északra egy hosszú blokk rejtje a mellékhelyiségeket, a büfé és a ruhahatár pedig délről csatlakozik. A bárpultot elhagyva jutunk a bábszínház előterébe, innen pedig könyökfordu-

lemesen rajzos színpadiasságával csempész reminiscenciákat a barokk díszítmények egykori grafikájából.

A víztoronyt a – második világháború után magtárként lerohadó – marionettszínház felújításakor kitermelt téglákból építették újjá, ami talán az együttes legkérdé-

Fertőd számára Eszterháza városrész, ezen belül is a kastély ad európai ismertséget – mondja Kocsis Ferenc polgármester –, hiszen Eszterházát a világ minden táján ismerik. Ezért is fontos nekünk a teljes helyreállítás. Mostanra a turistaforgalom számára legfontosabb részek el is készültek: a kastély, a két gránátosház, a marionettszínház, a narancsház és köztük a víztorony. A jószágkormányzóság helyreállítása most zajlik. Természetesen helyi lakosként fontos az is, hogy ne csak a főépület, hanem a kert, a Lés-erdő is elkészüljön, és büszkén bemutatható legyen.

A marionettszínház helyreállítása azért különösen nagy öröm, mert korábban borzasztó volt a helyzetét látni, a hengermalom, majd a keverőüzem magtára volt. Most feltárták titkait, megtalálták például a zenekari árkot, ahol egykor Haydn állt. A belső tér építészeti megoldása szokatlan, számunkra a régi felületek megőrzésének ez a módja újszerűnek tűnik, de az akusztika kiváló, és az emberek megbarátkoztak ezzel a kialakítással. Szeretik.

lattal a nézőtérre, majd a víztoronnyal bekötött Orangerie-be. A kutatási tervek alapján újjáépített víztorony egyszerre csukló-, kiállító- és diszponibilis tér: éppúgy szolgál hátsó színpadként, mint ahogy felső szintje a gépészet installálására is alkalmasnak bizonyult.

A színház és az Orangerie világa – az enteriőröket tekintve – nagyon eltérő: az utóbbi vakolt tér, leginkább

sesebb elemének létrejöttét segítette. Ha bárki felteszi a kérdést, hogy mi a baj ezzel a blokkal, akkor a tömör válasz az, hogy semmi. Kicsit bővebben: logikus döntés az, hogy a felújításakor talált téglanyagot építik vissza, és újszerűnek tűnik az is, hogy ezt a téglafelületet – utalva a nem is oly régmúlt műemlékvédelmi paradigmáira – nyersen hagyják, a megoldás ugyanakkor nem számol

Tekintettel arra, hogy cégünk több évtizedes műemléki felújítási tapasztalattal rendelkezik, valamint a Rendezvényközpont kivitelezését mind tervezési, mind régészeti szempontból gondos előkészítés előzte meg, így meglepetést leginkább a padozat alatti feltárás hozott, melynek következtében az alapozást kellett módosítani – hangsúlyozza Greskovics Balázs, a kivitelező Laki Épületszobrász Zrt. projektfelelőse. A Laki Zrt. a korábbi ütemekben is közreműködött. A mostani etapban a legnagyobb kihívást a kivitelezés ütemezése jelentette, hiszen koratavasra kellett elkészülni. Így össze kellett fejezni a homlokzati és tetőmunkákat, be kellett „zárni” az épületeket, hogy télire csak a belső munkálatok maradjanak. Különlegessége még az épületnek a Víztoronyba szerelt projektoros-audiovizuális élmény, amelynek során gombnyomásra leereszkedő vetítőfelületre hat projektor varázsol 3D filmet egy tíz-tizenöt perces attrakcióval. Ehhez egyedileg kellett megoldani a vászon kialakítását, annak mozgatását és a projektorok elhelyezésének részleteit.

**Bejárati blokk. Jobbra a mellék-
helyiségek, balra a büfé-ruhatár-
rendezvénytér**

azokkal a konnotációkkal, szemantikai túlterheltséggel, amely manapság a bontott téglá sajátja⁴. Furcsa, bár nem egészen megmagyarázhatatlan építészeti firtor az, hogy – jelentéstanilag – akkor és ott merül ki ez az anyag, ahol épp a legnagyobb szükség lenne rá. Tűnjék bár szőrszálhasogatásnak, de a tény, hogy ez a szövet végül is tényleg nem a víztoronyból, hanem a szomszédos színházból származik, közelebb löki a tornyot a műromkocsmák világához, mint ahogy az ildomos – pontosabban: magyarázható – lenne. Bármennyire is szerethető Molnár Csaba tervezésmethodikai krédója, bármennyire is járható az út, hogy hitvallásának következményeként a helyben felmerült problémákra adjon gyakorlati

megoldásokat, az általa vázolt keretek inkább érzelmi-etikai, semmint fogalmi vasalata már alkalmatlan arra, hogy egy efféle, nagyon is konceptuális kérdésre ne gyakorlati, hanem fogalmi választ találhasson. Mindez természetesen nem baj, inkább halvány hiány: a rész megoldások kikezdetetlen logikája ennek okán nem emeli az egészt kritikán fölüli minőséggé.

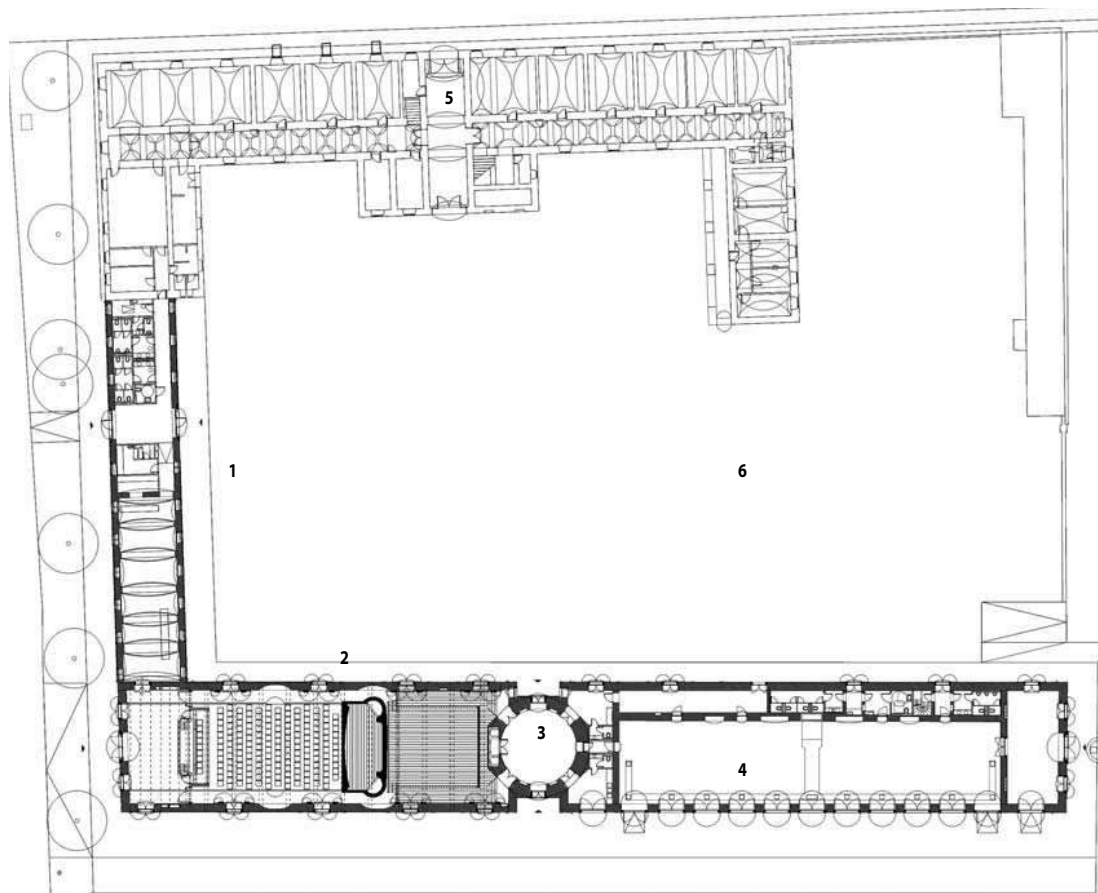
Mely minőség alapösszetevői viszont adottak. Egy mégoly részletes építészeti elemzés kereteit is szétvetné a Krähling Jánosék által összeállított tudományos tervdokumentáció méltatása, vagy az egykori fedélszék ritmusát rekonstruáló tető bemutatása, amely könnyed eleganciával áll a bútor, az ácskonstrukciók és a mérnöki

A világon egyedülálló módon a kastélynak két színháza is volt – mondta lapunknak Dobó Ágota elnökhelyettes, a Forster-központ projektfelelőse. A központ feladata a műtárgyakkal kapcsolatos hatósági munka mellett a világörökségi helyszínek, így Fertőd kultúrtáj felügyelete is. A Műemlékek Nemzeti Gondnoksága beolvasásával ötvennél több kastély, vár, kolostorépület került a központhoz, de még a határon túli területek épített öröksége is. Fertődön harmincmilliárdos beruházással három ütemben zajlik a helyreállítás. A kétszázötven hektáros terület számos épületén még sok munka van hátra, egyebek mellett a franciakert, a parádésistálló, Haydn muzsikaházának rekonstrukciója.

A két színház közül az operaház teljesen elpusztult, ennek helyreállítása most nincs a feladatok között, viszont a valamikori Marionettszínház elkészült. A feltárás során kiderült, hogy az alig ötvenfős nézőteret is gipszből, vászonból, fából szerkesztett díszlet, kulisszafal vette körbe, a színpad alatt pedig előkerültek a barokk gépészet nyomai. Ezek később rekonstruálhatók, most egy kétszázötven fős rendezvényterem jött létre, mely nyáron már remekül működött, de télen is használható. A projektet kivételesen jó, egymást erősítő, kiválóan együttműködő csapat irányította.

**Udvar. Balra az előtérben az
Orangerie, a víztorony mögött a
színház. Szemben a térfalat adó
blokk a büfével csatlakozik a szin-
házhoz. Kissé takarásban az áthajtó,
amely bejáratként is szolgál**

A most elkészült együttes alaprajza

1. Földszintes összekötőszárny
2. Marionettszínház
3. Víztorony
4. Orangerie
5. Tisztartói lak
6. Jövőbeli kiegészítése a korábban lebontott összekötőszárny helyén

Orangerie. Hátunk mögött a víztorony. A helyiség refunkcionálását az indokolta, hogy a jövőben a kastélykertet is rekonstruálni kívánják

Színházterem. Szemben a kert, jobbra a díszpáholy és a műszaki központ. A fiókváltó gerenda jelzi az egykori közlekedő falát

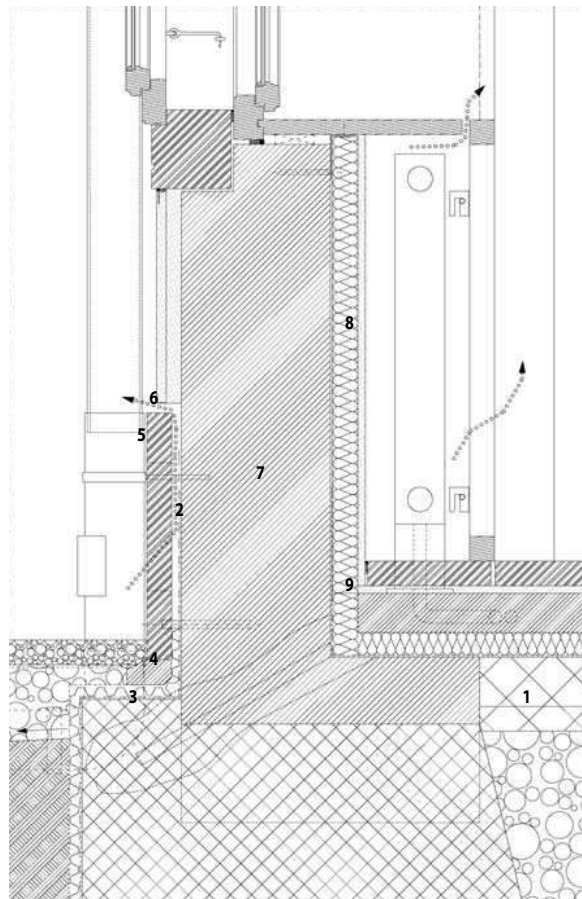
művek metszéspontján. Molnár Csaba magányra épülő – azt a döntések pillanatában súlyosan át is élő – építészeti szerepfelfogása a végeredmény tekintetében több mint tisztességes. Ami – hic et nunc – esetleg hiányzott? Talán méltatlan ezt számon kérni, de a kreatív bátorság.

1 Az eredeti szövegben: „Benyújtott pályázatunk”, utalva a felolvasott szöveg kontextusára, amely a 2013. évi Média Építészeti Díjának átadóeseménye volt.

2 vö.: Különös tekintettel A vak (http://www.biennale04.hu/?m=2&almenu_id=2&nyelv=magyar&oldal_id=3&menu=m1), illetve A rejtőzködés <http://epiteszforum.hu/a-rejtozkodes> című írásokra.

Wesselényi-Garay Andor

1. A szigetelés síkjáról indított 30 fokos furatokban nagy nyomáson injektált vegyi fal-szigetelés felszívódó talajnedvesség ellen (alapmegerősítés után)
2. Modifikált bitumenes bevonatszigetelő massa
3. Felületiszivargó lemez
4. Szintbeállító betonpogácsa lábazati köelemhez
5. 50 mm vastag fertőrákosi lábazati mészkö-lap, függesztve
6. Élképző alumínium vakolóprofil
7. Lábazatrögzítő rozsdamentes acél szerelvény
8. Vakolható páragazdálkodó réteg, szigetelőlemez
9. Tartósan rugalmas akrilkitöltés mögöttes PE habzsinór háttámasz

3 Cságyoly Ferenc: *Az építészet útjai és tévútjai*, in: Finta József (szerk.): *Épített jövőnk. Magyarország az ezredfordulón*. Stratégiai tanulmányok a Magyar Tudományos Akadémián sorozat. XV. Épített jövő. Sorozatszerkesztő: Glatz Ferenc. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2005. pp. 127–160. A Cságyoly-szöveg hatása Molnár Csaba DLA-értekezésében is megjelenik, itt a zárófejezet tonalitását határozza meg az alkotói bizonytalanság érzete. Erről lásd: Molnár Csaba: *Terv-Rajz-Tan. A rajzolás fontosságáról*, DLA értekezés, BME Építészmérnöki Kar, Mesterképzés, 2005.

4 Hasonlóképp ürrült ki napjainkra a kortenacél, vagy halad a hazai belsőépítészet abba az irányba, hogy a konceptualitás utolsó cseppjeit is kiszívja az OSB-lapokból és a zsululemezekből.

Építész: Molnár Csaba DLA, Szentkúti Viktor, Halmi Dénes (M Építész Iroda Kft.)

Építető: Műemlékek Nemzeti Gondnoksága

Építész munkatársak: Bánhegyi Zsolt, Bencsik Gábor, Istók Viktória, Koch Lilla Boróka, Kersner Katalin, König Gergely

Generálkivitelező: Laki Épület-szobrász Zrt.

Építészettörténeti konzulensek:

dr. Krähling János, dr. Halmos Balázs, dr. Fekete J. Csaba

Régész kutatók: Koppány András, Kupovics Renáta, Thury László

Tartószerkezeti tervező: dr. Armuth Miklós

Épületakusztikai szaktervező: dr. habil. Reis Frigyes, Nagy Attila Balázs

Épületszerkezeti szaktervező:

dr. Kakasy László, Dobszay Gergely

Tűzvédelmi szakértő:

dr. Gombik Károly

Épületgépész tervező:

Lovas Albert

Elektromos tervező:

Beharka Zsolt, Zentai Csaba

Külső villamos közmű tervező:

Koós Joachim

Gyengeáram szaktervezők:

Keil Zoltán, Varga Krisztián, Kónya Gergely

Művészeti szaktanácsadó:

Rácz Márton

Hatásvilágítás: Csontos Balázs

Hangosítás: Baranya Tamás

Vetítéstechnika: Fábíán Attila

Világítástechnika: Halászy

Tamás, Horváth Gábor

Biztonság és egészségvédelem:

Karé Krisztián

Fotó: Batár Zsolt, Dobos Tamás, Szentkúti Viktor

KÖZTÉR

Építész: Hiroshi Senju Múzeum, Karuizawa Japán

Ryue

Nishizawa

A hullámzó padló a természeti tájat idézi, elmosódnak a határok kert és épület között

A filigrán pillérek és a kiállítás falai nagyvonalúan tagolják a belső teret

Senju (Szendzsü) egy nyitott, fényes tér alkotását kérte tőlem, ahol az emberek megtekinthetik munkáit, megpihenhetnek, és időt száhatnak az elmélkedésre. A múzeum szelíden követi a hely természetes emelkedését. A fényeket mély eresszel, ezüst függönyökkel és UV-vágott üveggel szabályozza, de kiengedi a zöldbe. A nyitott tér a terv szándéka szerint a karuizawai természetet és Senju művészetét egyesíti. Park és tér unióját akartam létrehozni, amely hívatógató, mint egy magánlakás nappalija. RYUE NISHIZAWA¹

Mindig hittem abban, hogy a szépség létrehozható különböző tárgyak harmonizálásával. Azt reméltem, hogy a múzeum megalkotásának közös munkája egy avantgárd építéssel új tértípust eredményez majd, ami sehol másutt nem látható. Pontosan ez történt. (...) Itt, a karuizawai természetben (...) egy fénytel teli múzeumot építettünk. HIROSHI SENJU²

Különleges adottság, ha egy múzeum születésénél az alkotó művész és az építész együtt dolgozhat. A Hiroshi Senju Múzeum egy ilyen összefogás eredményeképpen született. A hatás ezúttal sem maradt el. A művész alkotásain ábrázolt vízesések szerves egységet képeznek a múzeumot körülvevő és egyben belső udvarokat meghatározó kerttel. A határok elmosódnak a természet és épület, illetve művészet és valós tér között, a három alkotóelem sajátos egysége jön létre. Ehhez az egyedi tér-

ellensúlyozza azt, hogy a könyvtár tulajdonképpen teljesen más építészeti világot képvisel, mint a campus vagy Lausanne maga.

A Teshima Múzeum Japánban ennek pont az ellentéte. Az épület tömege a táj maga: az építésnél gyakorlatilag a meglévő dombot töltötték fel az eredeti viszonyokhoz igazodva, a feltöltés pedig egyben zsaluzatként is szolgált a vasbeton héjhoz is. Az épület így gyakorlatilag a domb teteje, belső terét pedig úgy hozták létre, hogy a

élményhez egy olyan építészeti koncepcióra volt szükség, amely a hely és az épület viszonyát egy teljesen más kontextusban képes megragadni, újraértelmezi az építészet hagyományos megoldásait.

Ryue Nishizawa (Rjúe Niszizava) épületének viszonya a hely szellemével nehezen írható le egy jellemző eszköztárral: munkái bár ugyanazt a kérdést járják körbe újra és újra, ennek ellenére a megoldások között látszólag nincs logikus kapcsolat, sőt inkább ellentmondásokat lehet kimutatni az egyes példák között.

A Rolex Center esetén a párbeszédén volt a hangsúly épület és hely között annak ellenére, hogy az épület nem követ semmilyen olyan adottságot, amit a szakma hagyományos értelemben az illeszkedés szabályainak megfelelően fontosnak tartana: az épület beépítése, anyaghasználata vagy formanyelve köszönőviszonyban sincs környezetével. Az épület viszonya a hellyel mégis szoros marad, mert ezt a kapcsolatot az építészet más eszközeivel éri el: átlátások és áthatások (közlekedési útvonalak) finomra hangolt rendszere ad olyan egyensúlyt az új épület és a meglévő adottságok között, ami

dombot egyszerűen kitermelték a kész vasbeton tető alól. Az épületben járva így a domb belső világába és tömegébe nyerünk bebocsájtást. A Teshima Múzeumban a mesterséges és a természetes alkotóelemek olyan szerves egységgé forrnak össze, ami ritka az építészetben. Ez a tervezői szándék természetesen tudatos, amiről Kazou Sejima kollégájával közösen tartott előadásuk is tanúsodik: „Az építészet környezet”²³ (Architecture is Environment). A Teshima Múzeum talán ennek az építészeti szándéknak a legfontosabb példája. Az építészeti cél ebben az esetben is a környezet és építészet szoros kapcsolata, akárcsak a Rolex épületénél. Ez a viszony viszont ezúttal sem illeszkedésben vagy alkalmazkodásban valósul meg, hanem a külső és a belső tér közötti áthatásokban.

A Hiroshi Senju Múzeum ennek az építészeti törekvésnek egy újabb variációját adja. A három épület közel azonos időben épült fel (2009, 2010 és 2011), így a kapcsolat közöttük nem véletlen. A Senju Múzeum érdekessége, hogy alighanem utolsó ebben a sorban, mert a Louvre Lens épületének tervezésével a SANAA munkás-

A kertek, a festmények és az épület szerves egységet képeznek

1. Bejárat
2. Hiroshi Senju Múzeum
3. Iroda
4. Kiállítótér
5. Parkoló
6. Színes levelek kertje
7. Üzlet
8. Kávézó

A bútorok kijelölik az elmélkedés helyeit, egyben tagolják a belső teret is

sága is teljesen más irányt vett. Ellentétben a másik két példával, a Senju Múzeum nem teremt párbeszédet, és a meglévő tájat sem változtatja meg. Az épület ehelyett a szó legszorosabb értelmében véve ráépül a tájra. Mindezt azonban olyan könnyedséggel teszi, ami egy ilyen egyértelmű megoldást is különleges és egyedi térélménnyé képes varázsolni.

Az épület ráépítése szorosan követi a telek emelkedését és következetesen igazodik a meglévő adottságokhoz. Ezt viszont nem vízszintes síkok lépcsőzésével vagy lejtők beiktatásával éri el (ami ilyen esetben megszokott

lenne), hiszen az formai értelemben véve illeszkedést eredményezne, ami Nishizawa munkásságára nem jellemző: a hangsúly mindig a külső-belső viszonyán és a határok gyengítésén van. Ennek a megközelítésnek a legnagyobb jelentősége pontosan abból ered, hogy nem formai szabályokból építkeznek, így különböző megoldásokkal lehet ugyanazt a célt elérni.

Az illeszkedés helyett a ráépítés során a legfontosabb részlet a padló felülete, ami teljesen a meglévő emelkedőt követi vízszintes vagy függőleges elemek nélkül. Ez a fontos részlet alapvetően határozza meg az épület tér-

Az organikus alaprajzú belső kertek elárasztják fénnel a teljes múzeumot

élményét: az organikus felületen sétálva a térérzet egy mesterséges táj hatását kelti: miközben az épületben sétálunk, tehát az emelkedőn felkapaszkodunk, a lábunk alatti padló a természet világát idézi.

A tető ugyanezt az elvet követi: az épület metszete a tető íves vonalát a tájjal és a padló felületével összhangban határozza meg. Az ereszt vonala szabadabb vonalvezetést követ: a ház határait meghatározó tető tudatosan független a külső falaktól. Az ereszt konzolosságának változása szabályozza a belépő fény mennyiségét a belső

így az udvarok üvegfalai szabadon érvényesülhetnek, nagyvonalú megvilágítást és a környezettel való szoros kapcsolatot biztosítják a belső térnek.

Hiroshi Senju Múzeum a táj és az épület szerves és szoros kapcsolatának különleges példája, ami meghatározó elem Nishizawa munkásságában. Épületei számos variációt adnak erre a központi gondolatra, ennek az épületnek a különlegessége viszont abban rejlik, hogy a többi példával ellentétben ezt rendkívül egyszerű és kifinomult eszközökkel éri el.

Hiroshi Senju munkássága nemcsak a kiállítást, hanem az építészeti koncepciót is meghatározta

térben, de egyben hatásosan oldja az épület határait is. Így megszűnik az a lehetőség, hogy a ház egy környezetből kimetszett és lehatárolt egységként működjön, ahogy mondjuk a Kanazawa 21. századi Kortárs Művészetek Múzeumánál történik. Belső udvarok kertjei ezt az áthatást erősítik tovább a természeti környezet és az épített tér között. A tartószerkezet pillérváza sem követi az udvarok logikáját, hanem a belső térben maradnak,

1. Hiroshi Senju Múzeum honlapja, építészeti koncepció in: <http://www.senju-museum.jp/en/about/architecture/>
2. Hiroshi Senju Múzeum honlapja, a múzeum koncepciója, in <http://www.senju-museum.jp/en/about/museum/>
3. Architecture is Environment: R. Nishizawa és K. Sejima előadása a Harvard Egyetem Tervezői Karán (Harvard Graduate School of Design), 2011. 03. 31-én, forrás: <http://www.youtube.com/watch?v=dtTo9qNrQB8>

Építész: Ryue Nishizawa (Rjúe Nishizava)
Kivitelezés: Shimizu Corporation és Sasazawa Construction
Fotó: Daici Ano – Hiroshi Senju Museum Karuizawa

Az előcsarnok markáns formái
a kínai opera maszkjait idézik

A KÍNAI MÜPA

Nanshan (Nansan) Kulturális és Sportközpont,
Shenzhen (Sencsen), Kína

Építész:
Zoboki-
Demeter és
Társai
Építésziroda

Kína egyik legdinamikusabban fejlődő déli területén, a Gyöngy-folyó torkolatában, Hongkong és Guangzhou (Guangcsu) 30 milliós agglomerációjának¹ tagjaként terül el Shenzhen városa. A hetvenes évektől kiemelt gazdasági övezetként működő húszezres „halászfalu” negyven év alatt vált 16 milliós metropolisszá. Kína New Yorkja – szokták mondani –, ahol mindenki idegen. A könnyűipar és kereskedelem legfontosabb központja, a népi Kína déli arca a „nyugati” világ felé. Itt épült fel a kínai tőzsde, melynek épületét Herzog de Meuron jegyzi, a repteret Fuksas építi, Steven Holl egyik legszebb munkája pedig a város tengerpartján áll.

Meghökkenítő: Shenzhen Budapest testvérvárosa. Így eshetett az, hogy az egyik többmillióes kerület küldöttsége elkötelezte magát egy Müpa építése mellett. Nemzetközi meghívásos tervpályázat alapján választottak építész, de végül is a kínai nyertes irodák partnerét utólag találták meg cégünkben.

A Hősök tere méretű városi tér körül áll már a könyvtár, a terveink szerint befejezett múzeum belsőépítészeti munkálatai folynak, de talán ami a legfontosabb, az opera és gyerekszínház, valamint a sportcsarnok és az uszodaépület együttesét a kínai újév után adják át. A kulturális főtér környezetrendezését is cégünk készítette.

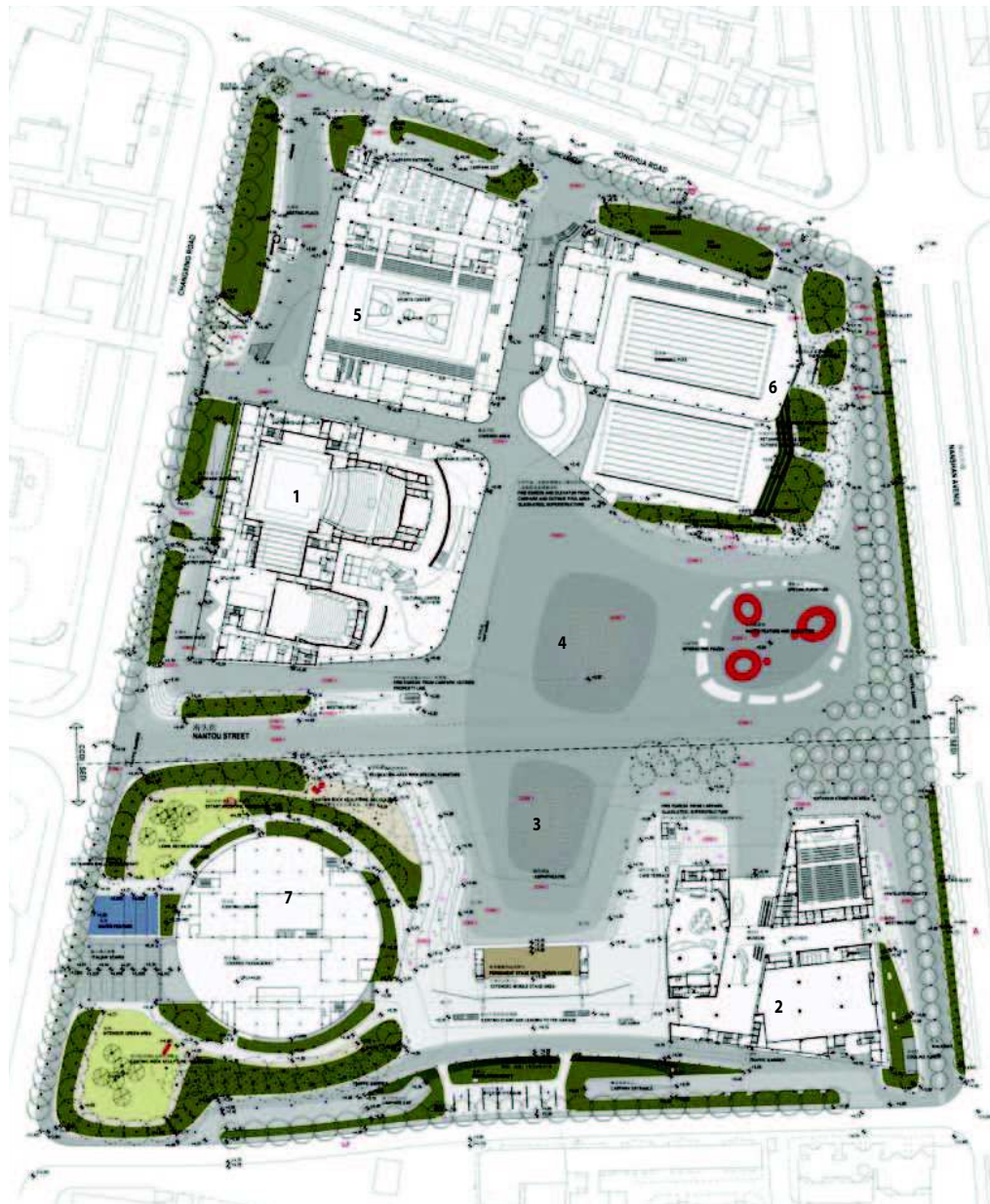
Lehetőségünk adódott arra, hogy az épületegyüttes teljes építészeti-műszaki tervezését a design development folyamatig magyar és külföldi mérnökök együttesével generálban összefogjuk. Az engedélyezési folyamat és a kiviteli tervek elkészítése során három kínai irodával szövetkeztünk. Eltérően a nemzetközi „sztároktól”, időszakonként heteket ott töltöttünk, részletről-részletre egyeztetve készültek el a rajzok. Minden előzetes feltételünk ellenére a befektetett munka megérte. A részletes angol-kínai dokumentációk kiviteli terveit ellenőrizve, az építkezés folyamatát a legmeghatározóbb részletekig leegyeztetve, a kínai kollégák odaadó helyszíni

Az új városi főteret a kulturális és sportépületek együttese öleli körbe

Helyszínrajz

1. Kulturális központ (ZDA)
2. Múzeum (ZDA)
3. Szabadtéri színpad (ZDA)
4. Főtér (ZDA)
5. Sportcsarnok
6. Uszoda
7. Könyvtár

munkájának köszönhetően az épületegyüttes kiváló minőségben készült el.

A „kis Müpa” két terme technológiai szempontból továbblépést jelent szakmai pályánkon, hiszen az ezernégyszáz fős opera többfunkciós kialakítása kapcsán lehetővé vált a teljes auditorium mennyezetének süllyesztése-emelése. Ezáltal a Nemzeti Hangversenyterem hangvető ernyőjét kifeszítve a másfélezer négyzetméteres nézőtér fölé sávokban hangolható felületet kaptunk a teremben zajló események kiszolgálásához. Ezt a műszaki megoldást – annak példa nélkülsége miatt – másfél éves, „vesszőfutáshoz hasonlatos” engedélyezési eljárás kellett keresztülvernünk a kínai színházi szakma vezetőiből álló grémium meggyőzésével.

A drámai produkcióktól a zenés színház minden műfaján keresztül a koncertekig, gálákig képes ez a tér kiszolgálni a színpad különböző méretű együtteseit. Megfelelő akusztikai környezetet ígér a tömörfából készített

szofisztikált falburkolat. A gyerekelőadások számára épített kisebb színházterem, a barokk színházi tradíciók kortárs adaptációja szintén sokfunkciós. A dinamikus előcsarnoki közlekedőszalagok felidéznek a Richter Kutatóépület csarnokát, és körbefonják a kínai opera maszkjait jelképező terem-előterek építészeti elemeit.

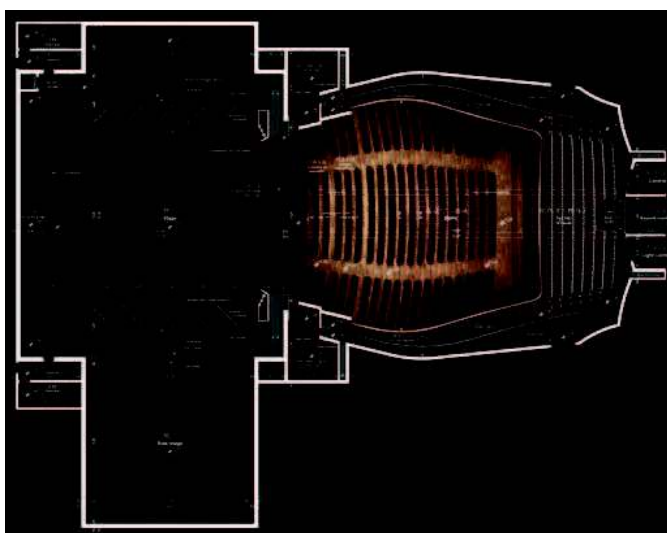
Sikerünket feltételezte, hogy rendkívüli energiát fektettünk a programalkotársba.

A Müpa építése idején is rádöbentünk arra, hogy a hazai gyakorlattól eltérően a feladatot nem csupán építészeti-mérnöki, hanem funkcionális és épületechnikai tanulmányok sorozatával kell megközelíteni. Ezzel a szakmai és politikai megbízóink közel kerülhettek a feladathoz, szinte alkotótársunkká váltak a korábban nem megfelelően végiggondolt használati és üzemeltetési kérdésekben.

Nos, a kulturális és sportlétesítmények tervezése során hamar kialakult az „egyszeregy”, ellenben a múze-

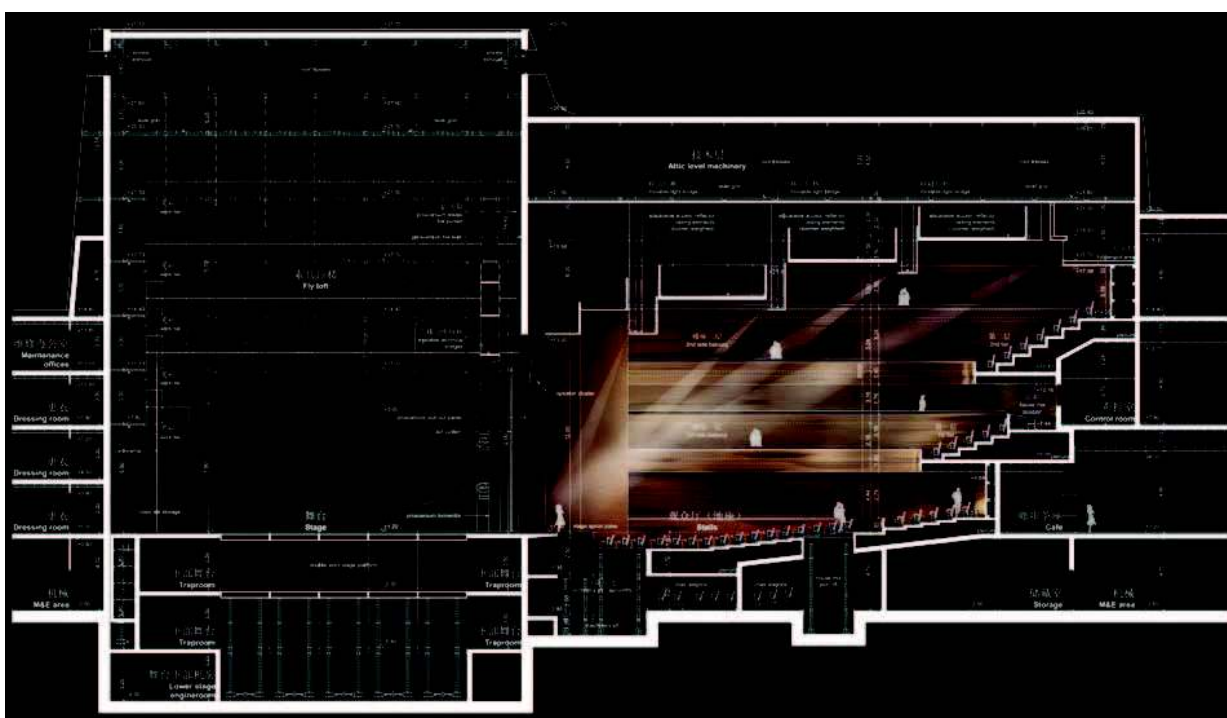
A kulturális épületbe belépve fokozatosan táru fel a maszkok által uralt előcsarnoki tér (látványterv és építés közbeni állapot)

umban a szakmai egyeztetés a mai napig zajlik. Hiszen itt lehetőséget kellett teremtenünk a „Blockbuster”⁷² kiállításoktól a hagyományos kínai népi művészetin át mindenféle kiállítási formához, de alkalmazkodnunk kellett a helyi múzeumi-intézményi elvekhez, a házban dolgozó művészek igényeihez és természetesen a nemzetközi múzeumi funkcionális trendekhez.

Különösen büszkeséggel tölt el minket, hogy Hudec László³ óta talán ez az első olyan épített létesítmény

Az auditórium mennyezetének süllyeszthető elemei akusztikailag is lehetővé teszik a terem többfunkciós használatát

A színházterem íves karzatai és a hullámzó faburkolatok biztosítják a kiváló akusztikai minőséget (látványterv és építés közbeni állapot)

A múzeum markáns osztásrendszerrel kialakított kőhomlakzata nappal és éjszaka egyaránt impozáns megjelenést nyújt

Ázsiában, melynek terveit magyar mérnöksapat fogta össze. Az épület kivitelezésének színvonala, technológiai háttere hasonló, mint budapesti testvéréé. Ennek az öt-éves folyamatnak tanulságait még mi is elemezzük, de érezzük, hogy bátorságot adhat a magyar mérnöktársadalomnak: felkészültségünk és tudásunk lehetővé teszi, hogy Kínában szerencsét próbáljunk.

**Zoboki Gábor DLA habil., Demeter Nóra DLA,
Turi Zoltán, Silvester Csaba és Országh István**

1. Thomas Brinkhoff: *Major Agglomerations of the World*, <http://www.citypopulation.de>
2. Tom Shone: *Blockbuster*, London, Simon & Schuster 2004, ISBN 0-7432-6838-5.
3. Lenore Hietkamp: *László Hudec and The Park Hotel in Shanghai, China*, Diamond River Books Shawnigan Lake, Canada, 2012, ISBN 9780987873804

Megbízó: Városi Építési Hivatal, Shenzhen

Generáltervező: Zoboki-Demeter és Társai Építésziroda

Vezető tervezők: Zoboki Gábor DLA habil. és Demeter Nóra DLA

Projekt építészek: Silvester Csaba, Turi Zoltán, Országh István

Építészek: Szatmári Gábor, Rózsás László, Erőss János, Böhler Péter, Hess Nóra, Finta Endre, Rajnai Csaba, Borzák Richárd, Kakas László, Tolnai Linda, Leits Miklós, Reppert Béla, Savanyú Adrián, Jancsó Krisztián, Szokolay Béla, Halmosi Erik, Kovács Eszter

Színháztechnológia:

Strack Lőrinc, Tompai Zsuzsa

Akusztika: Federico Cruz Barney

Statika: Földvári Gábor (Földvári Mérnökiroda), Szabó András (System Steel Kft.)

Gépezet: Kálmán Zsolt, Bukovics János

Épületvillamosság: Rajkai Ferenc (Hungaroproject Mérnökiroda)

Környezettervezés: Bogner Zsuzsa

Kínai partnereink: Wu Fang, Zeng Tao (Ceng Tao) (CCDI)

Zhang Zhenzhou (Csang Csencso) (CCDI)

Bao Ying Dan (Pao Jing Tan) (SEDI)

Mei Xiang Yang (Mej Hsziang Jang) (SEDI)

A magas, százötven méter hosszú, kő lábazati fal kontrasztot képez a felette lévő, nagyon finom tagolású üveghomlokzattal

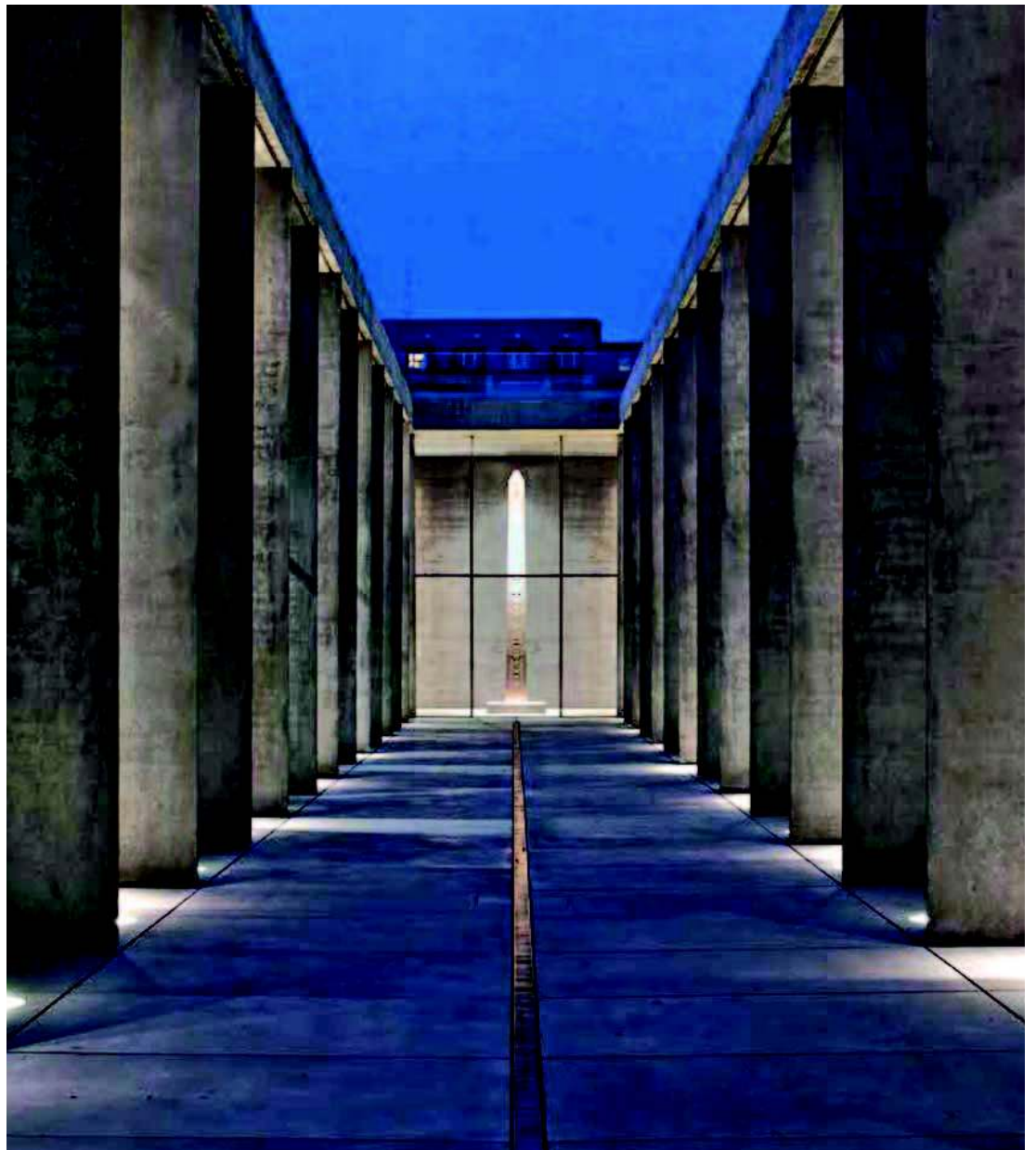

AZ ALTE PINAKOTHEK PANDANTJA

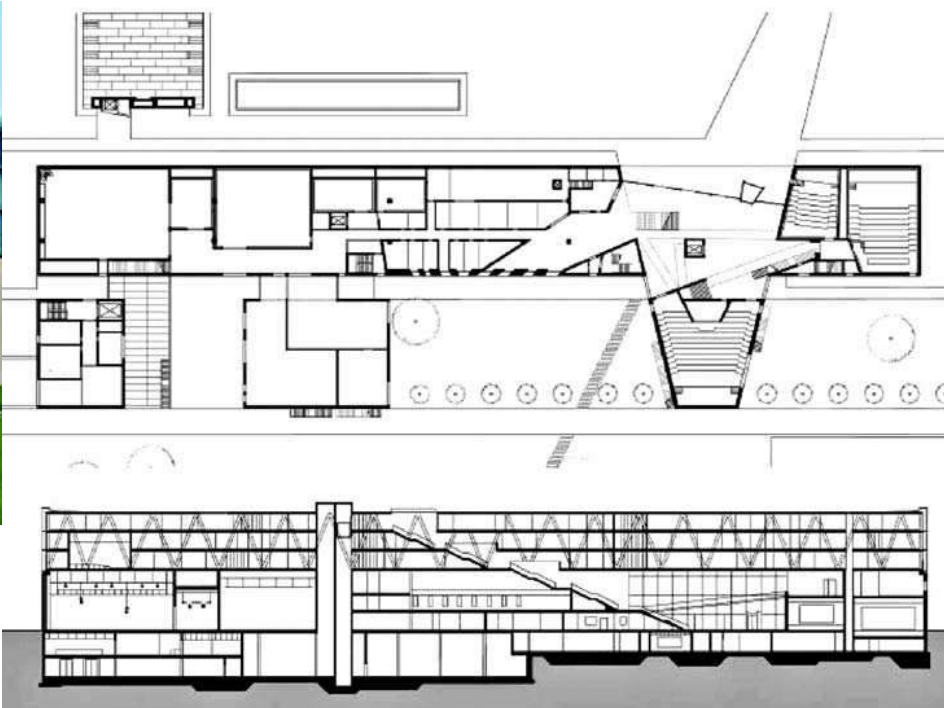
Építész:

Peter Böhm Múzeum és főiskola, München

Az Egyiptomi Művészet Állami Múzeuma és a Film és Televízió Főiskola müncheni új tömbjével a Peter Böhm Építésziroda egy olyan épületet alkotott, amely formai visszafogottságával illeszkedik bele a környezetébe. Ugyanakkor öntudatos pandantja a mellette lévő Alte Pinakotheknek.

A süllyesztett, hosszan elnyúló átriumon keresztül kapnak a kiállítóterek természetes megvilágítást

Alaprajz és metszet

A látogatók útvonalát úgy alakították ki, hogy mindig újabb át- és rálátások keletkeznek a kiállított tárgyra

München központi fekvésű Maxvorstadt városrészére a művészet, a kultúra és az oktatás nyomja rá a bélyegét. 1825-ben itt valósult meg München első tervszerű városfejlesztése Leo von Klenze és Friedrich von Gärtner építésztervei alapján.¹ Számos olyan épület, mint az Alte és a Neue Pinakothek, a Képzőművészeti Akadémia, valamint a Brandhorst Múzeum jelzi a városnegyed kulturális jelentőségét.

1970-től az Egyiptomi Művészet Állami Múzeuma (Staatliche Museum Ägyptischer Kunst) nem messze a Maxvorstadttól, a müncheni Residenz (a bajor hercegek, királyok volt rezidenciája) területén kapott helyet. Az utóbbi években azonban kiderült, hogy az eredetileg is átmenetinek szánt hely az emelkedő látogatói létszám miatt a továbbiakban már nem felel meg. Egyre inkább problémát okozott a hiányzó infrastruktúra, az akadálymentesítés hiánya és az új szerzemények, adományok által fokozódó helyhiány.² 2004-ben a bajor tartomány ötletpályázatát hirdetett meg az Egyiptomi Művészet Állami Múzeumára, összekapcsolva a Film és Televízió Főiskola (Hochschule für Film und Fernsehen) megvalósítási pályázatával. A pályázatot a kölni Peter Böhm Építésziroda nyerte meg, akik a két intézmény egy épületben történő elhelyezését javasolták.

Az új hely, amely München művészeti negyedének központjában, az Alte és a Neue Pinakothek, valamint az Antike am Königsplatz között található, megfelelő kereteket biztosít a múzeumnak. Egyiptomtól eltekintve nincs a világon több olyan múzeum, amely kizárólag óegyiptomi kiállítási tárgyakat mutat be. Ennek a különleges helyzetnek az építészeti kialakításnak is meg kellett felelnie.

A Peter Böhm Építésziroda az Alte Pinakothekkel egy hasonló dimenziójú, modern épülettömeget állított szembe. A két épület közötti nagy szabad területnek egy különleges minőségű városi térré kellett válnia, a von Klenze által megteremtett terek szellemében. A magas, százötven méter hosszú, kő lábazati fal kontrasztot képez a felette lévő, nagyon finom tagolású üveghomlokzattal. A főiskola bejáratánál ezt a lábazatot az előcsarnok töri át³, amit az épületbe egy kis piazzaként csúsztattak be.

Az Egyiptomi Művészet Állami Múzeuma a tér alatt helyezkedik el. Egyetlen hatalmas portálfal – az alján egy kis nyílással – jelzi a bejáratot. Egy széles lépcső és egy még mélyebbre vezető rámpa után a látogató nagy, templomhajószerű térbe ér, amely az ősi szakrális építmények atmoszféráját modern építészeti nyelvre fordítva adja át. A süllyesztett, hosszan elnyúló átriumon keresztül kapnak a kiállítóterek természetes megvilágítást. Az erőteljes, háromszög keresztmetszetű pillérek sorozata különleges fény-árnyék hatásokat kelt.⁴ Továbbhaladva a magas és széles csarnokok kicsi, intim tematikus terekkel váltogatják egymást, a különböző kiállítási részek közti átlátások gazdagítják a vizuális élményt. Egy különösen jól sikerült épület egy történelemmel átitatott környezetben.

Pesti Monika

Cikünk képeit a Hörmann Hungária Kft. szíves engedélyével közöljük.

1. http://www.hoermann.de/fileadmin/architektenforum/portal/Portal_28_w eb.pdf
2. <http://www.detail.de/architektur/news/fokussierte-inszenierung-staatliches-museum-aegyptischer-kunst-in-muenchen-021534.html>
3. <http://www.muenchenarchitektur.com/architekturhighlights/kultur-und-bildungsbauten/1235-hochschule-fuer-fernsehen-und-film-und-aegyptisches-museum>
4. <http://www.bauwelt.de/cms/bauwerk.html?id=4360943#UvNtJvuGfNU>

Beruházó: Staatliches Bauamt München 2

Építész: Peter Böhm, Peter Böhm Architekten

Kiállításkonceptió:

Dr. Sylvia Schoske

Belsőépítész: Christian Raißle, Die Werft

Statika: Sailer Stepan & Partner GmbH

Generálkivitelező: Leonhard Weiss Ingenieurbau

Fotó: Dieter Leistner/Artur Images; Stefan Schumacher

RÚNAKÖVEK FEDÉSE

Jelling, Dánia

Kékfogú Harald, illetve az apja állította köveket kellett megvédeni

Az alkotás két bronzszerkezetből áll, melyek az egyedülálló rúnairásos köveket fedik, védik és megőrzik a jövő számára. A rúnakövek Dánia kereszténnyé válásának¹ emlékei 965-ből, úgy is emlegetik őket, mint Dánia „születési anyakönyvét”. Az emlékmű az UNESCO világörökségi listán is szerepel. Az alkotást 2011 decemberében avatták, és a Nobel Arkitekter pályázat győztes tervei alapján készült.

Az építészeti megformálás felerősíti a rúnakövek hatását, és szellemi kapcsolatot teremt a két kő között, melyek Dánia két első királyát², Öreg Gormot és Kékfogú Haraldot³ jelképezik. A bronz L formák falat és tetőt képeznek egy-egy rúnakő felett, míg a többi három oldalra nagy üvegfelületet terveztek. A lefedés építészeti alkottássá válik, és a látogatókat nagyon közel engedi a rúnairásos kövekhez.

Az volt a célunk, hogy hangsúlyozzuk a rúnakövek íves formáit a fedés egyenes vonalaival, és átvitt értelemben „védő kart nyújtunk” a kövek fölé. Az öntött

bronz felerősíti a rúnakövek textúráját, és kiemeli a szürke és vöröses gránitfelületeket.

A tervezési feladat meghatározásakor figyelembe vevendő előírást fogalmaztak meg: szabályozott klímát kell létrehozni a két rúnairásos kő körül. Szakági tervező mérnökeink a Rambolltól segítettek a fűtő- és szellőztetőrendszer technikai részleteinek kidolgozásában, így sikerült fagymentes klímát létrehozni a rúnakövek körül.

A mesterséges világítást különleges üvegszálás fényforrásokkal oldottuk meg, melyeket a tetőszerkezetbe építettek be. A fények kiemelik a rúnairást, a látható motívumokat, és a rúnakövek formáját. A bronz L alakokkal együtt a mesterséges megvilágítás teljesen új fénybe helyezi a rúnairásos köveket, és ünnepélyesebbé teszi Dánia egyik legértékesebb műemlékének élményét.

Erik Nobel

Óvóan emelkedik a kövek fölé a bronz védőtető

A rúnairásos kövek Dánia legféltettebb kincsei közé tartoznak

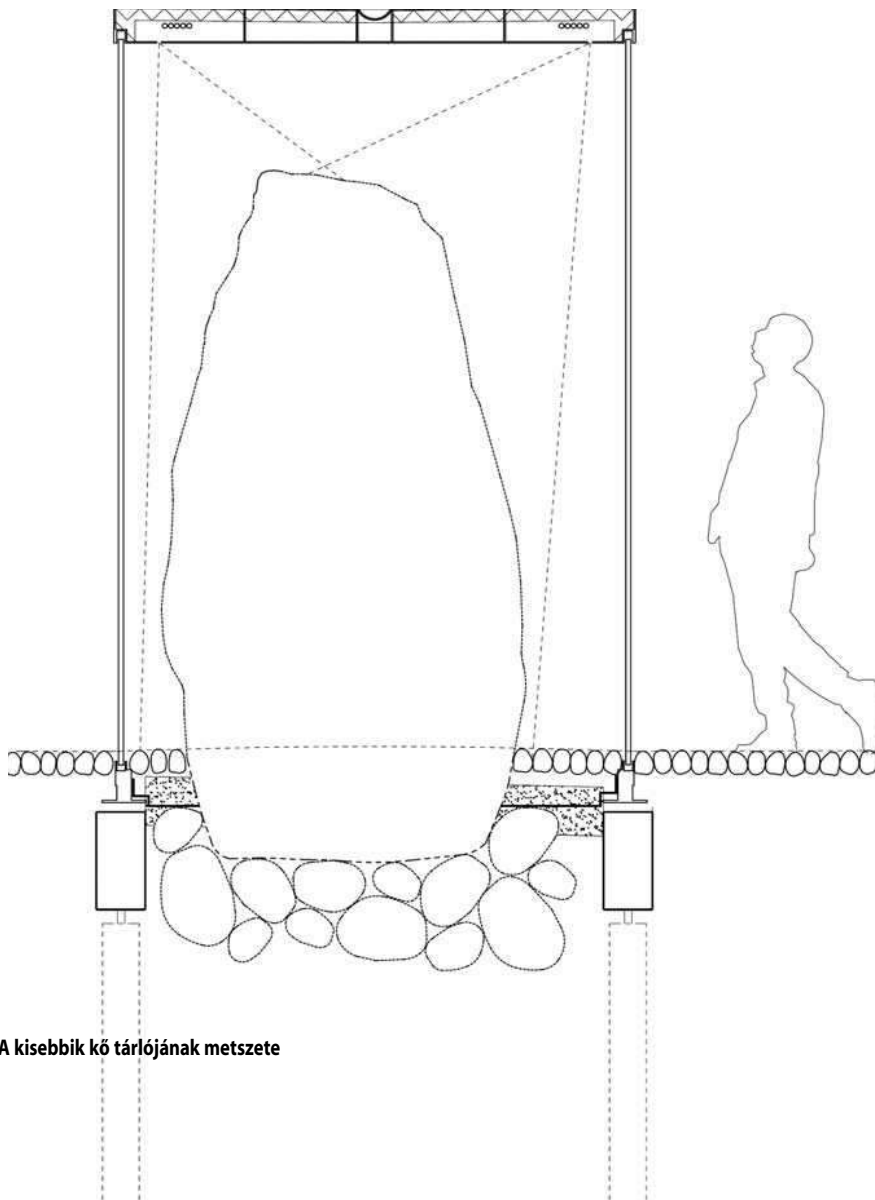
1. Adam of Bremen: *History of the Archbishops of Hamburg-Bremen*, trans. Francis J. Tschan, New York, 2002, pp. 55–57.
2. Jelling stones. Encyclopaedia Britannica. 2008.
3. Dr. Klaus-Jürgen Matz: *Ki mikor uralkodott? (Wer regierte wann?)*, 1992, München); magyar kiadás: Springer Hungarica, Budapest, 1994, fordította: Hulley Orsolya és Pálinkás Mihály, ISBN 963-7775-43-9, p. 280.

Építész: Nobel Arkitekter a/s

A templom történelmi kincseket rejtő cinterme a déli halomsírról nézve

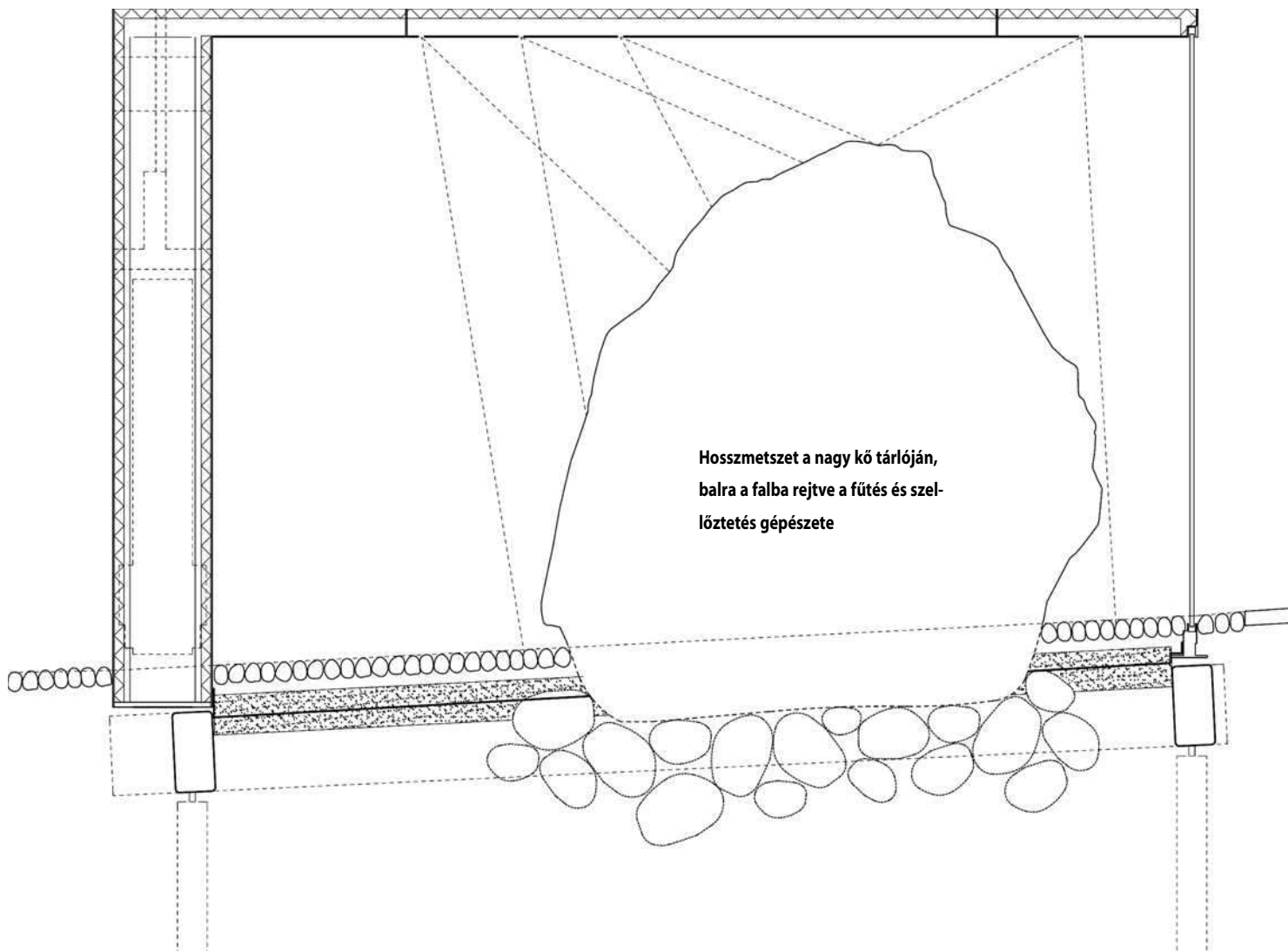
A közelebbi kőn a rúnafelirat:
 „Gorm király állította ezt az
 emlékkövet felesége, Thyra, Dánia
 büszkesége emlékére”; a hátsón
 Észak-Európa első Krisztus-ábrá-
 zolása

A kisebbik kő tárlójának metszete

A nagyobbik kő felirata: „Harald király rendelte ennek a kőnek a
 felállítását apja, Gorm emlékére és anyja, Thyra emlékére; az a
 Harald, aki meghódította magának egész Dániát és Norvégiát,
 és kereszténnyé tette a dánokat”

Hosszmetszet a nagy kő tárlóján,
balra a falba rejtve a fűtés és szel-
lőztetés gépészete

A két vitrin a csapadéktól is óvja,
és fagymentesen tartja a köveket

Építető: Dán Kulturális Ügynökség, Jellingi Egyházközség
Építész: Nobel Arkitekter a/s
Társtervezők: Rambøll a/s

KALMAR MŰVÉSZETI MÚZEUM

Kalmar, Svédország

A reneszánsz város
közepén magasodik az új
múzeum

Építész:
Bolle Tham
és Martin
Videgård

A Kalmar Művészeti Múzeum egy 2004-es nyílt nemzetközi tervpályázat győztes terve nyomán 2008. május 10-én készült el. Kalmar reneszánsz városának¹ fő parkjában, magas fák közt áll részben a középkori városfal maradványain, egy étterempavilon közelében, melyet a harmincas években a svéd modernista Sven Ivar Lind tervezett². Kalmar egy síkvidéki város, melybe a múzeum új helyzetet teremt, kiegészíti a városkép horizontális jellegét. A nagyon is jelenlévő történelmi kontextusban olyan új hely jött létre, amely a mai társadalomnak a szó minden értelmében új perspektívát ad.

A pályázat mottója a Platform volt, ami egyben a múzeum koncepcionális gondolata is: nyílt platformokat nyújtani művészeti tevékenységeknek. Ez egyben a múzeum szerkesztését is meghatározta, például a nagy festsávokat a szintenkénti lehető legnagyobb flexibilitás érdekében, hogy ne csak a megvilágítás, de a tér is átalakítható és az egyes kiállítások igényeihez szabható legyen.

Az új múzeum egy fekete, négyemeletes hasáb, melyet nagyméretű fapanelek burkolnak és nagy ívegezett nyílások szakítanak meg. A kortárs művészeti Kalmar gyűjteménynek ad otthont, de vendégül lát ideiglenes kortárs kiállításokat, vetítéseket, performanszokat, koncerteket is. Bár szinte családi ház léptékű a múzeum, mégis sokféle kiállítási lehetőséget nyújt. A két nagyte-

rem fehér doboz, ahol az egyik oldal teljesen felnyílik, hogy a park külvilágát behozza, a legfelső szinti galéria belmagasságát pedig a shed felülvilágítók megduplázzák. Ezen kívül nyilvános művészeti könyvtár és nyitott műhely is működik az épületben. Az egyik fő építészeti

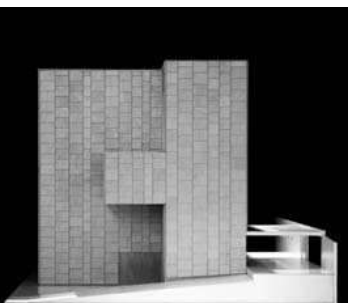
Helyszínrajz

attrakció a teljes épületmagasságú nyitott csigalépcső, mely az új bejárati előcsarnokból indul, összeköti a tópartot és a parkot. Ez tulajdonképpen egy felülvilágított tér, melynek minden felülete helyszíni látszóbeton. Az egymásra tornyozott négy szint különböző lehetőséget ad a lombok közé, a magasba feljutni, különböző térélményekkel gazdagítja az odalátogatókat, kilátást nyújt a környezetre: a kalmári kastélyra, a tóra és a városközpontra.

A múzeumi tömb zárt homlokzata mellett táruul fel a bejárat

Az épületet úgy tervezték, hogy megfeleljen a svéd fenntarthatósági, hangkomfort és újrahasznosítási szabványoknak éppúgy, mint az energiahatékonyságnak és klímatudatosságnak. A fő szerkezet monolit beton, egy nagytömegű mag külső hőszigeteléssel, amely segíti a stabil belső klímát 21 ± 2 fokos hőmérsékleten és állandó ötven százalék relatív páratartalom tartani. A nagy fesztávú szerkezetek utófeszített vasbeton fődémpallók. A homlokzatok festett rétegelt lemezzel készültek (600/900/1200x900 mm), lépcsős elhelyezéssel, fűrészelt felületű, lassú növekedésű fenyő lécvázon. A belső felületek látszóbetonjai helyi mészke anyagúak, feketére festett rétegelt lemezből vannak az ajtók, fehérre vannak festve a falak és a mennyezet. A T&V iroda tervezte a bútorokat is: a múzeumi padot, a zöld bakos (kecskélábú) asztalokat, a tört fehér és fém/márvány hatszög asztalokat és a könyvtárbelsőket.

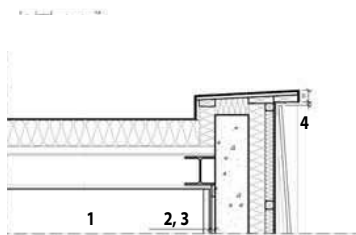
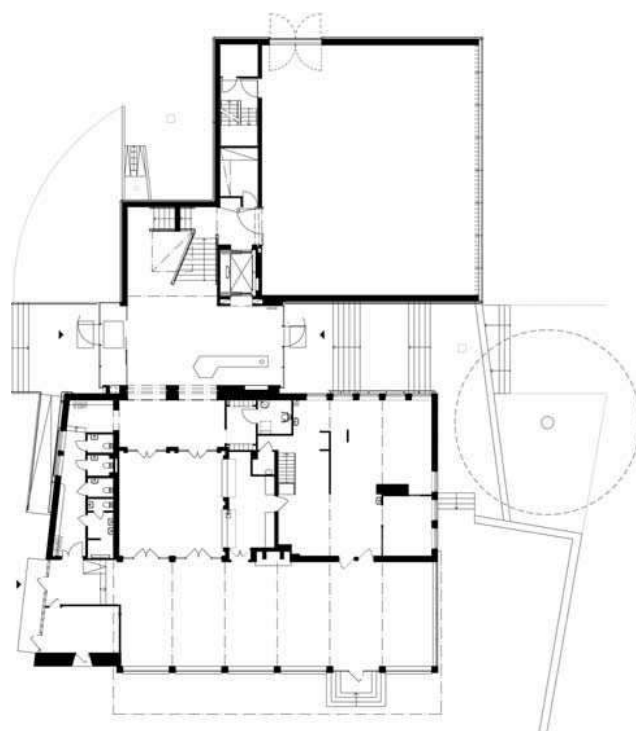

Makett a múzeumi tömbről

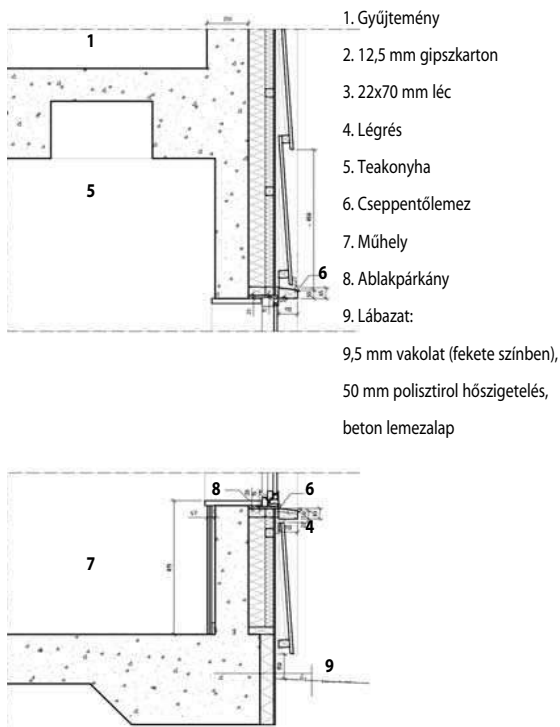
Tham & Videgård Arkitekter

1. Harrison, Dick: *De första städerna*. Populär historia (1), Stockholm, 2007
2. Tomas Lewan: *Sven Ivar Lind: Arkitekt och pedagog 1902-1980*, Arkitekturmuseets skriftserie Nr. 3, Stockholm 1994

A bejárati szint alaprajza, felül a múzeumi tömbbel

Részletrajz

1. Gyűjtemény
2. 12,5 mm gipszkarton
3. 22x70 mm lécs
4. Légrés
5. Teaknyha
6. Cseppentőlemez
7. Műhely
8. Ablakpárkány
9. Lábazat:
9,5 mm vakolat (fekete színben),
50 mm polisztirol hőszigetelés,
beton lemezalap

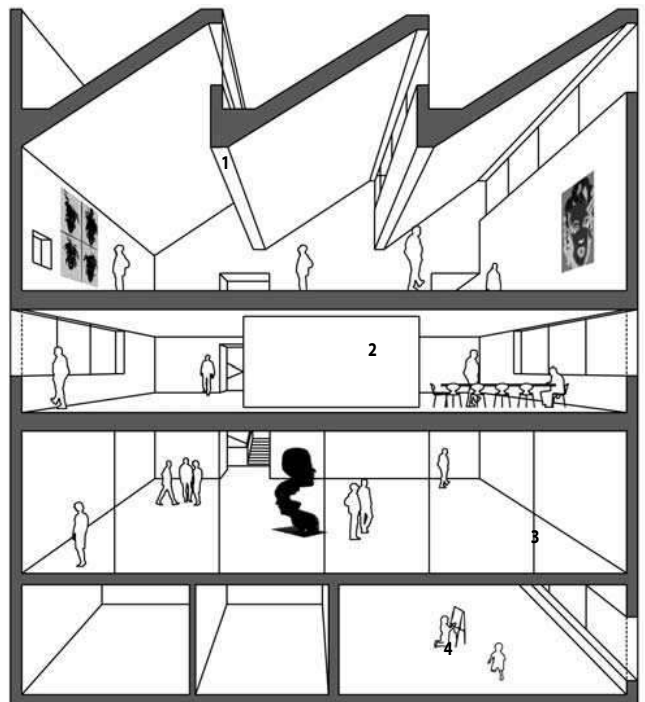

A legfelső kiállítótér shedtetői

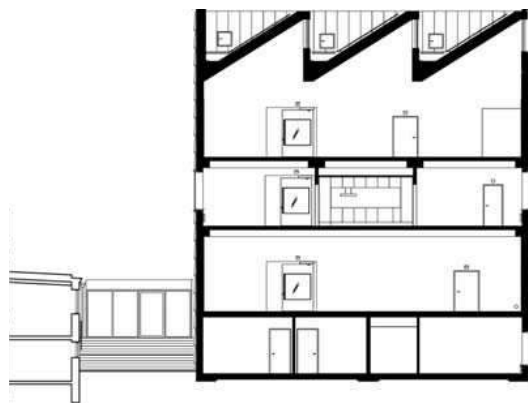

A különleges terű lépcsőház

1. Múzeum
2. Irodák/nyilvános könyvtár
3. Időszaki kiállítások
4. Műhelyek/gyermek-foglalkoztatók

Perspektivikus és normál metszet

Építész: Bolle Tham és Martin Videgård (Tham & Videgård Arkitekter)

Munkatársak: Lukas Thiel, Tove Belfrage, Erik Wahlström, Johan Björkholm

Építető: Kalmar Önkormányzata

Fotó: Åke E:son Lindman (Lindman:Photography)

GRÁNÁTKŐ KÁPOLNA

Penkenjoch, Zillertal, Ausztria

Geometrikus forma Zillertal felett

A kápolna nevét egy különleges ásványról kapta (gránátkő¹⁾), ami természetes formájában rombikus dodekaéder² jellegű. Az építmény egy hegy tetején áll, ahonnan észak felé Zillertal alvégére látni, dél felé pedig egy medencére, amelyikben hóagyúzáshoz tárolnak vizet. A terület Finkenbergből felvonóval közelíthető meg, síelésre és túrázásra kínál lehetőséget. Az új épület rombikus dodekaéder formájával betonlapzaton nyugszik, faszerkezetű, melyet kívül kortenacél burkolat fed. A betonlapzatzatból

lépcső vezet a beltérbe, ahol a látogató egyetlen pillanásra érzékeli a geometrikus tér kiegyensúlyozottságát. Az egyetlen, felső nyílásnak köszönhetően életre kelnek a sima, vörösfenyő burkolatú falak. A tér varázslatát a megszakítatlanság adja, ami a felülről a falakra áradó fénynek köszönhető, melyek azonos, szabályos formája különböző hatású a nap különböző óráiban.

Mario Botta

A romantikus tó mellesleg hóagyúk víztározója

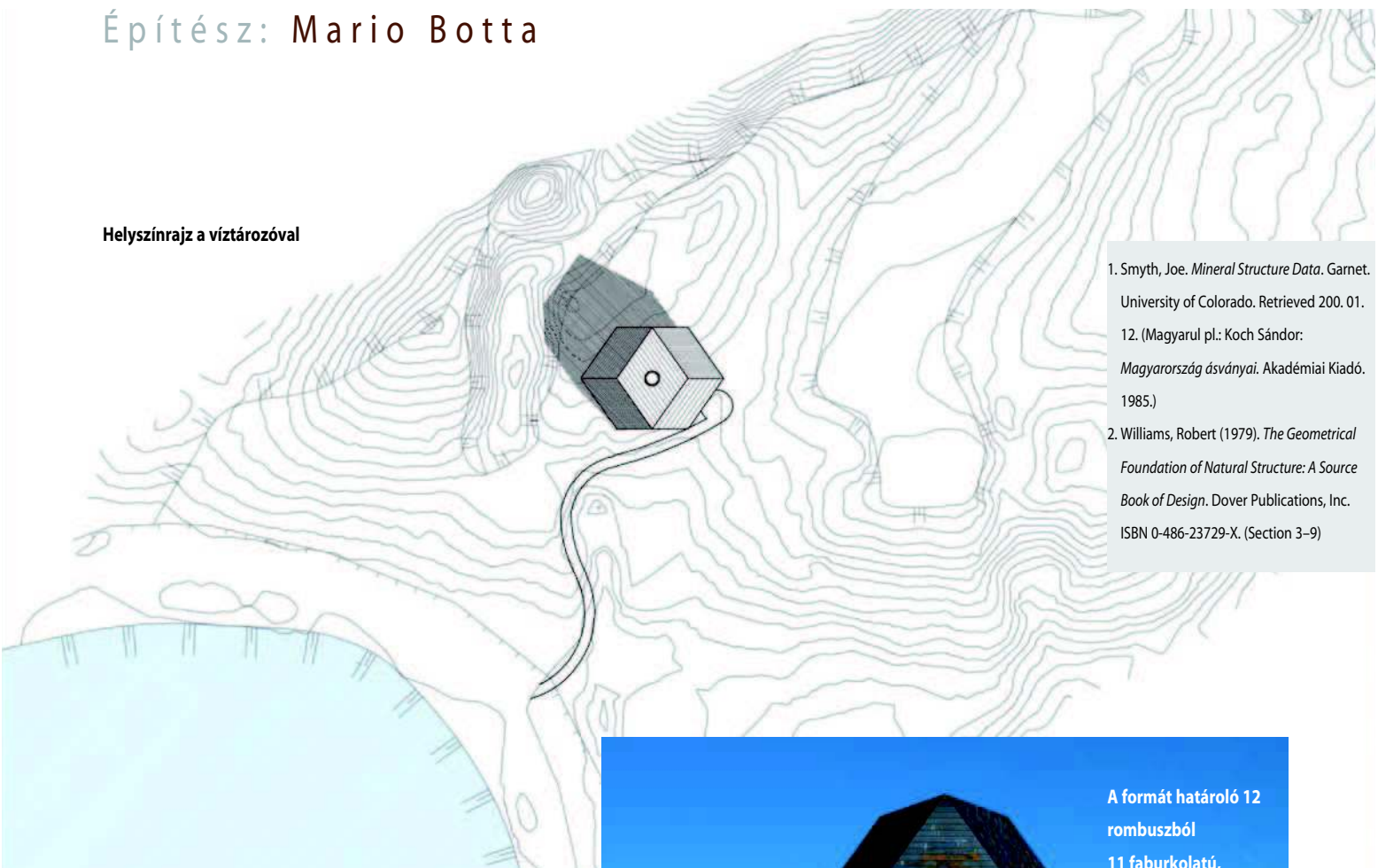

Az épület 2087 méter tengerszint feletti magasságon épült

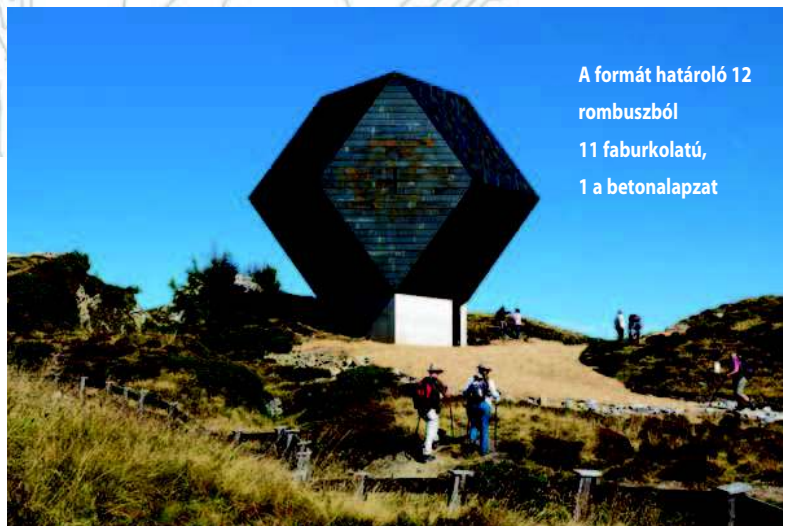
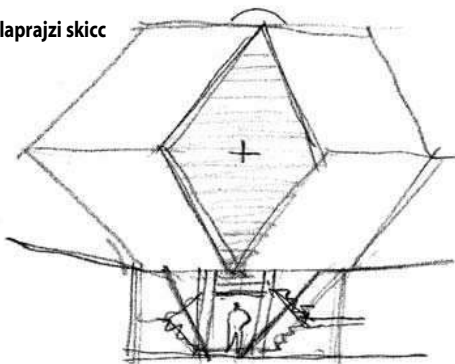
Építész: Mario Botta

Helyszínrajz a víztározóval

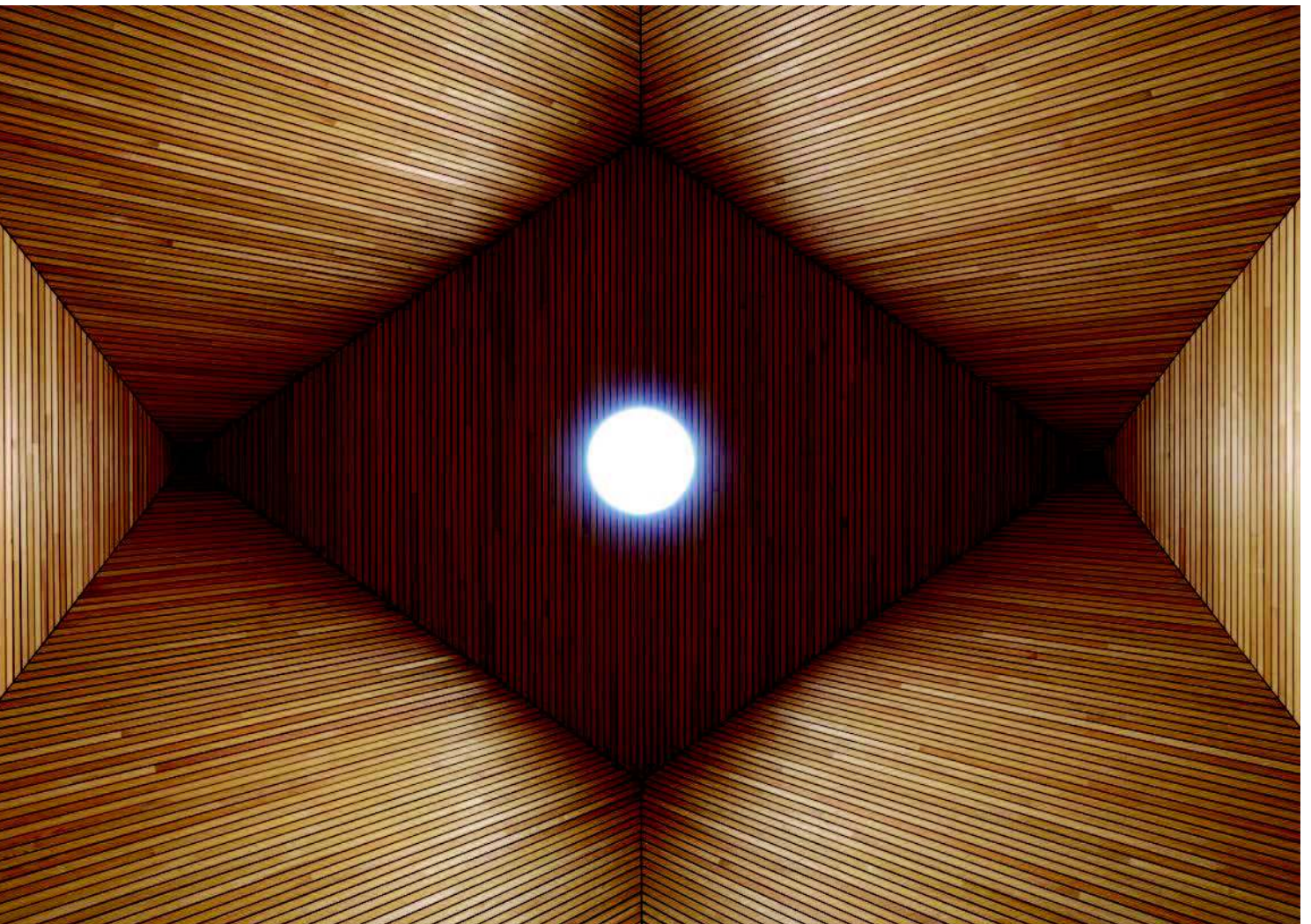

1. Smyth, Joe. *Mineral Structure Data*. Garnet. University of Colorado. Retrieved 200. 01. 12. (Magyarul pl.: Koch Sándor: *Magyarország ásványai*. Akadémiai Kiadó. 1985.)
2. Williams, Robert (1979). *The Geometrical Foundation of Natural Structure: A Source Book of Design*. Dover Publications, Inc. ISBN 0-486-23729-X. (Section 3-9)

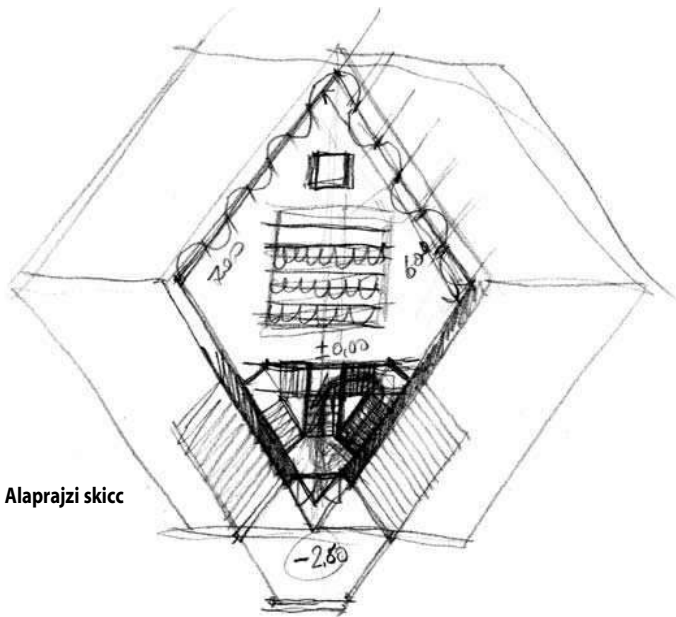
Alaprajzi skicc

A formát határoló 12
rombuszból
11 faburkolatú,
1 a beton alapzat

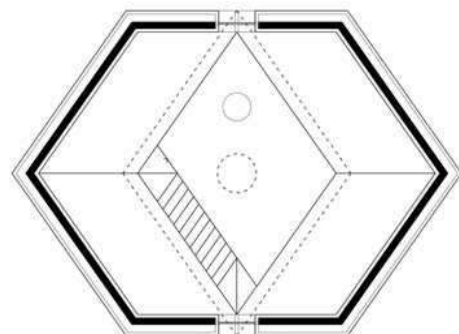
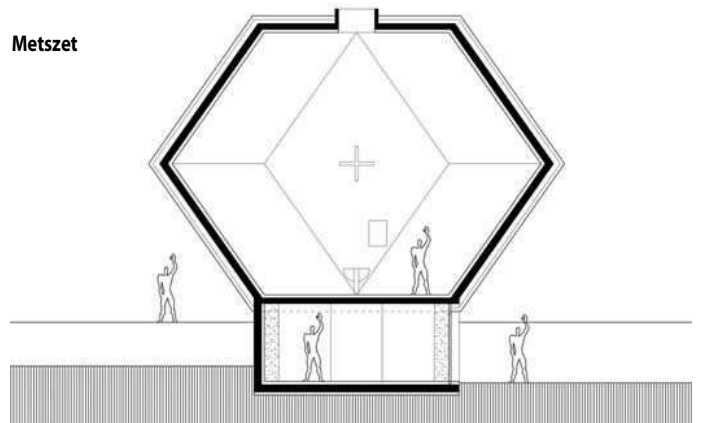

A mennyezetem található a kereszt mellett az egyetlen természetes fényforrás

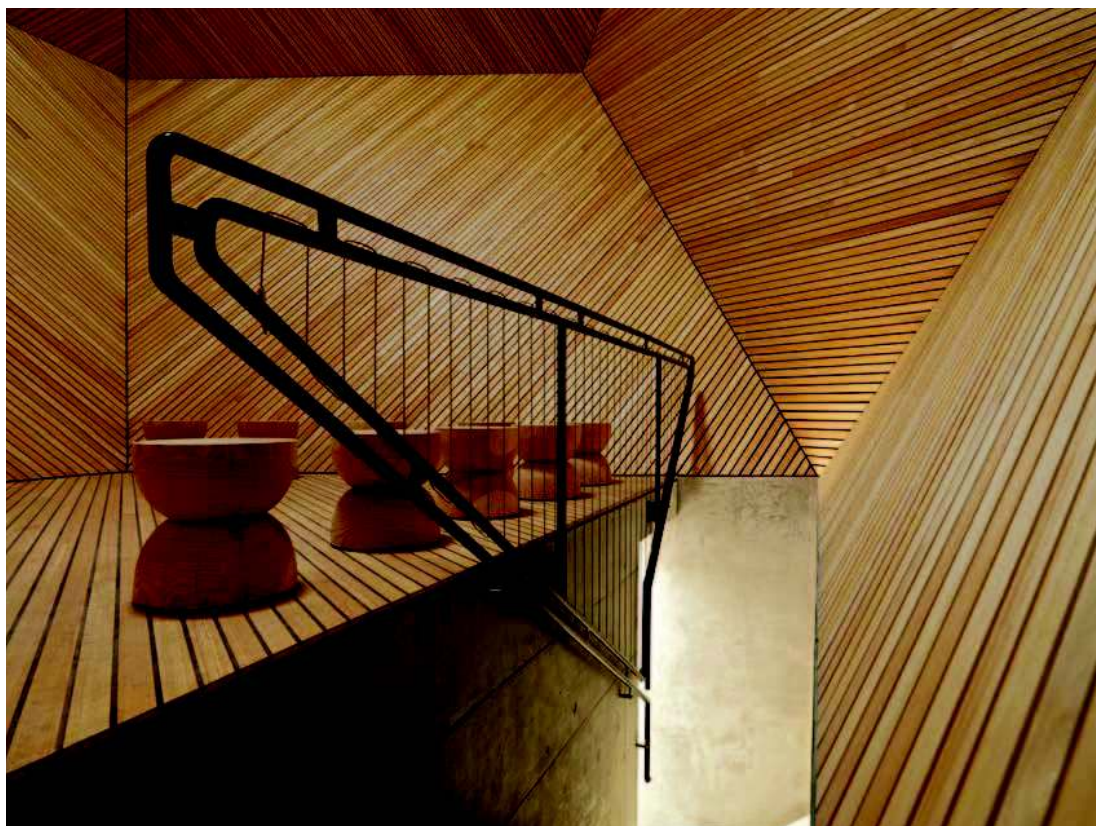

Alaprajzi skicc

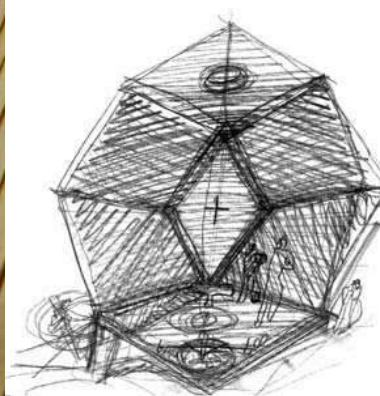
Metszet

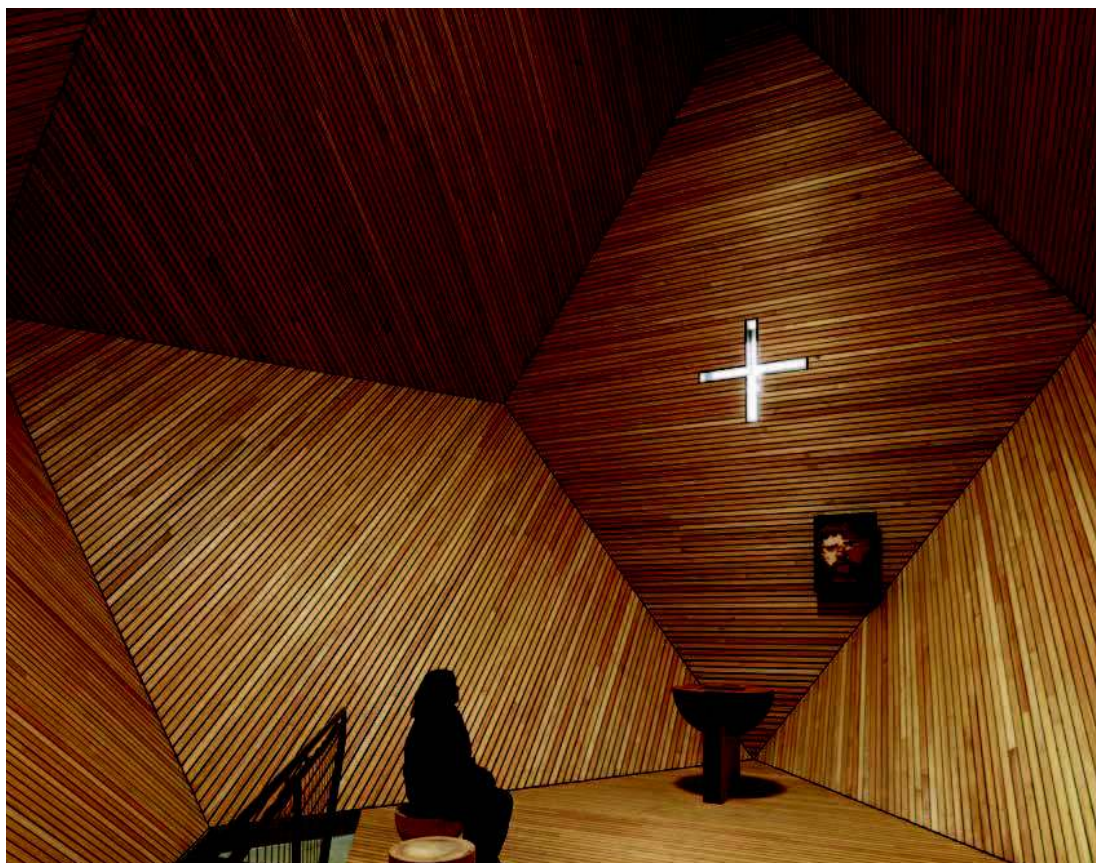
Az alaprajz formája is rombikus

Az intakt formát az alsó szintről felbújva közelítjük meg, így „muszáj” felnézni

Skicc a belső térről

A kápolna titulusa a tiroli születésű ferences vértanú, Boldog Kolland Engelbert (1827–1860), akit a szírek vidámsága és fáradhatatlan jósága miatt Abuna Melaknak, „angyali atyának” hívtak (Ld.: Diós István: *A szentek élete*)

Építető: Josef Brindlinger, Christa and Georg Kroell-Brindlinger

Építész: Mario Botta

Építész munkatársak: Bernhard Stoehr (Besto zt GmbH)

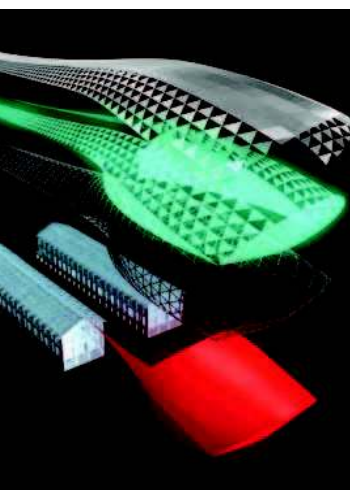
Mérnöki tervezés: Ing. Konrad Merz, (Merz Kley Partner zt GmbH)

Művész: Markus Thurner (Boldog Engelbert Kolland ikonja)

Fotó: Enrico Cano

KVANTUMUGRÁS

Bálna Budapest
kulturális, vendéglátó- szórakoztató- és kereskedelmi központ

Agyag, műanyag
és robbantott digitális modell

A cet feje, a déli vég, melyben a konferenciaközpont rejlik

„A közép-európai idő (angolul Central European Time, CET) annak az időzónának az egyik neve, amely egy órával jár az egyezményes koordinált világidő előtt, vagyis CET=UTC+1. Európa legnagyobb része ebbe a zónába tartozik néhány észak-afrikai országgal együtt... Vannak olyan helyek Európában, amelyek földrajzi értelemben közép-európai időzónába tartoznának, de nem ezt az időszámítást használják; fordítva pedig, vannak olyan európai helyek, amelyek földrajzi értelemben nem tartoznának ebbe az időzónába, mégis a közép-európai időt használják.”

„A bálna nem rendszertani elnevezés. Szűkebb értelemben általában a szilás ceteket hívják bálnának, tágabb értelemben azonban a delfinek kivételével a fogas ceteket is bálnáknak nevezik nagy méretük alapján”

Nagy fába vágnánk a fejszénket, ha a CET és a Bálna elnevezések jelentéseinek összes vonatkozását és lehetséges asszociációit megpróbálnánk fölvezetni. Sportsze-

rű nehezítéssel belegondolhatnánk abba, hogy hányfajtaképpen lehetne a CET (vagy éppen aktuálisan használt nevén: Bálna) hosszú történetének momentumait jellegük, jelentőségük vagy például agresszióra való hajlamuk szerint a cetek (tudománytalanul: cethalak) számos különféle alfajával párhuzamba állítani. Vizsgálhatnánk olyan kérdéseket is, hogy ha Hollandia és Magyarország is a közép-európai időzónába esik (CET), akkor hogy van az, hogy előbb csörög a vekker ott, ahol később kel a nap?

Valószínűleg a CET az az épület, amelyről Budapest története során mennyiségileg a legtöbb publikált írás jelent meg a leütött karakterek számát véve alapul. Ennek számos oka van, melyek egy része magában az objektumban keresendő: az épület frekventált elhelyezkedése, emblematikus, karakteres megjelenése, tereinek építészeti minősége, az alkalmazott szerkezet műszaki megoldásai, újszerűsége, a műemléki környezet, az új és

Összkép a Duna túlszárjáról,
a Műgyetemről

a meglévő épületrészek kapcsolódása, a funkció közösségi jellege és vitathatósága, az épület építészeti alapállása, filozófiája, valamint a kortárs európai építészeti trendekbe való beágyazódása. Sajnos, ez a kisebb részhalmoz. A publikációk nagyobb része a tervezés és a kivitelezés során adódó, helyenként botrányossá terebélyesedő különféle vitákkal, problémákkal, csatározásokkal, inkompetenciákkal, megkérdőjelezhető döntésekkel és döntésmechanismusokkal foglalkozik a bulvár megközelítéstől a szociológiai mélységeket elérő igényességi szintig. A magam részéről jelen írásban az építészeti koncepcióval, a tervezési programmal, az acél héjszerkezet műszaki-építészeti kérdéseivel és a projektmenedzsment rendszerével, problematikus döntéseivel fogok foglalkozni.

A terv születésének módszertanát legplastikusabban maga a szerző fogalmazza meg:

„Korábbi írásaimban a 2001. *Úrodüsszeia* fekete monolitjának példáját említettem, amely az űrből jön, a Föld felszínén landol és tökéletesen illusztrálja az általunk tervezett forma viszonyát a környezetéhez. Épületformáinkat a súlytalan térben tervezzük, ahol nincs gravitáció, így könnyedén játszhatunk a tömeggel, szabadon csavargathatjuk és forgathatjuk. Időközben pedig

információkat gyűjtünk a súlytalan test majdani érzései helyéről. Ezt úgy kell elképzelni, mint kétirányú kommunikációt a landolási hely és az űrhajó között. Az űrhajón jeleket küld a Földre és a Föld felkészül az idegen test fogadására. A Föld és az űrhajó mindenről tájékoztatják egymást a sikeres landolás érdekében.

Csak akkor, amikor a lebegő forma földet ér, akkor hatnak majd a gravitáció valóságos erői a testére. Úgy tűnik, hogy az urbanistáknak azt tanították, hogy az épületek növényekként nőnek ki a földből, és a helyi tápanyagot használják a növekedésükhöz. Semmi sem lehetne ennél kevésbé igaz! Az épületek máshonnan jönnek, az ötleteket és anyagokat is távoli helyekről szállítják ide, majd helyben kerülnek összeszerelésre. Azt vettem észre, hogy sok városrendezőben xenofóbiás félelem alakult ki az idegen testekkel szemben. De nekem teljesen más érzéseim vannak. Nézd csak meg, mi történt, miután a fekete monolit a filmbe földet ér! A majmok tanakodni kezdtek, mi is lehet ez, és még inkább, hogy a peremei miért olyan egyenesek és élesek. Soha nem tapasztaltak azelőtt semmi ehhez fogható. Magasabb szintű intelligencia beavatkozására volt szükség, hogy kezelni tudják a helyzetet, afféle kvantumugrást hajtottak végre egy teljesen újfajta tudatosságba. Azt gondo-

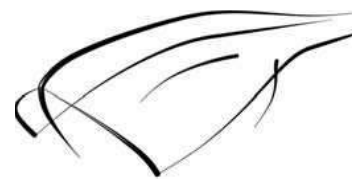
Építész:

Kas

Oosterhuis,

Lénárd Ilona

A formát leíró vonalak,
„power lines”

A bálna „farka”, a Várház körüli,
épületek közé igazodó északi fal

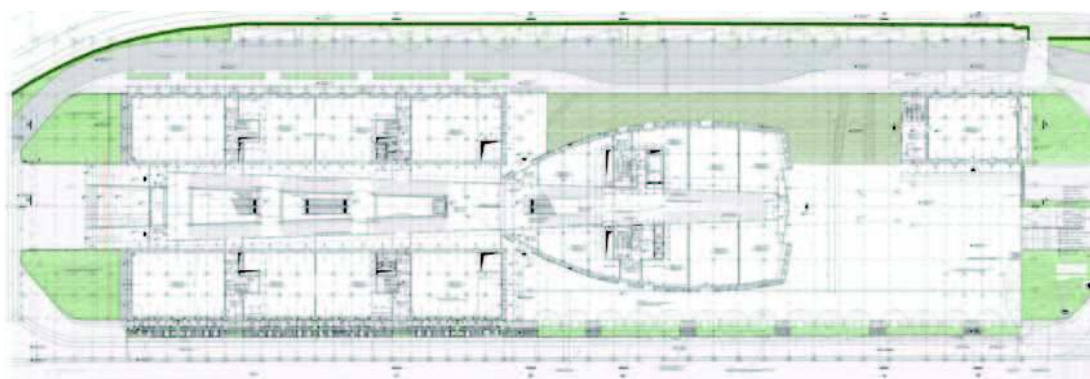

Felület a konferenciateremben

lom, hogy az általunk tervezett formák pontosan ezt tudnák hozzáadni a történelemhez. (...) Természetesen az újonnan érkező test befogadása csak akkor lehet sikeres, ha a felek kölcsönösen informálják egymást. Épületeink nem fordítanak háttal környezetüknek, hanem lágyan landolnak a gondosan előkészített fészekbe. A két-

nem tudnak kezdeni semmit a kólásüveggel, mint a majmok a 2001. *Úrodüsszeiában* a fekete tömbbel; mivel idegen test az életükben, először taszítja őket, azután egyedisége folytán túlságosan nagy értéket kezd képviselni, addig ismeretlen problémákat, viszályokat szül a törzs életében, végül, mikor már teljesen felforgatta az

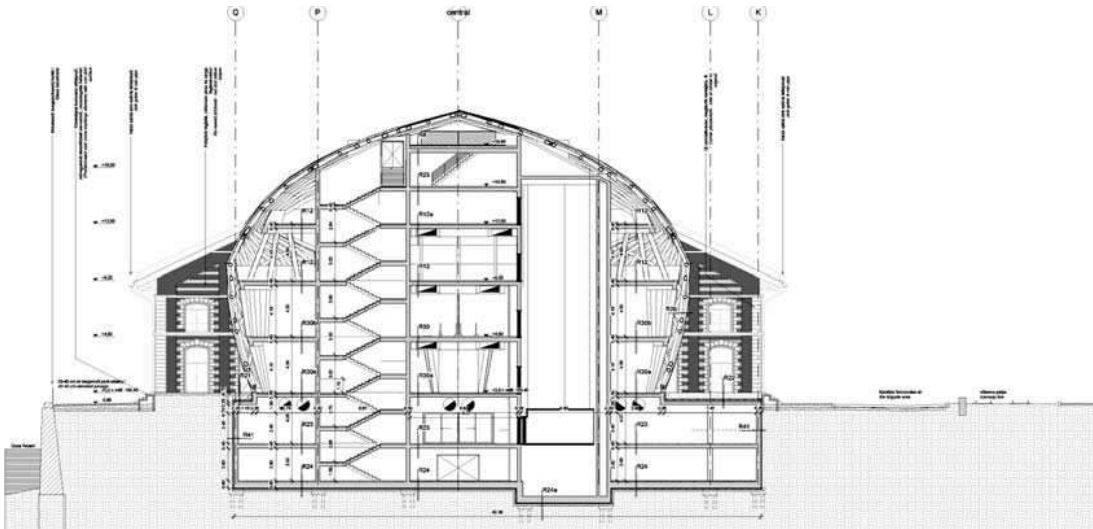
Alaprajz

irányú információhalmaz gondosan egymásba szövődik, fizikai megjelenésük is hasonló finomsággal fonódik össze.”³

A 2001. *Úrodüsszeiával* párhuzamosan azonban egy másik film is érvényes lehet: *Az istenek a fejükre estek*, amelyben az afrikai busmanok közé egy fölöttük elrepülő pilóta hajít üres kólásüveget. A busmanok ugyanúgy

addig harmonikusan élő busmanok életét, a törzsfőnök elindul vele a világ végére, hogy ott ledobja. Kvantumugrás ez esetben nincs, és nem is lesz. A kiindulópont a két film esetében hasonló civilizációs alapkérdés: hogyan fogadhatók be az idegen hatások, lehet-e integrálni, hasznunkra fordítani, tud-e előrevinni, boldogítani, vagy jobb, ha távol tartjuk magunkat tőlük, és ledobjuk

Metszet

őket a világ végén, esetleg indulatosan a fejéhez vágjuk annak, akitől származik?

A CET projekt indulásakor nem volt előre látható a gazdasági világválság, ami a későbbi problémák java részét okozta és okozza. Tudni lehetett volna viszont, hogy a tervezési program ilyen természetű összeállítása nem egy PPP konstrukciójú projektben valósítható meg jó eséllyel, pláne akkor nem, ha az épület maga olyan műszaki felkészültséget követel meg tervezőktől, projektmenedzsmenttől és kivitelezőktől egyaránt, ami ma Magyarországon csak korlátozottan áll rendelkezésre. Nem arról van szó, hogy nem lehet összeállítani olyan kitűnő csapatokat, többet is, akik képesek megvalósítani egy ilyen igényű épületet. Sokkal inkább arról, hogy ebben az esetben hiányzott annak a képessége, hogy a közös jóba vetett hit okán az együttműködésben mindenki a tudása legjavát adja, és legfontosabb célja a lehető legmagasabb szintű építészeti minőség elérése legyen. Sajnos ez a feltétel több sebből vérzett, és az egyébként sokszorosan meglévő szakértelem lényegi pontokon nem tudta érvényesíteni álláspontját. Meggyőződésem, hogy ha állami beruházásként, bankhitelből, felelős vezetéssel, a privát érdekek margóra szorításával valósult volna

meg a projekt, mind építészeti, mind üzleti, mind határidő tekintetében lényegesen jobb eredménnyel járhatott volna ugyanazzal a tervező és kivitelező csapattal. Nagyobb átgondolást igényelt volna az épület bérlői mixének kiválasztása, kulturális karakterének megformálása és üzemeltetése is.

Az épületről alkotott szakmai és laikus vélemények általánosságban úgy összegezhető, hogy az épület koncepciójában rendben van, távolról, főleg a Duna másik oldaláról impozáns, emblematikus látványt nyújt, közelről szemlélve viszont dominálnak a tervezésben és kivitelezésben elkövetett hibák, részleteinek megvalósításában nem sikerült megütni a koncepcióalkotás szintjét. Így summázható a tervező, Kas Oosterhuis véleménye is. Az épület koncepcióját bíráló a városi morfológiába való illeszkedés, az új és a régi épület kapcsolatainak vélt megoldatlanságai kapcsán jutnak arra a következtetésre, hogy a létrejött új épületet jobb lett volna máshol, a raktárakhoz való igazodás kényszere nélkül megépíteni.

Holott az épület megformálásának legalapvetőbb erővonalait pontosan a meglévő raktárépületek adják. A két raktár közötti tér lefedése adja a parametrikus rendszer kiinduló geometriai tulajdonságait, meghatározza erővo-

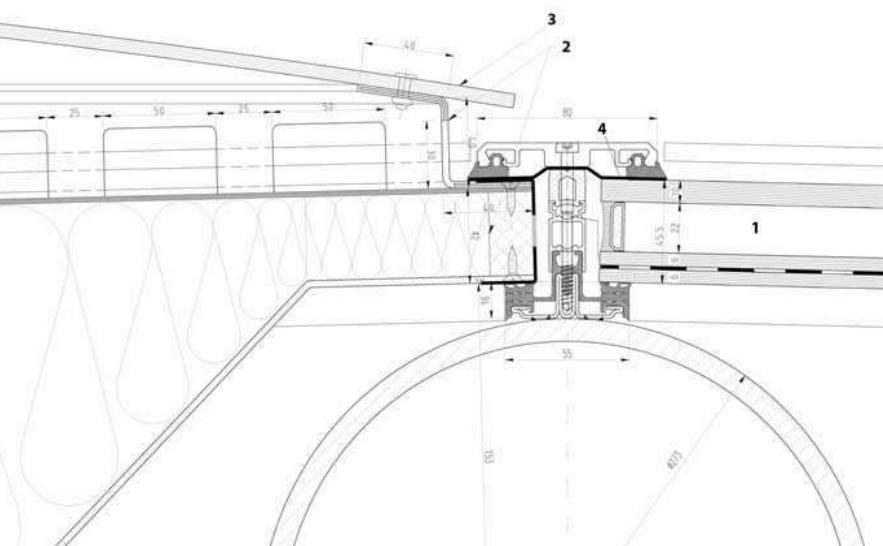
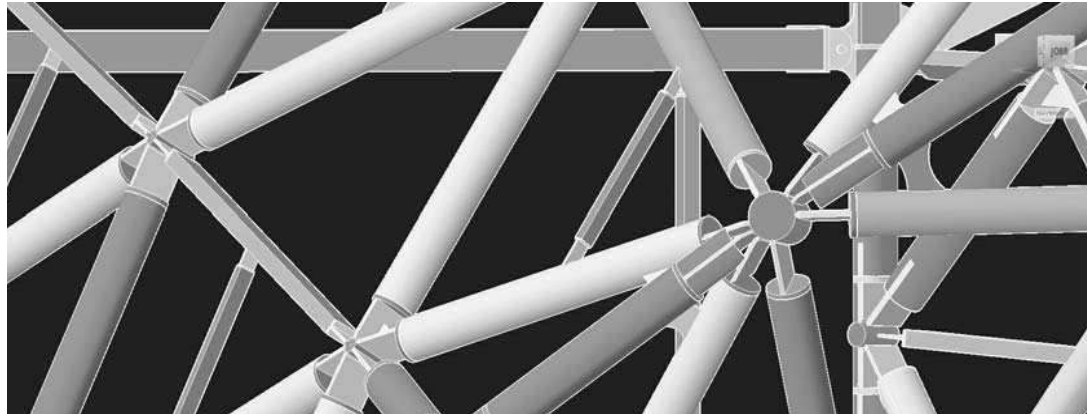

A történelmi épületek közötti kereskedelmi szárny

nalait, a CET feje pedig ezt a rendszert viszi tovább, teljesíti ki egy minőségileg másfajta térbeli geometriában. Az új szerkezet különállása a régítől teljesen egyértelmű, kontrasztos, éppen ezért tiszteltető; a súlytalanságból érkező test pontosan informálódott a földi kondíciókról, kitélt a rendelkezésre álló teret, mint a higany, és nem alkalmaz erőszakot az érzézés helyén. A meglévő és az

mópontba hat rúdtengely futott be, ennek alapján lehetett méretezni az acélszerkezetet. E fölött helyezkedett el a külső héj üvegtáblái és szendvicspaneljei közötti fugák tengelyeinek virtuális hálójá, amely kb. huszonöt centiméterrel, a tartószerkezet vastagságának felével és még körülbelül tíz centiméterrel távolodott el a primer hálótól kifelé. A fugák mindig a rudak fölé estek. A két

A rúdrács számítógépes modellje

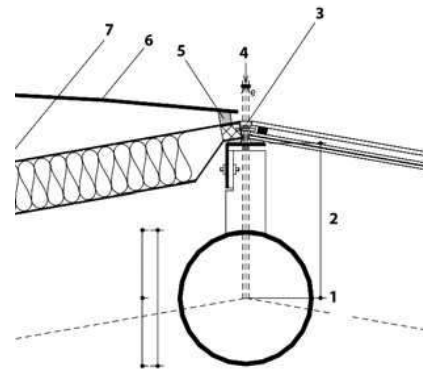

A megvalósult részlet (Aluminium Fassaden Consulting GmbH)

1. Schott tüzgtató üvegezés
2. szerelési fázis: síkpanel Z-lemezzel
3. szerelési fázis: hajlított lemez
4. Butilszalag

új épület közötti diskurzus geometriai talajon folyik, amelyben a raktárépületek erőterei határaikon jóval túlmutatóan formálják a kétszer görbült felületeket. A létrejött kapcsolatban mindkét fél megtartja saját identitását, de engedékenyebb az új szerkezet.

A CET építészeti megjelenését és műszaki megoldásait illetően az eredeti tervtől való legfontosabb eltérés a beruházó tűzzel-vassal kikényszerített elhatározása szerint a héjat az acélszerkezettől eltartó profilok teljes elhagyása jelentette. Következésképpen nemcsak egyszerűen a légies megjelenés elmaradása és a komplexebb, gazdagabb látvány hiánya lett. Az eredetileg tervezett szerkezeti séma ugyanis két, egymással közelítően párhuzamos virtuális hálóból állt össze: egyrészt a tartószerkezet rúdjaiknak tengelyeiből szerkesztett primer hálóból, amely egyszersmind az épület statikai váza. Minden cso-

A héj eredetileg tervezett, de meg nem valósult csomópontja

1. Rúdváz referenciavonala
2. Eltartás a referenciavonaltól
3. Vízhatlan tömítés
4. Állandó távolság a táblák között
5. Távtartó
6. 3d formázású alumíniumhéj
7. Alumínium szendvicspanel

háló jellegében, méretében majdnem azonos, de csak majdnem, és ez itt a lényeg. Amennyiben a felület sík, vagy egyszer görbült vagy akár gömbfelület lett volna, a két hálót eltolással vagy centrális projekcióval egyértelműen egymás fölé lehetett volna helyezni úgy, hogy egymástól való távolságuk állandó legyen. A felület azonban kétszer görbült és amorf, ezért a két háló távolsága nem lehetett állandó. A távolság különbségeinek felvételére lett volna alkalmas a távolságtartó szerkezet, amely végül agresszív beruházói döntés nyomán, a tervező team markáns ellenvéleménye ellenére elmaradt.

A döntés következményeképpen az üvegtáblákat és a

szendvicspanelet tartó profilok közvetlenül az acélszerkezet rúdjaiknak palástjára lettek hegesztve, melyeknek átmérője huszonnégy centiméter, így a profiltengelyek alkotta másodlagos háló a primer hálótól mindenhol az átmérő felének megfelelő távolságra, 13,5 centiméterre került. Az eredmény: a profiltengelyek a csomópontokban nem találkoztak egy pontban, a kevésbé görbült helyeken kevésbé, az erősebben görbültekben erősebben. A legnagyobb mért deviancia a tervezett állapotban 2,6 centiméter volt. A létrejött csomópontok látványa a tervezett strukturális üvegezéssel elfogadhatatlanná vált, ezért alumínium takarókorongok kerültek rájuk. A látványt szintén alapvetően meghatározó, fugákat takaró, csavarozott alumíniumprofil is a héj rendszere megváltoztatásának az eredménye. A takarókorong minden csomópontban egyértelműen a felület adott pontbeli érintősíkjában helyezkedik el, a görbület miatt a hozzá csatlakozó takaróprofilok síkjai pedig ettől eltérőek. A kapcsolatot nem lehetett elfogadhatóan megoldani, ezért a takaróprofilok nem futnak bele a korongba, hanem néhány centiméter távolságban véget érnek, közöttük pedig a fugára ragasztott butilszalag látszik.

Idé tarozik még az engedélyezési és a tender tervben szereplő, az acélszerkezet belső felületére szerelt másodlagos héj elhagyása is. Feladata az épület szintjeinek látványban korrekciós akusztikai, tűzvédelmi, balesetvédelmi elhatárolása lett volna az épület megjelenésének gazdagabbá, többretegűvé tétele mellett.

Az eredeti tervekhez képest még jó néhány eltérést lehetne felsorolni, amik az épület megjelenését és műszaki paramétereit előnytelenül befolyásolták, de a fent említett kettőt tartom legfontosabbnak.

Adódik a kérdés, hogyan lehetséges, hogy fontos döntések szisztematikusan ennyire széllel szemben, megalapozott szakmai érvek ellenében születtek meg, illetve kik hozták a döntéseket? A már említett PPP konstrukció lehetőséget biztosított a fejlesztőnek arra, hogy az eredeti tervezőt, Kas Oosterhuist a projektből szerzői felügyeleti jogának biztosítása nélkül száműzze. Az acélszerkezet tervezése generáltervező nélkül folyt egy nagyon torz „Design and Build”-nek nevezett folyamatban. A rendesen szervezett (ortodox) „Design and Build”-ben a kivitelező és a tervező egy felelősségi kört képez a megbízó felé, kényelmes pozíciót és tiszta jogi környezetet biztosítva számára. Magyarországon ez szinte kizárólag úgy valósul meg, hogy a kivitelező gazdasági túlsúlyánál fogva megbízza a tervezőt a feladattal, és felel érte a megbízó felé. Itt azonban nem ez történt: az épület tervezése kettévált, az acélhéj tervek elkülönítve készültek az épület egyéb részeitől, a szakági tervezők részben a hagyományos szerkezetekért felelős, generál pozícióval nem rendelkező építésziroda, részben a kivitelező alváll-

alkozók megbízásában a szervezeti felépítés változatos szintjein generáltervezői koordináció nélkül küzdöttek az anyaggal. Hogy a kép még cifrább legyen, még ez alól is volt kivétel: a héj tervezését a fejlesztő közvetlenül maga rendelte meg, a tervek elfogadására és a szerkezettel kapcsolatos felelősség viselésére pedig kötelezte az akkor már szorult helyzetben lévő generálkivitelezőt. Ily módon gyakorlatilag felelős, illetve morálisan elkötelezett szakmai kontroll nélkül a fejlesztőnek tág tere nyílt a kézi vezérléses irányításra, amit szűken vett anyagi érdekeinek megfelelően alaposan ki is használt.

Bár az eredeti elképzelésekkel szemben elkövetett mérenyletek számosak, mégis vitába szállnék azzal az állítással, hogy ezek a változtatások, ügytelenségek, megoldatlanságok elérnék azt a szintet, ami az épület építészeti értékeit alapvetően devalválná. Meggyőződésem, hogy ha a szakmai viták nem kaptak volna ekkora nyilvánosságot, és a negatívumok sűrű emlegetése nem súlykolódott volna ilyen mélyre mind a laikus, mind a szakmai köztudatba, az említett „hibák” csak a szűk szakmai elit egy részének szűrt volna szemet. Belülről teljes mértékben az acélszerkezet finoman strukturált hálójának szépsége dominál, kívülről pedig a forma expresszivitása, az erővonalak megszabta tömegjáték kifejezőereje. A formák és térhatások helyenként megnyugtatóan letisztultak, helyenként drámaiak, felkavaróak, a hatások az épület bejárásakor izgalmasan, lépésről lépésre tárulnak fel.

A napokban elkészült a rendezvényterem belső burkolata is. Ha az üzemeltetők vonzó programokkal töltik meg, a teraszon finom lesz a kávé, a CET Budapest legkedveltebb kulturális-kereskedelmi-vendéglátó központjává válhat a közeljövőben. Minden adottsága megvan hozzá, nem kéne ledobni a kólásüveget a világ végén.

1 Wikipédia

2 Wikipédia

3 Bojár Iván András: *A kivételt tesszük meg szabálynak – sztárinterjú Kas*

Oosterhuis építéssel. Octagon, 2006/1., pp. 18–22. (Az Octagonban megjelent magyar nyelvű fordítást Masznyik Csaba korrekciójával idézem.)

Hartvig Lajos DLA

Építész tervezők:

Kas Oosterhuis, Lénárd Ilona (ONL Hungary Kft.)

Statika: Markovics Péter (MTM Kft.)

Épületgépészet és elektromos

tervezés: Szigyártó Gábor, Peryész György, Turi Attila (SMG-SISU Kft.)

Külső közmű: Hobl Géza (Közműterv 2006 Kft.)

Közlekedés: Rohrer Ádám (Közlekedés Kft.)

Kerttervező: Szepezdi Ildikó (Tér-Kert Kft.)

Épületszerkezetek:

dr. Kakasy László

Tűzvédelem: dr. Takács Lajos

Akusztika: Csott Róbert

Hagyományos épületrészek

kiviteli tervei: Szász László, Lengyel Csaba (Stúdió'100 Kft.)

Non-standard üvegtető kiviteli

tervei: Bernard Öttsch (AFC GmbH)

Non-standard acélszerkezet

kiviteli tervei: Nagy Anna, Kovács Csaba (Reticolo Kft.)

Acél-üveg tető kiviteli

tervezés koordinátor:

Hartvig Lajos (Bánáti-Hartvig Építésziroda Kft.)

Fotó: Szentiváni János, külső képek: Kas Oosterhuis, építés közbeni: Erdélyi László

NEM LÁTSZANI ÉS MÉGIS

Rendszertől a részletekig: a Zeneakadémia megújításának építészeti stratégiájáról

„A munkák jelentős részét a színpalak mögött kellett elvégezni.”¹

Egy-egy jól sikerült műemlék-rekonstrukció kapcsán gyakran beszélünk empatikus vagy alázatos építészetről, utalva a megújítást, kiegészítést tervezők morális hozzáállására. Mégis, mintha pontatlanok lennének ilyenkor, hiszen maga az építészet, az épület mégsem írható le az alázatosság vagy az empátia fogalmával. A Zeneakadémia megújításának építészeti stratégiája kapcsán sokkal pontosabbnak tűnik innovatív és merész rendszerszintű döntésekről gondolkodni egyfelől, és a legapróbb részletekérdéseket is átható koncepciózusságról másfelől. Emiatt nem csupán rekonstrukcióról beszélhetünk, hanem az épület befejezéséről, ha tetszik, egy több mint száz éve tartó építéstörténetnek organikus, azaz természetes fejezetéről.

Az épület teljes rekonstrukciójára 2003-ban írtak ki meghívásos pályázatot, amelyet a Magyar Éva, Pazár Béla, Potzner Ferenc vezette tervezői csapat nyert meg.² A pályázat alapvető kérdése az volt, hogy a rekonstruk-

ciónak a műemléki elvekből fakadó szűk mozgásterével miképp egyeztethető össze a korszerűsítés és a funkciók bővítésének – az eredeti kereteket feszítő – szükségessége. A pályaművekből elsősorban a rendszerszintű döntések helyessége volt megítélhető, hiszen számos részletkérdés kidolgozását jelentős mértékben csak a későbbi feltáró munkák és műszaki vizsgálatok tették lehetővé.

A Zeneakadémia megújulása olyan komplex munka eredménye, amelynek értékelésében külön elemzés szólhatna a művészettörténeti, az egyes szakrestaurátori vagy éppen a tartószerkezeti és diagnosztikai szempontokról is. Jelen írásban elsősorban a legfontosabb építészeti beavatkozások értelmezésére törekszem.

Rendszer

Az 1907-ben épült, Korb Flóris és Giergl Kálmán által tervezett épület mind funkcionális szempontból, mind

A rekonstruált főhomlokzat

működését tekintve olyan rendszerszerű beavatkozásokat igényelt, amelyek vizsgálata az eredeti épület struktúrájához mérve értékelhető. Ezek fő indoka elsősorban a csaknem háromezer négyzetméterrel megnövelt program elhelyezése volt, de a korszerű gépészeti rendszerek, a mai igényeket kielégítő zaj- és rezgésvédelem és az épület műszaki rekonstrukciója is alapvető, az épület felépítésének, belső struktúrájának lényegi elemeit érintette a megújítás során. Az eredeti épület – amellett, hogy valóban olyan ösztönművészeti alkotás (Gesamtkunstwerk), amely a korra jellemző módon valamennyi társművészet imponáns összhangzatára alapozódott – nagyon is logikus rendszerben építette fel a nagytermet körbevevő épületstruktúrát, a mély traktust bevilágító udvarokat, a kisebb-nagyobb termeket befoglaló utcai szárnyakat vagy a ma is korszerűnek mondható, felső bevezetésű teremzellőzést. Tette mindezt úgy, hogy a körüli eklektikus bérház tűzfalához történő tapadás eleve kompromisszumokat rejtett: a közönségforgalmi terek a korban épült példákhoz képest – amelyek esetében a földszintre került a nagyméretű előcsarnok és az emeletről nyílt a nagyterem – szűkösebbnek voltak mondhatók.

A három legfontosabb rendszerszintű döntés a közön-

ségforgalmi terek bővítése, a felmerült többlet-kiszolgáló funkciók elhelyezése és a nagyságrendileg megnövekedett gépészeti igények kielégítése volt.

A közönségforgalmi terek szűkösségének problémájára kézenfekvő megoldást a nagyterem két oldalán lévő bevilágító udvarok beépítése jelentette. A Király utca felőli udvar földszintjén a nagytermet és az oktatást egyaránt kiszolgáló büfét helyezték el a tervezők, míg az emeleten reprezentatív galériás folyosót kapcsoltak a mögötte lévő rektori hivatal termeihez és az emeleti foyerhez. A Dohnányi utcai szárny mögötti, keskenyebb udvarban a földszintre a könyvtár olvasóterme került, felette az első emelet a meglévő foyer kibővítéseként egyszerre szolgálja ki a nagyterem karzatát és az emeleti kistermet is. Mindkét udvar padlószerkezetébe üveg felülvilágítókat építettek be, amelyeken keresztül a pince-szinti hangoloba és a földszinti könyvtári olvasóterembe is fény juthat. E két, eltérő módon beépített egykori udvar a nagyterem párkánymagasságában lefedett, felülvilágított terével egyszerre képes a szükséges téri igényeket bővíteni, és megőrizni az egykori udvar miliójét. Működésében hasznos belső, hatásában, érzetében mégis az egykori külső udvar *emlékét* hordozó tér jött itt létre.

A megújult emeleti foyer

Építész:
Magyar Éva,
Pazár Béla,
Pötzner
Ferenc

A megváltozott vagy újonnan felmerült – zömmel kiszolgáló – funkciók az épület lehetőségeit kihasználva több helyen is, így a pincszinten vagy a tetőszinten is megjelennek. Leginkább koncentráltan az udvarok hát-só, azaz a csatlakozó tűzfal felőli végében beépített „tornyok” formájában alkotnak új funkcionális egységet. A tornyok szintmagassága pont fele az eredeti épület reprezentatív szintmagasságainak, így a relatíve kis alapterületen fajlagosan sok kiszolgáló, másodlagos jelentőségű funkció fért el, ráadásul frappánsan megoldhatóvá vált a tetőszinti gépészet és a lenti szintek közötti kap-

A nagyterem részlete 1907-ből

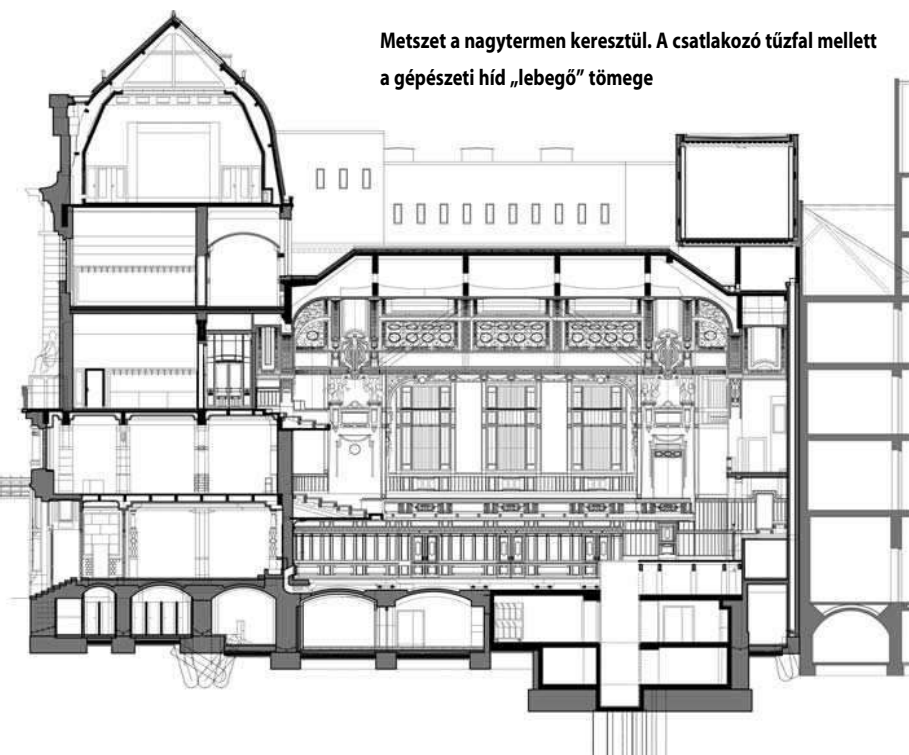
Az eredeti színvilág szerint rekonstruált nagyterem

csolat is. Az udvarok beépítését és átfogalmazását indokolja azok egykori maradék jellege: e külső terek vették fel a telek alakja és az épület szerkesztése közötti szögeltéréseket, így mindaddig, kicsit szellemi értelemben is, a Zeneakadémián kívüli terekként voltak értelmezhetők.

Végül a rendszerszintű beavatkozások leginkább bravúros megoldása (mind szerkezeti-logisztikai, mind pedig gondolati értelemben) a hátsó tűzfalhoz tapadó acélszerkezetű híd, amely a nagyterem két oldalán lefutó szellőző csatornákat, illetve a tornyokat a nagyterem teteje felett összeköti, s ezáltal a lehető legjobb helyre pozicionálja a központi szellőző gépházat. Ráadásul – bár csak a legfelső szint udvari ablakaiból érzékelhető módon – ezzel az eredeti tűzfal látványánál jobb megoldás jött létre: a Zeneakadémia eredetileg kvázi U alakú, keretes beépítését befejezi, lezárja.

Metszet a nagyteremen keresztül. A csatlakozó tűzfal mellett a gépészeti híd „lebegő” tömege

Részletek

Az épület rekonstrukcióját értékelve nehéz súlyozni az egyes részletmegoldások jelentőségét, valamennyire kitérni csaknem lehetetlen. Egy részük egyértelműen a ki-magasló munkát végzett restaurátor művészek érdeme, más részük pedig nagyon is építészeti döntéseket tükröz. Mégis van néhány olyan részletmegoldás, amely reprezentatív módon mutatja a sok-sok, eltérő műfajú és súlyú apró beavatkozásból kirajzolódó *egységes* építészeti stratégiát.

Ilyen és kétségtelenül a leglátványosabb rész a beépített udvarok részleteinek összhangja. E terekben teljesen természetesen van egymás mellett az eredeti épület immár belsővé vált homlokzata, az új falakat borító (egykor majd talán a tervek szerint fehérre festett) téglafelületek, a rekonstruált régi és az új keret nélküli, savmárt üvegekkel takart falnyílások vagy a „kortárs Gesamtkunstwerk” legerősebb eleme: a mennyezetről befüggesztett, többszint magas egyedi világítótestek. Az udvarok betongerendás lefedése könnyedén kínálja a

A Zeneakadémia régi-új nagyterme

Zielinski Szilárd által az épületbe tervezett, korai vasbeton szerkezetek mai átíratának olvasatát is.

A tetőszintre vezető új lépcsők mutatják legszebben a több mint száz éves épület és a mostani továbbépítés részletképzésének összhangját. E lépcső két centiméteres vastagságú acéllemez tartószerkezettel, kőlapokkal burkolt fokkal, réz-üveg-acél korláttal épült meg, és az alatta lévő, meglévő lépcsőktől eltérően a falaktól eltartva kelt lebegő, könnyed hatást – súlyos szerkezete ellenére. Mindez a szecessziós belső téri világ legjobb értelmű kortárs átíratkísérlete: egyszerre érezzük „otthonosnak” és fordulataiban nagyon is mainak e kiegészítést.

A Zeneakadémia az egyik legelső hazai középületünk, amelyben nagy fesztávú vasbeton szerkezetet is alkalmaztak a nagyterem karzatának tartószerkezeténél. De az anyagban lévő lehetőségek iránti eufóriát igazolja a vasbeton tetősíkok külső felületének betonból megvalósított ornamentikája is, amelyet minden bizonnyal egy ideig nyers állapotban hagytak az egykori tervezők, később azonban – az anyag korlátait is felismerve – szükségessé vált lefedésük és elburkolásuk. A feltárási munkák során kerültek elő ezek a rejtett részletek, amelyeket aztán immár a tetőfedés ornamentikájában fogalmaztak át az új tervezők. Zielinski Szilárd munkája (és az ő egy személyes felelősségű kivitelezése) nyomán izgalmas monolit vasbeton szerkezetek születtek, amelyek most a belső terekben is láthatóvá váltak: a kupolaterembe vezető lépcsők felett kibontva, kortárs gesztusként állnak a térben.

Az egyes gyakorlótermek, a kupolaterem belső akusztikai burkolatai, az új ajtók síkban tartott, egyedi festett bélélei, a pincébe vezető új, homogén lépcsők, a képzőművészeti igényességű, egyedi információs rendszer olyan új rétegeit képezik a megújításnak, amelyek esetében a kortárs kiegészítés és az eredeti épület kontrasztja némiképp mégis megjelenik. Noha e beavatkozások mérete kisebb, pozíciója rejtettebb, mint a rendszerszintű kiegészítéseké, de kortárs jellegük nyilvánvalósága gazdagítja az 1907-es nagy összművészeti kompozíciót.

A rekonstrukció legnagyobb kihívása a mai előírásoknak való megfelelés volt oly módon, hogy abból minél kevesebb legyen érzékelhető. A tűzvédelmi és elektromos installációkat, a teljes körű akadálymentességet biztosító lifteket a lehetőségekhez képest harmonikusan építették be az eredeti épületbe, ami legalább látható, nagyobb beavatkozásokhoz mérhető tervezői koncepciózusságot és kitarást igényelt. De ilyen koncepciót tükröz a rekonstrukció egyik legfontosabb része, a nagyterem megújítása is. A teljesség igénye nélkül ide tartozik az eredeti színvilág visszaállítása, a nézőtér és az installációk korszerűsítése vagy a százéves innováció folytatása: az áttört babérleveles álmennyezetbe rejtett befűvők számának az egykori elv szerinti bővítése, így a szellőztetés láthatatlan, a száz évvel ezelőtti elveknek megfelelő, mégis korszerű megoldása.

A kiegészítések alkalmazott anyaga a látszó téglaburkolat mind a két beépített udvarban, mind pedig a tetőszintű ráépítések esetében. A választott anyag a vakolt,

Generáltervező: MNNDP

Építőművészeti Kft.

Talajmechanikai alapozási és hidrológiai szakvélemény:

dr. Farkas József, dr. Armuth Miklós (BME)

Statikai szakvélemény:

dr. Armuth Miklós, dr. Visnovitz György (BME)

Feltárások, betondiagnosztika:

dr. Lichter Tamás (ICM Kft.)

Tudományos dokumentáció:

Bor Ferenc (Hild-Ybl Alapítvány)

Építész: Magyarai Éva, Pazár Béla (MNNDP Kft.), Potzner Ferenc (Közi Zrt.)

Művészettörténész szakértő:

Dávid Ferenc

Tipográfustervező:

Parák Andrea

Tartószerkezet: Váczi Péter (Közi Zrt.)

Nedvességvédelem,

szigetelések: Horváth Sándor, Czégeni Csaba, Horváth László

Épületgépészet: Oltvai András

Elektromos tervező:

Máramarosi András, Ritzl András, Kajtán László (Közi Zrt.)

Színpadtechnika: Strack Lőrinc

Színpadvilágítás: Gebei András

Teremakusztika: Arató Éva, Larry Kirkegaard

Pódium rezgésvizsgálat és modellezés:

dr. Augusztinovitz Fülöp

Zaj és rezgésvédelem,

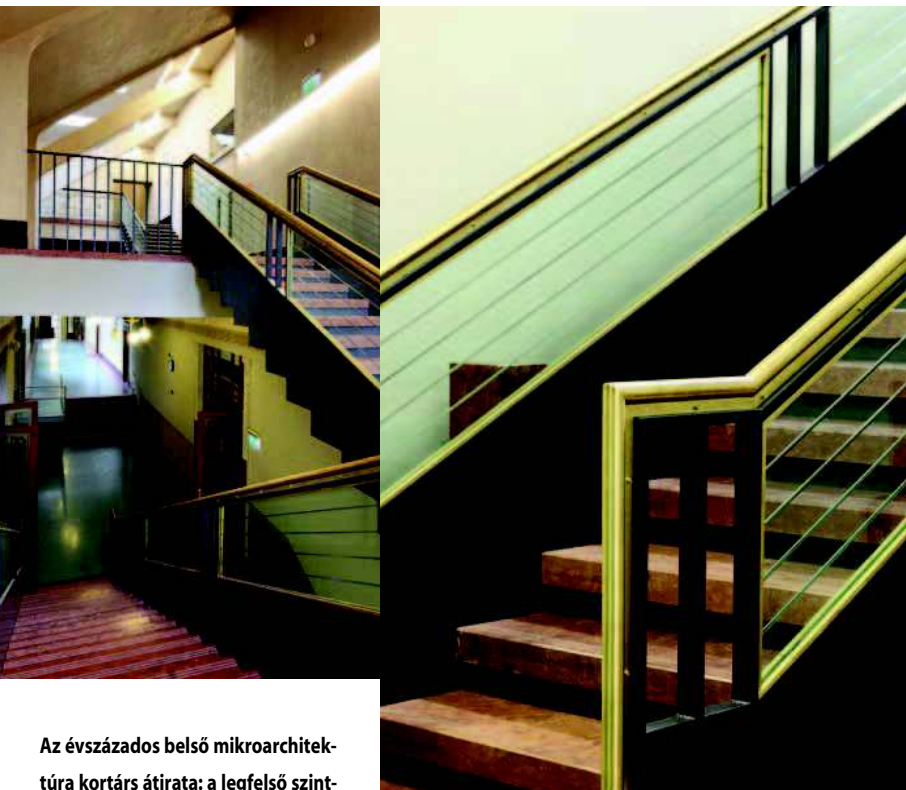
stúdiótechnika: Fürjes Andor

Tűzvédelem: Mészáros János

Büfé és catering technológia:

Aczél Pál Tamás

Fotó: Hajdú József

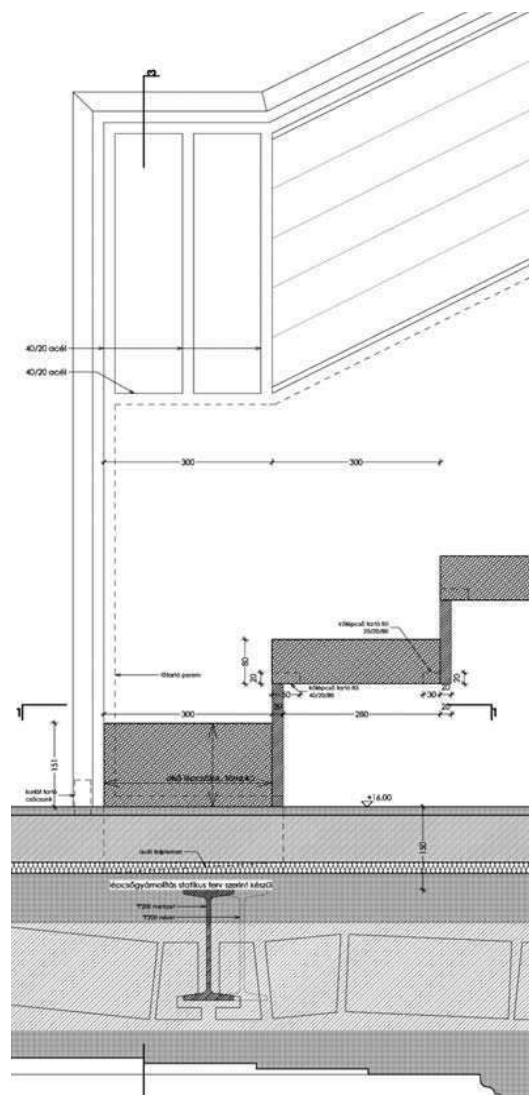

Az évszázados belső mikroarchitektúra kortárs átírata: a legfelső szintre vezető új lépcső részletei

díszített, burkolt eredeti épület alapvető építőanyaga is, de önmagában hordozza azt az időtlenséget, amely a tervezők (Magyari Éva és Pazár Béla) korábbi munkáit³ ismerve nagyon is tudatos célkitűzésként értelmezhető. Az időtlenség nem azonos a kortalansággal, de mindenfajta mentesülést jelent az építés idejére jellemző formai vagy stílári kísérletektől és az azokhoz tapadó jelentésektől. Másképp fogalmazva, a rekonstrukciónak nincs olyan stílári ismérve, amely alapján megállapítható lenne annak pontos kora – megvalósulhatott volna tíz-tizenöt-husz évvel ezelőtt vagy ezután is. Az idővel való különös viszonyt a forma, a formálás háttérbe húzódása okozza. És ez itt most határozottan előnyként jelenik meg. A

A Király utca felőli beépített egykori udvar

többéves, hihetetlenül gondos munka eredménye paradox módon úgy vált lenyűgözővé, hogy az alapvető tervezői hozzáállás a nem láthatóságra alapult. A Zeneakadémia épületének kora, története és természetesen építészeti-társzművészeti komplex minősége szellemi értelemben olyan erőt, gravitációt, teherbírást sugároz, amellyel a fajta – bizonyos értelemben időtlen – továbbépítéssel erősödni és nem gyengülni látszik.

A történeti épületek felújításának, kiegészítésének egyik jól bevált modernista alapelve a kontraszt, azaz eredeti és új radikális mellérendelése. A megújult Zeneakadémia legtöbb új építészeti eleme, részletmegoldása azonban – amellyel, hogy kétségkívül hordozza magán a kortárs beavatkozás egyértelműségét –, nem elsősorban a kontraszt stratégiájára alapul. Sokkal inkább beszélhetünk az épületben megfogalmazott eredeti gondolat *folytatásáról*, átértelmezéséről anélkül, hogy bármiféle vonatkozásban stílusban tervezésről beszéljünk.⁴ Meggyőződésem, hogy ennek a manapság különlegesnek számító, egyáltalán nem divatos koncepciónak a sikeressége az épület megújulási stratégiájának legnagyobb eredménye.

A kupolaterem mai akusztikai burkolattal bélelt tere

„Mondhatjuk, hogy Korb és Giergl két elegáns ember” – fogalmazott Dávid Ferenc művészettörténész az eredeti épület alkotóinak kifinomult, jó arányérzéken alapuló, mégis a különféle történeti stílusokat nagy szabadsággal együttesen alkalmazó építészetére utalva.⁵ Ez az elegancia nemhogy megőrződött, de meg is frissült, sőt olyan rendszerszintű és részletmegoldások sorával egészült ki, amelyek e mostani megújítást a Zeneakadémia – 1907-re történő felépülését követő és ahhoz méltó – második legjelentősebb építési periódusává emelték.

Szabó Levente

(A cikk az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.)

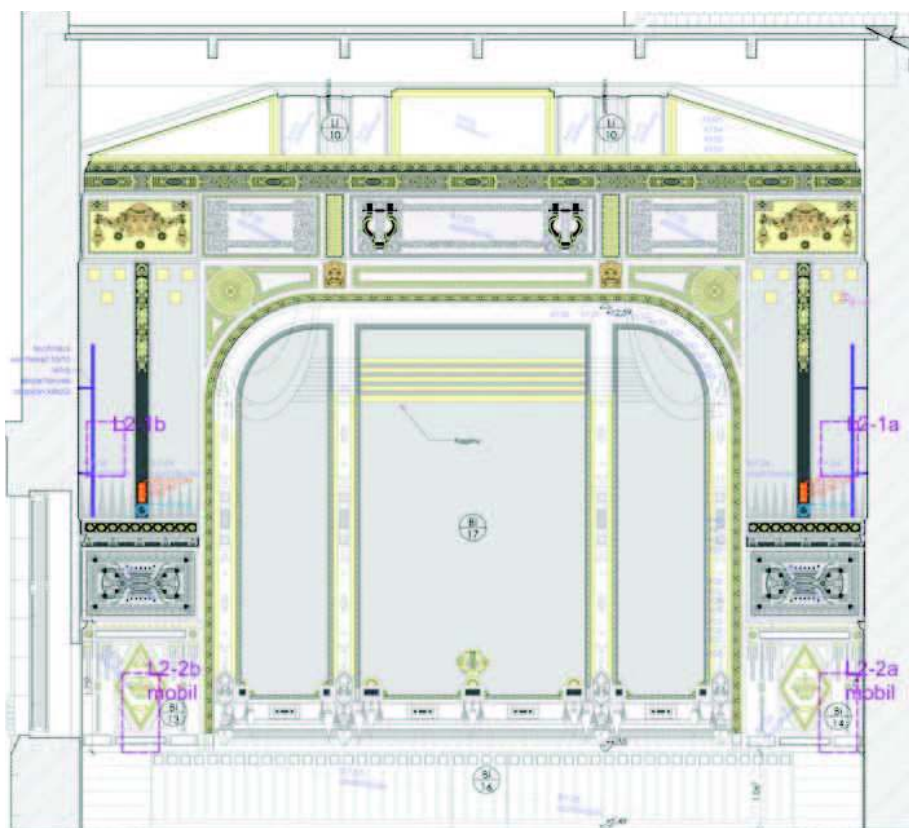
- 1 Pazár Béla: *Egy érték újjászületik*, in: <http://epiteszforum.hu/egy-ertek-ujjaszuletik-pazar-bela-eloadasa-a-zeneakademia-rekonstrukciojarol>, utolsó megtekintés: 2014. 01. 15.
- 2 <http://epiteszforum.hu/a-zeneakademia-teljes-rekonstrukcioja>, utolsó megtekintés: 2014. 01. 15.
- 3 Békásmegyery, Evangélikus egyházi együttes (200, 2008), vö. Szabó Levente: *Az épületek szép hallgatása: Evangélikus gyülekezeti központ Békásmegyeryen*, in: *Alaprajz* 2009/1., p. 10–15.
- 4 „Rendkívül érdekes volt végiggondolnunk, hogy a korábban használaton kívüli, de most láthatóvá váló terek, mint például az eddig csak a földszinten lefedett két udvar – amit most bevontunk az épület új, funkcionális terei közé – miképpen helyezhető bele ebbe a Gesamtkunstwerk gondolatba úgy, hogy semmiképp ne utánozzák azt és ne is versenyezzenek azzal.” *Építész Közönlöny – Műhely*, MÉK 2013/2., p. 29.
- 5 Vámos Dominika: *A 21. század Zeneakadémiája. Szakmai beszélgetés a felújítás restaurátori, művészettörténeti és építészeti szempontjairól*, in: *Magyar Iparművészet* 2013/8.

Homogén téglarchitektúra és Rheinzink burkolatos gépészeti tér – a tetőszint udvarra néző homlokzatainak kortárs átépítése

Részlet a nagyközönség előtt rejtve maradó egyik tanteremből

A kisterem még el nem készült vasfüggönyének terve

A MÚZEUMI PILLANAT

Kortárs múzeumok tanulságai svájci tükörben

Renzo Piano: Fondation Beyeler, 1997, bejárati oldal a vízililiomok tava felől

A múzeum épülete közlés a múzeum szerepéről – kérdés csak az: *ki és mit* akar közölni a társadalommal? A *kivel* nem kérdés – a befogadói oldal a civil társadalom, amelynek egyre szélesebb rétegét igyekeznek a 21. század múzeumpolitikája becsalogatni a magasztos falak közé. A fenti kérdésekre keres választ az írás hat svájci múzeumépület tanulságait boncolgatva.

Renzo Piano: Fondation Beyeler, 1997, hátsó homlokzat

A múzeumlátogatás párbeszéd a látogató (többségében laikus civil), a bemutatott anyag (a múltbeli örökség valamilyen formája), az építész (és munkáján keresztül a kortárs építész), a hagyatékot kezelő múzeumi szakma és nem utolsósorban a múzeum működtetője (azaz a regnáló hatalom) között. Szemléletformáló találkozás – mindig is az volt, születésétől fogva. A nemzetállamok kialakulásával párhuzamosan, a 19. században alakult ki, és nyerte el klasszikus formáját. Előzőleg a gyűjteményeké volt a főszerep, amelyeket főúri kastélyokban vagy egyházi központokban őriztek, és értékük elsősorban anyagi volt. A civil középület, a múzeum viszont a

szellemi értékek őrzőjének szerepét tölti be, a kollektív emlékezet kegyhelyévé válik.

A gyűjtemény szerepe egyértelműen az, hogy tulajdonosának hatalmát reprezentálja, ezért csak különleges alkalmakkor látható, és csak a kiválasztottak számára. A múzeum azonban a tárgyi hagyaték rendszerezésének és katalogizálásának színhelye, tudásközpont, annak élő bizonyítéka, hogy a világ megismerhető, működése véges számú adattal leírható, bemutatható. A mai múzeum szerepét definiáló diskurzus kiindulópontja részben az, hogy a kortárs gondolkodás ezt a tételt mára jócskán megkérdőjelezte. Miközben a világról szerzett ismereteink populárisabbá és egyre könnyebben hozzáférhetővé válnak, egyre nyilvánvalóbb, hogy minden tudás csak részleges. Ugyanakkor az átlagember világképében felértékelődik – és ezzel párhuzamosan átértékelődik – a múlt, mint e kaotikus ismerethalmaz állandónak tűnő eleme. E szemléletváltozás befolyásolja a piaci szempontokat is – múzeumot működtetni érdemes, a piaci siker, a magas látogatás szám pedig nagy részben a befogadó

épület megformálásán is múlik. Lehet bilbaói módra bombasztikus vagy szándékosan elvont minimál, a lényeg mindenképpen az attrakció – a szó eredeti értelmében. Nem elég, hogy különbözik, attraktív, vagyis vonzó kell lennie, hogy a vizuális ingerek tengerén hajózó 21. századi vándort maradásra bírja.

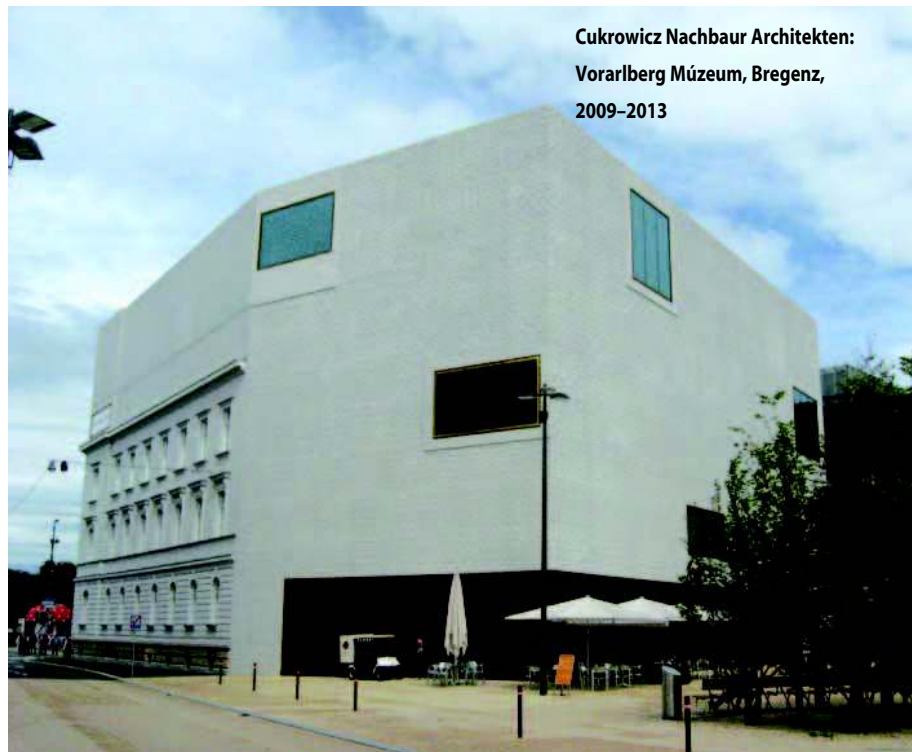
Az alábbiakban bemutatott hat különböző múzeum mindegyike más eszközzel él ennek érdekében. Hatféle szándék, hatféle – tagadott, burkolt, ravaszul álcázott vagy nyilvánvaló – módja a csábításnak. Stílustól függetlenül egyvalami közös: az építészeti minőség – Svájcban járunk!

1. Kincseskamra a 21. században – kortárs múzeumépület mint kortalan műalkotás. A Beyeler Alapítvány Múzeuma, Riehen (Basel), Renzo Piano, 1997.

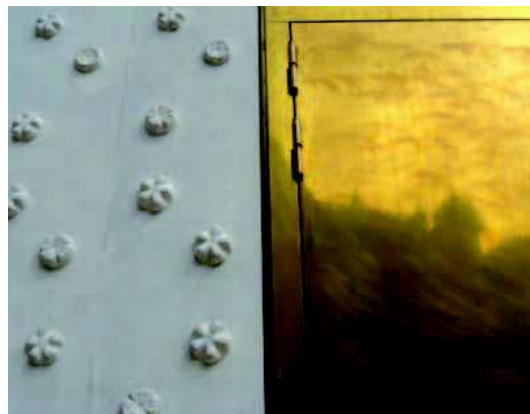
A kortárs magángyűjtemény számára épített múzeum Renzo Pianonak és Európa egyik élen járó műgyűjtőjének, Ernst Beyelernek érzékeny együttműködése nyomán született. Ennek köszönhető az épület egyéni hangú, mind a tájhoz, mind a gyűjteményhez illeszkedő, mégis összetéveszthetetlenül karakteres megfogalmazása. A nyilvános múzeumok előtti idők egyházi és főúri rezidenciáinak Csodakamráját (Wunderkammer) idézi, ahol a kiválasztottak a világ végtelen gazdagságát reprezentáló tárgyakban gyönyörködtek: a természet különleges alkotásaiban éppúgy, mint az emberkéz alkotta remekművekben. A Beyeler gyűjtemény a modern művészet rangos darabjai mellett Alaszka, Afrika és Óceánia törzsi művészetének remekét is bemutatja. A gyűjtemény becses darabja Claude Monet *Vízililiomok* sorozatának 1917–1920 között festett darabja, voltaképpen egy triptichon, hosszan elnyúló metaforája az időtlen lebegésnek. Az időtlenség és a természetes fény játéka ihlette a műalkotások foglalatául szánt épületet is, amely így módon felsorakozik a gyűjtő tulajdonát képező becses darabok közé.

A domboldalba a lejtővel párhuzamos, vörös patagóniai kővel burkolt tartófalakkal illesztett hasáb archaikusan méltósággteljes, miközben geometrikus tömbje a japán építészlet egyszerűségével nő ki a természeti formák közül. Az utca felé a betekintést ingerlően elzáró, néhol felhasított, nemes felületű fal határolja, amely egy titokzatos kert pompáját sejteti. A hasáb másik három oldala a környező tereptől a falakon túlnyújtott, felettük lebegni látszó üvegtetőig megnyitott homlokzatokkal zárul, és láttatni engedi a kincseskamra belsejét, a remekműveket. A bejárati felőli oldalon a falak víztükörről nőnek ki, közöttük felsejlik az ihletet adó Monet-festmény. A domboldal felé két szint magas üvegezett télikert határolja a kiállítótereket, a természet látványát is a vizuális csodák közé illesztve.

Az egyszerű formák rafináltan megkomponált hatás hordozói: a látogató egyszerre érzi a szabadságot és azt, hogy kiváltságosként kivételes élményben részesül. A 21. század kincseskamrájában a főúri gyűjtemények elit hangulata él együtt a művészet mindenkié demokratikus magatartásával.

Cukrowicz Nachbaur Architekten:
Vorarlberg Múzeum, Bregenz,
2009–2013

2. A Mi Múzeumunk – közgyűjtemény és közízlés dekoratív találkozása.

Vorarlberg Múzeum, Bregenz, Cukrowicz Nachbaur Architekten, 2009–2013

A Vorarlberg tartomány kulturális örökségét bemutató múzeumot 1857-ben magánkezdeményezésre alapították, és 1905-ben kapott saját tervezésű épületet, amit a 20. század hatvanas éveiben bővítettek. 2007-ben a tartományi kormányzat a folyamatosan gyarapodó gyűjtemény korszerű bemutatása érdekében a múzeum átépítése mellett döntött. A megvalósult épület tervpályázat eredményeképpen született, melyet egy helyi építész iroda (Andreas Cukrowicz és Anton Nachbar) nyert meg. (Cukrowicz a 2005-ös Építészkongresszus egyik előadója – a szerk.)

A többféle gyűjteményt befogadó múzeum célja egyrészt a helyi kulturális örökség bemutatása, a közösségi emlékezet életben tartása, másrészt egyéb kiállításaival a kulturális misszió szolgálata. Külseje feltűnő, de nem

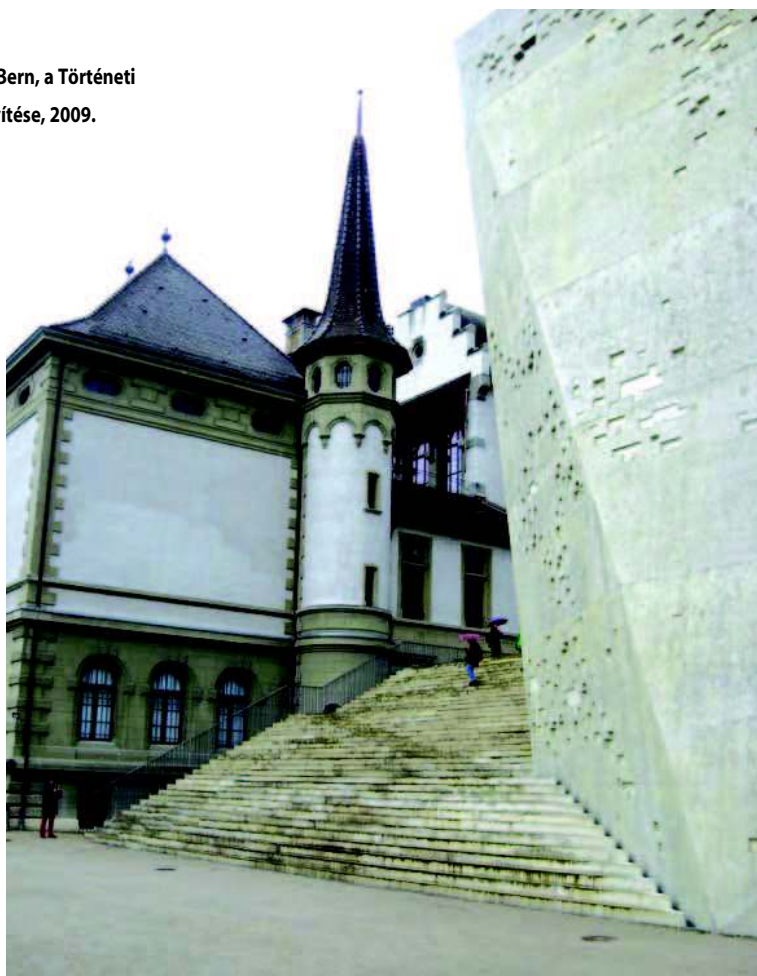

Római kiállítás a Vorarlberg múzeumban

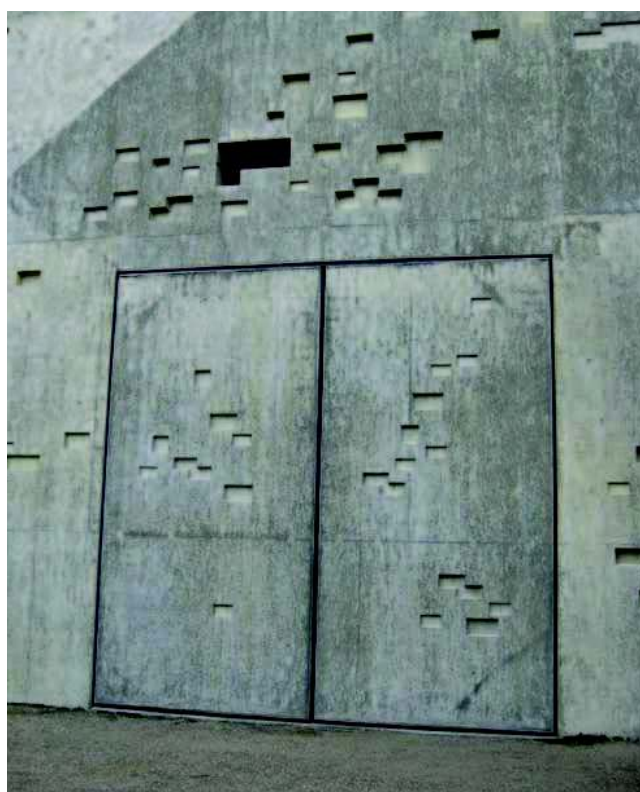
PET palack relief
a Vorarlberg Múzeum homlokzati részlete

meghökkenítő – épp annyira attraktív, amennyit a „népmúzeum” funkció megkíván. Egyértelmű gesztussal integrálja a régi múzeum épületét, miközben ráolvadva

:mlzd iroda: Bern, a Történeti Múzeum bővítése, 2009.

Bern, a Történeti Múzeum bővítésének bejárata

egyértelműen új minőséget hoz létre. A kis szögtörés a két épületrész között nem formai gesztus, régi problémát orvosol: a tér felől így feltárul a tó látványa. Homlokzati formálása egyetlen poénra épül, és maga is kortárs műalkotás: 16656 PET palack fenekének tervezett mintázata díszíti az öntött beton falakat. A virágokat idéző kortárs „kövületek” a múzeumba látogató, felvilágosult 21. századi földlakót a múlt megőrzésének fontosságára a fenntarthatóság trendízű szlogenjével emlékeztetik. A bejárat körül gesztust tesznek a tervezők a konzervatív ízlés felé: arany homlokzatburkolat utal az „örök értékekre”.

Az igazi truváj azonban a tartalom: a nagyvonalú, több szint magas átrium köré hagyományosan szervezett, lineárisan végigjárható helyiségekben olyan színvonalú kiállítások mutatják be a tartomány semmilyen szempontból nem kivételes örökségét, amiért a Városligetben összetett kézzel imádkoznak. És ez történetesen nem pénzkérdés – szimplán csak látogatóbarát és szellemes a tálalás módja: a római töredékek cipődobozokba halmozása a terem falai mentén kialakított árokban, a római kiállítás mályva-narancs színorgiája, a tartomány múltjának tárgyi hagyatékát tömegesen őrző vitrinek alatti, szabadon kihúzható fiókok, ahol további kincsek láthatók és tapinthatók, a szellemesen megtervezett leülő és olvasó kabinetek – minden a mai ember és a múlt viszonyát képezi le. És itt sem marad el a múzeum zárt terének összekapcsolása a külvilággal: a homlokzaton random módon megjelenő panorámaablakok királya a legfelső szinten a Bodeni-tóra néző szoba ablaka. Ezt a helyiséget teljes egészében a meditációnak szentelték, kiszakítva a múzeum sodró terei közül. Bejárata szinte észrevétlen, az ajtó nyitása súlyos, de az akadályokat legyőzve a fekete burkolatú, egyetlen paddal berendezett szobából csodás panoráma nyílik a környező vidékre – vagyis mindarra, amit az átmenetileg a hátunk mögött hagyott múzeum saját eszközeivel igyekszik a szánkba rágni.

A múlt értékeinek közvetítése sikeres: az idegen is élvezi, pedig alapvetően az egészhez semmi köze. Egy kevés hagyomány, egy kevés eredetiség, egy kis gesztus a városlakók felé: kész a 21. századi közintézmény receptje, a modern nő városi toalettje.

3. Faltól falig a múlt és a jövő között. Historisches Museum, Bern, :mlzd iroda, Biel, 2009

A berni Történeti Múzeum bővítése a múlt és jelen összefüggéseire sokkal súlyosabb, ideologikusabb és egyértelműen dekódolható választ ad. Az öltözék ebben az esetben a haute couture egyediségét és némi archeocyber jelleget egyaránt tükröz. Az André Lambert által 1892–94 között tobzódóan romantikus stílusban megal-

kotott épület bővítésére kiírt pályázat egy jókora méretű, ablaktalan kiállító helyiséget, valamint raktár, iroda és kiszolgáló funkciók elhelyezését kérte.

A mesebeli kastély és a fekete doboz összehangolása szó szerint múlt és jövő kemény ütköztetését eredményezte. A tervezők a kiállítóhelyiséget a meglévő épülethez csatlakoztatva félig a föld alá süllyesztették, és tetején burkolt teraszt alakítottak ki – ezzel lényegében eltüntették a nagy volumenű tömeget. A lapos posztamens tetején sokszögű, kristály alakú, zárt kubusként (innen a bővítés elnevezése is: Kubus) jelenik meg a további bővítmény a régi épülettől decensen elhatárolódva, az utca, a város felé egy kőfal szigorúságát fordítva.

A kő természetesen imitáció, közelről a pixelszerű mélyedésekkel ősvé varázsolt, nagyon is 21. századi minőségű látszóbeton ejt ámulatba. A homokkő felületet mímelő kubust és a homokkő színűre vakolt cifra kastélyt a kubussal azonos burkolatú terazon kívül egy szintén velük egyenmű lépcső kapcsolja össze. Ám a klasszikus

sabb építészeti állítást fogalmaz meg a múlttal kapcsolatban. Igaz, itt a múlt illedelmesen a föld alá bújik, az épület maga lényegében védőtető felette.

A zárt dobozok mint menekülő állatokra boruló csapdák ejtik foglyul az idő megkövült maradványait. A nyaktaggal lazán összekötött két kubus szerkezetével, külső megjelenésével a lécekből precízen összetákol, igényes ideiglenességet idézi. Belül lehetőleg könnyű fém szerkezet alkot hidat a régészeti emlékek fölött, hideg van, és csak annyival több a bent, mint a kint, hogy a fény kevesebb, és felülről, koncentráltan érkezik. Reflektorként hol erre, hol arra részletre irányul, pásztázza a múlt darabkáit. Ostoba hasonlatként egymáshoz kapcsolts vagonokra is asszociálhatunk az elméletben a végtelenségig sorolható, azonos fadóbozok láttán. Az áttört falak az itt feltárt három i. e. 4. századból származó lakóépület körvonalát követik, imitálva az eredeti épületek befoglaló tömegét. A védőépületek magassága azonban nem azonos a római elődökével – a belsőben feltárt falfestmény maradványa erről tanúskodik. Az indító gesztus: a lépcső, amely a levegőből indul, nem támaszkodik a földre, és nem kapcsolja össze az épületet a tálajjal, a mát a tegnappal szintén az ideiglenességre, a mozdíthatóságra utal: ma itt, holnap ott.

A föld bármely pontján leásva megtalálhatjuk a múlt nyomait, minden itt van alattunk, és csak rajtunk múlik, hogy mit hozunk napvilágra belőle.

Peter Zumthor: Archeológiai bemutatóhely, Chur, 1986, bejárati előlépcső

Peter Zumthor: Archeológiai bemutatóhely, Chur, 1986, belső tér

múzeumok előlépcsőjét idéző széles feljáró csak látszólag lépcső – valójában építészeti metafora. Felfelé bakatva arra lesz figyelmes a látogató, hogy a fokok éle néhol megtörik, majd ismét szöveget vált. Ha a szótlán felhívásnak engedelmességgel követjük a ferde útvonalat, azon vesszük észre magunkat, hogy pingpong labdaként ide-oda pattogunk az új és a régi épület teste, múlt és jelen között. A didaktikus zárandokút végén feltáru a terasz – a nagy, üres flaszter felől nézve pedig kiderül, hogy az új épületrész északi homlokzata teljes magasságában üveg, amely nem kevésbé didaktikusan tükrözi a kastélyszerű múzeumépület minden cizellált porcikáját.

A berni múzeum bővítése félreérthetetlenül erős válasz az idő által feltett pimasz kérdésekre.

4. A múlt emlékeinek múlandó foglalatja – Archeológiai bemutatóhely, Chur, Peter Zumthor,¹ 1986.

Ez a jóval korábbi épület sokkal elvontabb és általáno-

5. Az idő múlásának tagadása – dekrétum az építészet magának valóságáról. Das Gelbe Haus, Flims, Valerio Olgiati, 1999.

A kívül-belül hófehér épület neve: a Sárga Ház. Valami-

kor valóban sárga volt, és ha kellően tágan értelmezzük, ami egyszer volt, az már van, és lesz is – az idő múlása nem mossa el azt, ami megtörtént.

A több svájci és nemzetközi díjat elnyert épület-felújítás kiindulópontja a tulajdonos, a tervező építész édesapja, Rudolf Olgiati végakarata volt: az épületet Flims

Valerio Olgiati: Das Gelbe Haus, Flims, 1999.

Valerio Olgiati: Das Gelbe Haus, a helyi húsfeldolgozás történetét bemutató kiállítás

városára hagyta azzal a kikötéssel, hogy kulturális célra hasznosítják, illetve kívül-belül fehérre festik a lábazattól a tetőig. A hagyományos faházakban bővelkedő kisváros főutcáján álló épület akkoriban megszólalásig hasonlított a vele átellenben álló, szintén háromszintes,

nem túl jellegzetes, vakolt téglapülethez. A városvezetés az épületet kiállítótérként tervezte hasznosítani – a környéken kapható kiváló szárított sonkának kívántak itt emléket állítani. A meghökkentő múzeum meghökkentő otthonra lelt a vakolatlan falakig lecsupaszított épületben.

Az eddig bemutatott múzeumok mindegyike küllemével többé vagy kevésbé elárulta rendeltetését – ha nem is utalt rá közvetlenül. Túl azon, hogy a sonkamúzeum funkciójára nehéz lenne releváns utalással élni, ez az épület lehetne bármi: iroda, lakóház, szálloda vagy akár krematórium. A házat kibeletétk, lecsupaszították, szerkezeteit kicserélték – ami megmaradt, a végsőig semleges: fal, ablak, tető szín nélkül – bármit befogadhat. Hogy mégis múzeum, az pusztán egyéni döntés kérdése. Ez az épület a „házság” múzeuma, merő esetlegesség, hogy véletlenül sonkák kerültek bele.

Az igazsághoz és nem az épület méltatásához tartozik, hogy sonka témában ennyire szellemes és vizuálisan is szórakoztató tárlatot összehozni legalább akkora kreativitásra és elvonatkoztatási hajlandóságra utal, mint a talpig hófehér Sárga ház megalkotása és elkeresztelése.²

6. Lendületben – együtt az idővel. Paul Klee Centrum, Bern, Renzo Piano, 2005.

Vele kezdtük, fejezzük is be hát vele: Renzo Pianonak³ a Beyeler Alapítványéhoz képest majd egy évtizeddel későbbi épülete valójában már nem múzeum – több annál. Kulturális szolgáltatóház, nem hiába centrum a nevében is. Nem beszél az időről, együtt él vele.

Küllemében is azt a lendületet, interaktivitást sugározza, amit a ma embere minden területen igényel és meg is teremt magának. Három egymást követő, összefüggő íves forma lágyan a terepbe süllyesztve – sehol egy derékszög, sehol egy agresszív kiszögellés, csak az áramló tér és fény, amelynek semmi nem szab korlátokat. A teret rejtő forma egyben tartószerkezet is – nincsenek födémek és falak, de még oszlopok sem – az architektonikus rend hagyományos hierarchiája egyetlen lendületes vonallá olvad össze: mintha az aktív tér feszítené maga köré burkát.

Az épület nem csak a hagyományos kiállítási funkciót teljesíti, reflektál Paul Klee egész életművére. Rendelkezik koncertteremmel (Klee egy ideig hegedűművészként tartotta fenn magát), irigylésre méltó felszereltségű gyerekfoglalkoztatóval, oktató és alkotó műhelyekkel, könyvtárral.

Az analógia építészet és múzeumi funkció között ebben az esetben egyszerre nagyon konkrét és nagyon áttekinthető. A múzeum feladatából eredő szellemisége, a múlt értékeinek őrzése itt ugyanazzal a kontinuitással valósul meg, amit az épület szerkezete konkrét formá-

Renzo Piano: Paul Klee Centrum,
Bern, 2005, bejárat

Renzo Piano: Paul Klee Centrum,
Bern, közlekedő

ban kifejez. A sinus hullám minden életjelenség szimbolikus képe: születés, kiteljesedés és elmúlás váltják egymást az idők kezdete óta. Ebben a végtelen, szabályos lüktetésben az egyetlen fékező erő az emberi cselekvés: az ember a csavar a fogaskerekek között, lelkesedése olykor gátolja a természet kiegyensúlyozott működését. Ha azonban sikerül együtt rezonálnia ezzel a lüktetéssel, a természet erejét megsokszorozva csodákra képes – magát a teremtő szabadságot rögzíti alkotásaiban.

Zöldi Anna

- 1 Peter Zumthor: *Thinking Architecture*, Birkhauser Verlag AG, Basel, 2010 ISBN: 3034605854
- 2 Ld.: Wettstein Domonkos: *Szürrealis monolit: Valerio Olgiati zenezi látogatóközpontja*. Metszet, 2010/4, pp. 38–41. (Artifex Kiadó, Budapest)
- 3 Peter Buchanan: *Renzo Piano Building Workshop, Complete works, Vol. 5.*, Phaidon Press, London, 2008 ISBN: 978-0-7148-4472-5

Tervpályázatok

BIG építésziroda föld alatti múzeumépületei

Tervpályázatokon elért eredményei alapján a Bjarke Ingels Group (BIG) korunk talán leg sikeresebb építészirodája. Rengeteg nemzetközi, nagy presztízsű pályázaton indulnak el, melyeken a legtöbb esetben eredményesen szerepelnek, munkájuk többségét is így nyerik el. Terveik nem sztenderd építészeti vonásokkal rendelkeznek, formabontóak, gyakran akár meghökkentőek is lehetnek, de magyará-

A BIG alapítója Bjarke Ingels a jelen egyik sztárépítész. Bjarke – mint sok ma már neves építész – az OMA műhelyében, Rem Koolhaas mellett töltötte el az egyetem utáni éveit. Három évig az OMA munkatársa, a seattle-i központi könyvtár a legjelentősebb épület, amin dolgozott. 2001-ben OMA-s kollégájával, Julien De Smedtrel megalapította a PLOT Építészirodát, melyet 2005-ig üzemeltettek. Az iroda elismerést vívott ki szabadtéri fürdővel és a Koppenhágában felépült VM lakóházzal. Ingels 2006-ban alapította meg saját irodáját,

A BIG egyik első nagy sikere a **Dán Tengerészeti Múzeumra** kiírt tervpályázat megnyerése volt 2007-ben. Az épületet 2013 végén adták át. A tervezésnél követelmény volt, hogy a múzeum nem érhet a föld felszíne fölé, hogy biztosítsa a szomszédságban lévő, világörökséghez tartozó kronborgi vár eredeti környezetének megőrzését. Egy hajóépítéshez használt, felhagyott szárazdokk tere volt kijelölve a múzeum számára. BIG a pályázati kiírást megkerülve, nem a dokk területére, hanem a dokk körül alakította ki a hateraz négyzetméternyi múzeumi funkciókat. A szabadtérbe nyíló teret meghagyták, azt három híddal szeltek át, melyek összekötöttést biztosítanak a felszínen és a felszín alatti, múzeumi területek között is. A dokk köré tervezett kiállító terek egyben egy hatalmas rámpaként is funkcionálnak, mely megoldással sikerült a szintkülönbség nagyvonalúan áthidalni. A szabadon hagyott dokk tere megőrizte az ipari jellegét, a múzeumi terek kellő mértékben kapnak természetes bevilágítást, és a múzeumi látogatók így különleges téri élményben lehetnek részesek.

A **Blavand Bunker Múzeum** tervpályázatát 2012-ben nyerte meg a BIG építésziroda, mely beruházás az elmúlt hónapokban kapta meg a szükséges támogatást, így elkezdődhet megvalósítása. A régi, második világháborús német lövészárkot is bemutató, 2500 négyzetméteres épület négy önálló múzeumszert foglal magába. A bunkermúzeumot, a borostyánkővet bemutató múzeumot, a történelmi múzeumot és egy speciális kiállítási teret ördögkerészszerű elrendezésben, a föld alá süllyesztve, egy belső udvarra szervezve helyezték el a tervezők. A múzeumi terek a belső udvarból érhetők el, mely a földbe vésett lövészárkoszerű utakon közelíthető meg. A múzeumi funkciót kiegészítve a lövészárkot Dánia nyugati partjainak megfigyelésére alkalmas obszervatóriummá alakították át. Az így létrejött térszerkezet beleolvad környezetébe. Sikerült kapcsolatot teremteni a zárt, szűkös katonai létesítmények és a tágas kiállítóterek világa között.

A dán építésziroda legújabb múzeumépület

1-2

3-4

5-6

zataik alapján mégis pragmatikus és magától értetődőnek tűnnek. A teljesség igénye nélkül olyan neves épületek épültek meg az építésziroda segítségével, mint a 2010-es Sanghaji Expó dán pavilonja, a koppenhágai Hegy-ház és 8-as ház.

1-2. Dán Tengerészeti Múzeum, Helsingør, Dánia –

BIG Építésziroda, 2007–2013

3-4. Blavand Bunker Múzeum, Varde, Dánia –

BIG Építésziroda, 2012

5-6. Emberi Test Múzeuma, Montpellier, Franciaország –

BIG Építésziroda, 2013

a BIG-et, melyet kitűnő előadó képessége és marketing érzéke miatt villámgyorsan a legnagyobbak közé tudta emelni. A BIG munkáinak legnagyobb része koncepcióterv vagy tervpályázat, melyek között több múzeum-épület is található. A múzeumok többségében megfigyelhető, hogy félig homlokzat nélküliek, az épületeket a földbe süllyesztve alakították ki (Grönlandi Nemzeti Galéria, Québeci Szépművészeti Múzeum). A mostani cikkben három olyan múzeumépület tervét mutatunk be, melyek ugyan eltérő fázisokban vannak, mégis mindháromnak aktualitása van.

terve az montpellier-i **Emberi Test Múzeuma**, amely szintén első díjat kapott. Praktikussági okokból és a flexibilitást elősegítve az építésziroda a nyolc fő helyiséget egymás köré fűzte, és az összes funkciót egy szintre helyezte el. Az így létrejött fluid és organikus forma kellően szoros kapcsolatokat teremt az egyes funkciók között. A „fésűs” elrendezés további két síkon is jól értelmezhető: az épület moduljai az emberi test építőköveként felfogható sej-

tekre hasonlítanak, és a kialakított struktúra a múzeumok egyirányú, irányított körbejárhatóságára is adekvát választ ad. A 7800 négyzetméteres új múzeum a város egyik új fejlesztési területének szélén fog elhelyezkedni. A létrejött forma két ellentétes elem, a városi, burkolt felület és a zöldfelület szerves összhangja.

A BIG terveivel – még az olyan téri kötöttségek mellett, mint a föld alá süllyesztés is –

egyedi megoldásokat talál. Az épületek terei minden esetben kellően alátámasztott módon lettek kialakítva, és funkcionálisan jól használható módon kapcsolódnak egymáshoz. Jól megfigyelhető, mennyire kreatívan és korlátok nélkül alakítja ki Bjakre Ingels csapata a múzeumok tereit. Olyan múzeumépületek jönnek létre, melyek kellően ravasz eszközökkel alkotnak művészi alapaossággal megalkotott formákat.

Képenként – válogatás a közelmúlt pályázataiból

7. Az emlékezés szalagja, Krakkó – CSA, első díjas pályamű

8. Pink Floyd ház – Arqbaurum, pályamű

9. Ningbo, Új Központi Könyvár, Kína – Schmidt Hammer Lassen Architects, első díjas pályamű

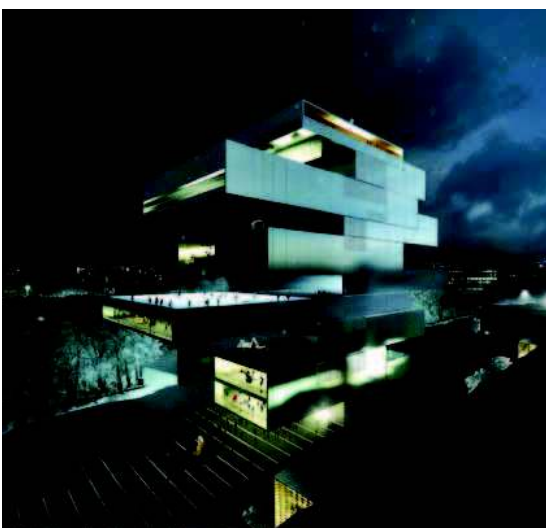
10. Parramatta Square, Sydney – Mario Cucinella Architects, döntős pályamű

11. Kortárs Művészetek Múzeuma, Moszkva – Heneghan Peng Architects, döntős pályamű

12. Axel Springler színház – Buro Ole Scheeren, döntős pályamű

10

8

Amikre érdemes figyelni

közeledő határidővel leadható pályázatok:

Holcim Awards 2013/2014

beadási határidő: 2014. 03. 31.

ALGODEQ, Algoritmikus Tervezői Verseny

beadási határidő: 2014. 03. 31.

Burián Gergő

Interjú dr. Hajnóczi Péterrel, a MÉK új elnökével

Hajnóczi Péterrel, a Magyar Építész Kamara újonnan választott elnökével az Építészek Házában előre föltett kérdések alapján ültünk le beszélgetni.

2013. november 15-én, a kamara Tisztújító küldöttgyűlésén választottak meg a MÉK új elnökévé. Azóta majdnem három hónap telt el. Mi tartott ilyen sokáig, hogy a kamara új elképzeléseiről csak most tudsz nyilatkozni?

A múlt év nyarán jelent meg a Tervezői jogosultságról szóló 266/2013 (VII. 11.) sz. Kormányrendelet, amely 2014. január 1-jén lépett hatályba, és amely a Magyar Építész Kamara számára négy pontba összefoglalhatóan több új kívánalmat fogalmazott meg.

1. Megváltoztatja a jelenlegi továbbképzési rendszert. Csak a kötelező továbbképzésre vonatkozóan tartalmaz előírásokat. A szabadon választott továbbképzésre a kamarának kell szabályzatot alkotnia.

2. A vezető tervezői címen kívül más, további tervezési címek, például különösen gyakorlott, mentor stb. odaítéléséről dönthet a kamara.

3. A gyakorlati idő szakmaiságának megállapításáról szintén szabályzatot kell létrehozni.

4. Az Alapszabály módosítását is el kell végeznie a kamarának, többek között a törvényességi észrevételeknek megfelelően is, amelyről a Belügyminisztériummal egyeztetéseket folytatunk.

Az új szabályzatok, szabályzatmódosítások kidolgozása folyamatban van, ezeket a területi kamarákkal is egyeztetni kell. A szabályzatok jóváhagyására legkorábban a 2014. március 28-án tartandó Küldöttgyűlésen kerülhet sor.

A 2013. november 15-én a www.tervlap.hu internetes újságon hat pontban összefoglalt programodat miként próbálsz megvalósítani? A programot a Küldöttgyűlésre összeállított előterjesztésed tartalmazta.

A programpontok:

1. Az építés szakma társadalmi kapcsolatainak és elfogadottságának további erősítése minden építész számára alapvető célkitűzés, de ez hosszú távú feladat.

2. Az építés szakmagyakorlás rangjának és minőségének emelése érdekében már ötféle tervpályázati rendszer van előkészítés alatt.

3. A kamara „önkormányzati” feladatai között a „hovatartozás” érzésének növelése programpont kapcsán Hajnóczi Péter elmondta, hogy egyidejűleg a Pest megyei Építész Kamara alelnöke is, és Pest megyében, a főváros környezetében már négy-öt helyen aktív helyi csoportok alakultak.

4. A kamara a területi elnökségekkel intenzív kapcsolatot épít ki. A Területi Elnökök Testülete – esetenként kibővítve a titkárokkal – rendszeresen ülésezik.

5. A 266/2013 (VII. 11.) sz. Kormányrendelet végrehajtása során a területi titkároktól kértünk véleményeket. A feltett kérdéseket központilag összesítettük, és megküldtük a Belügyminisztériumnak. Ezt az összesítést a titkárok tájékoztatásul visszakapták, és ezt a módszert fogjuk követni a jogszabályok véleményezése kapcsán is.

6. A Magyar Építőművészek Szövetségével, a Magyar Művészeti Akadémiával és további szakmai szervezetekkel a találkozások rendszerezése.

Az eltelt idő alatt milyen új szempontokkal bővült a program?

A szakmai továbbképzésnél a folyamatosság érvényesül, vagyis az öt évre „húszpontos” rendszert kívánjuk továbbra is életben tartani. A szakmai képzésnél az „önképző” megoldásoknak is fontos szerepet szánnunk.

Mint a BM Területrendezési és Településügyi Főosztályának vezetője, hogyan tudod feladataidat maradéktalanul ellátni, hiszen egy ilyen felelősségteljes elnöki teendő egész embert kíván?

Ez a kérdés aktualitását veszítette. A minisztériumban új főosztályvezetőt neveztek ki, így a MÉK elnöki teendőit teljes emberként tudom ellátni.

A 2014–2020-as évek közötti EU- programok lebonyolításának alapelveiről szóló 1731/2013 (X. 21.) sz. Kormányhatározat kapcsán mi lesz a MÉK feladata?

A témában a MÉK-nek valóban fontos feladata lesz, amelyet a 2013. november 15-i Küldöttgyűlésen kérésre Bodonyi Csaba és Gelesz András építészek megfogalmaztak. A történelmi múltú Közmunkatanács-hoz hasonló megoldások képzelhetők el. Az építészeti tervek és alkotóinak kiválasztására alapvetően a tervpályázatokat tartja alkalmasnak a kamara. Mindenütt hangsúlyozzuk, hogy a tervezés „államosítása” ellen teljes erőnkkel fellépünk. Ennek érdekében folyamatosan magas szintű egyeztetéseket folytatunk.

A tervezési díjszabással a tagság elégedett-e?

A jelenlegi tervezési díjszabások ajánlottak. A MÉK és a Magyar Mérnöki Kamara együttműködve a német díjszabási rendszer alapján fejleszteti tovább ezeket, azt remélve, hogy parlamenti felhatalmazással a kormány a tervezési díjszabást egyszer majd kötelezővé teszi.

Mit tervezel a kamara jelenlegi médiarendszerének fejlesztéséről? Mi lesz a

2013. évi Építész Évkönyv sorsa?

A MÉK Elnöksége a kamara kommunikációs stratégiájának koncepcióját – amelyet Pálffy Sándor DLA építész állított össze – 2014. január 17-i ülésén elfogadta. A belső és külső kommunikációs eszközök: honlap (folyamatos), hírlevél (alkalmanként), közlöny (kéthavonta, interneten és kinyomtatva), évkönyv (évente), fórum (folyamatos), Fuga Rádió (hetente), a közmédiában közfeladat, közszolgálat, kapcsolat a politika felé. A MÉK évkönyv természetesen idén is megjelenik.

Jelenleg mennyi a kamara létszáma?

A kamara létszáma jelenleg 8011 fő. A létszám sajnos folyamatosan csökken. Ennek a tagság idősödése, továbbá a „munkanélküliség” az oka, ami miatt sokan szüneteltetik tagságukat.

A kamarai tagdíj fedezi-e a költségeket, vagy szükség lesz a tagdíj emelésére?

A MÉK tagdíja, amelyet a 2013. november 15-i Küldöttgyűlés fogadott el, 48 ezer Ft/év. A kamara azt szeretné elérni, hogy a kötelező online továbbképzés díját vagy annak egy részét a tagdíj magába foglalja.

Vannak-e még olyan terveid, amelyekről nem beszéltünk, de szeretnéd megvalósítani?

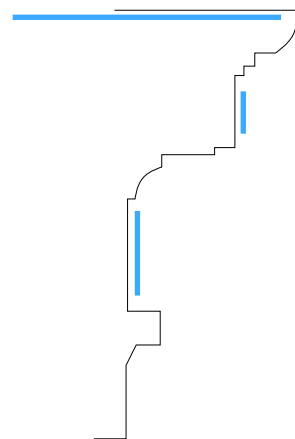
Csupán megismételni tudom, hogy jelenlegi legfontosabb teendőink a kamara belügyeinek rendezése. Tekintve, hogy az országos választások április 6-án lesznek, a jogalkotás pillanatnyilag „takarékon” van. Ezért

Nemzetközi Építészkongresszus 2014 Budapest

március 8., szombat

Budapest, Bálna Budapest (CET)

IX. ker. Fővám tér 11-12. Budapest

A Metszet építészeti folyóirat 2014-ben 11. alkalommal rendezi meg MÉSZ-szel közös kongresszusát. Az idei téma: Építészet és kultúra, aminek a kiírás alatt lévő múzeumi negyed pályázat és a magyar találmányokat kiállító Rubik-múzeum pályázata ad rendkívüli aktualitást.

Fürjes Balázs (Budapest)

Martha Thorne (Pritzker-díj, ügyvezető)

Vasáros Zsolt (Budapest)

Erik Nobel (Nobel Arkitekter, Koppenhága)

Bolle Tham és Martin Videgård (Tham & Videgård, Stockholm)

Mario Botta (Studio arch. Mario Botta, Mendrisio, Svájc)

Kas Oosterhuis (oosterhuis_lénárd, Rotterdam)

regisztráció, tájékoztatás:

www.tervlap.hu (a jobboldali

Nemzetközi
Építészkongresszus 2014

gombra kattintva)

Kérdése esetén hívja:

Artifex Kiadó, 36-1-783-1711

info@artifexkiado.hu

részvételi díj:

előre utalás esetén: 11 614 Ft + áfa

(bruttó: 14 750 Ft)

helyszíni fizetés esetén: 15 000 Ft + áfa

(bruttó: 19 050 Ft)

Főtámogatók:

AUTODESK

Internorm

Canon

Támogatók:

Szakmai támogatók:

Magyar Építészek Szövetsége, Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt., Miniszterelnökség Egyes Kiemelt Budapesti Beruházásokért Felelős Kormánybiztosai Titkárság, Magyar Építészek Kamarája, Építészek Nemzetközi Szövetsége (UIA)

MÉK

2013/353
3,5 pont

lényeges, hogy saját dolgainkat, szabályzatainkat elkészítsük és elfogadjuk. Ezen túlmenően rendkívül jelentős a 2014. évi program 1. pontja: a stratégiai célok kitűzése és ütemezett végrehajtása.

Kívánsz-e még valamilyen témáról szót ejteni?

Röviden ismertetném az Elnökség fő munkamegosztását:

Eltér István alelnök: a Kft. ügyvezetője (Építész Közlöny, évkönyv), közbeszerzések, tervpályázatok, Ybl-év;

Szalay Tihamér alelnök: gazdasági vezető, szakmagyakorlás, e-ügyintézés;

Turi Attila alelnök: szakmapolitika, stratégia, szakmagyakorlás, Nemzeti Építészeti Szalon;

Dulácska Zsolt: továbbképzés, szakmagyakorlás, stratégia;

Kalo Emese: tervpályázat, közbeszerzés;

Körmendy János: stratégia, szakmapolitika;

dr. Makovényi Ferenc: oktatás, külügy;

Pálfy Sándor DLA: kommunikáció, oktatás;

dr. Hajnóczy Péter elnök: jogszabály-veleményezés, kezdeményezés és szabályzatok koordinálása, e-ügyintézés, diplomaazonosítás és természetesen a MÉK általános képviselője.

A munkamegosztásból látszik, hogy az elnökségi feladatmegosztás a régi munkabizottságokon alapul, de „bizottságok” nélkül. Adott esetben egy-egy feladat függvényében szakértőket fogunk igénybe venni.

Köszönöm a beszélgetést.

Timon Kálmán

Április 2-án nyílik az Öko City a Construmán

Az Öko City feladata megmutatni a látogatóknak, hogy miként lehet egészségesen, biztonságosan, környezetbarát módon és megfizethetően közel nulla rezsiköltségű épületet épí-

teni, felújítani és üzemeltetni. A megcélzott látogatói kör a lakásfelújító, házépítő végfelhasználóktól a szerelőkön és kivitelezőkön keresztül egészen a közös képviselőig terjed.

Az Öko City projekt a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Belügyminisztérium és az ÉMI védnökségével valósul meg. Felépül egy közel nulla rezsiköltségű látványos bemutatóépület, amit a KNX Hungary Épületautomatizálási Egyesület működtet. A Fórum Térben szakmai vitákat, előadásokat, alkalmazástechnikai bemutatókat rendeznek. Többek között itt tartják konferenciájukat (a LOSZ ösz-

szefogásában) a lakásszövetkezetek és társasházak közös képviselői. A LOSZ rendezvényén a résztvevők első kézből kapnak tájékoztatást arról, hogy milyen termékekkel, kivitelezőkkel társuljanak az épületfelújítási pályázatokon.

A Tájékoztató Szigeten az NFM, a BM építésügyi főosztályától, katasztrófavédelmi főigazgatóságától, valamint az ÉMI munkatársaitól, képviselőitől lehet érdeklődni, információt szerezni az előírásokról, a finanszírozási lehetőségekről, a jogszabályokról és azok változásairól. A pályázati lehetőségekről a projektben önálló standdal megjelenő Goodwill Consulting és a Goodwill Energy Kft. nyújt részletes tájékoztatást.

Magyarországon az építőipar mélyrepülése megszűnőben van, az ágazat új kihívások előtt áll – ezeknek mind az építési termékek gyártóinak, kivitelezőinek, befektetőinek meg kell felelniük. Épületeink ma közel dupla anynyi energiát használnak fel, mint a nyugat-európai országok hasonló épületei. A fenntartható fejlődés, a környezettudatos életmód, az új épületeknél 2020-tól érvényesítendő közel nulla energiafogyasztás, valamint nem utolsósorban klímavédelmünk szükségessége generálja az igényt a szemléletváltásra, az új tech-

nológiák, gépészeti megoldások, építési termékek bevezetésére.

Az új technológiákat, termékeket hatásos, szemléletes módon kell bemutatni. Mivel az építésszek, ingatlanfejlesztők, befektetők, gyártók, kivitelezők, üzemeltetők érintettek a témában, ezért kellő méretű és látogatottságú rendezvény szükséges, hogy hatással legyen a szemléletváltásra. Ezért a Hungexpo Zrt. jóvoltából a Construma Reneo pavilonja nyújt teret az interaktív kiállítás megrendezésére.

Hazánkban az összes energiafelhasználáson belül épületeink működtetésére, fűtésére-hűtésére és az építőanyagok előállítására közel 50 %-ot használunk fel, míg az ipar, közlekedés stb. használja fel a többi energiát. Egyértelműen az épületeinkkel lehet az energiafelhasználás csökkentését legnagyobb mértékben elérni.

Az Öko City egy új kiállítási koncepció, melynek keretében a jövő kötelezettségeit és a ma lehetőségeit is bemutatják.

Összefogó szervező: Kárpáti József, érdeklődni lehet a karpati@energiabarat.hu emailcímen és a 30 206-3360-as telefonszámon.

(X)

ÉPÍTÉSI JÖG
Hatályosan és pontosan

Építési jogi konferencia 2014. március 12-én:

AZ ÉPÍTŐIPARI TARTOZÁSOK MEGELŐZÉSÉNEK ÉS BEHAJTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

- *Mit tegyünk, ha el akar tűnni az adós?*
- *Hogyan kerüljük el a nem fizető megbízókat?*
- *Mit tehetünk, ha felszámolják az adósunkat?*
- *Milyen szerződést kössünk, hogy biztosan kifizessék a számlánkat?*

**Sok jogszabály változott,
ismerje meg az új lehetőségeket!**

- **Helyszín: Fuga Budapesti Építészeti Központ**
(1052 Budapest, Petőfi Sándor utca 5.)
- **Időpont: 2014. március 12. szerda, 13.00-tól 18.00 óráig**

FUGA

Részletes program és jelentkezés: a tervlap.hu portál jobb oldalán a „Konferencia az építőipari tartozásokról” gombra kattintva!

Szakmai partnerek:

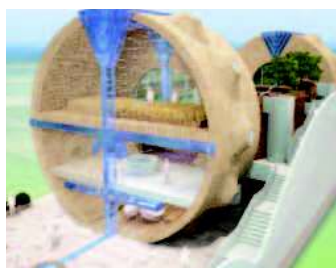
ÉPÍTÉSI
megoldások

METSZET TERVLAP

TERVLAP.HU

Látvány Milánóban

Eredményt hirdettek a Milánói Világkiállítás építészeti látvány ötletpályázatán. A 2014. január 15-én megtartott sajtótájékoztatón Szócs Géza kormánybiztos ismertette a győztes pályaműveket. Az építész szakma számára cseppet sem agyonreklámozott pályázatra (ld. a www.tervlap.hu cikkét: negyvenöt pályamű érkezett, melyből a szakmai zsűri választotta ki a tizenöt legjobbat. (A zsűri összetételét lásd külön). A tizenöt terv felkerült az Expo hivatalos honlapjára (www.expomilano2015.hu), és a közönség három héten át szavazhatott a neki legjobban tetsző épületre. A sajtótájékoztatón kiderült: a nyilvános szava-

zás Szócs Géza kormánybiztos személyes kezdeményezésére valósult meg, és az ötletgazda nagy megkönnyebbülésére a civil vélemény feltűnő párhuzamosságot mutatott a zsűri döntésével.

A magyar megjelenés irányadó filozófiája az egészséges ételmyszer és életmód kölcsönhatása, az ételmyszerbiztonság megteremtése, valamint a genetikai diverzitás megőrzése a jövő generációi számára. A természetes, újrahasznosítható és fényáteresztő anyagokból épülő, elbontás után hazaszállítandó pavilontól e koncepcióhoz illeszkedően a víz, az életadó és egészséget biztosító forrás, valamint a fény megjelenítését, a koncepció egészétől az archaikus magyar világértelmezés tükrözését várták a kiírók.

A hárommillió forinttal díjazott győztes munka, a MALOM (Getto Tamás, dr. Hutter Ákos) a kortárs építészeti visszafogott formajegyveivel és anyaghasználatával, a malom szimbolikájával a lokális magyar gazdaság, a helyi erőforrások kifejezője. Az épület működő malom, teteje esővízgyűjtő, a víz energiája malomkereket hajt meg, a víz a „malom-árokban” jut el a napszivattyúhoz. A napszivattyút napelemek működtetik, és emeli vissza a vizet a tetőre. Az éghajlati viszonyok a spontán működést némileg megkérdőjelezzik.

A kétmillió forintot érő második helyezett épület Sárkány Sándor és

Ertsey Attila munkája ALAKOR jelíggel. Az alakor egy ősi búzafajta neve, az épület sámandobokat formáz.

Megosztott harmadik díjat és egymillió forintot kapott a CANTATA PROFANA (Alkér Katalin, Bartha András Márk, Gyulovics István és Kovács Zsófia), mely Bartók művének, illetve az alapjául szolgáló kolindának a térbeli megjelenítésére vállalkozott. A másik harmadik díjas, a FAFŰ jelíggel készült terv (Bártfai-Szabó Gábor, Nagy Mariann és Molt Klára) érte el a közönségszavazáson a legmagasabb pontszámot. Három méter magas fűzfavesszők kötegei közt óriás fűerdőben juthatunk el a három természetes anyagú toronyig, ahol a víz, a búza és a gyümölcsöskert témáit fejtik ki az ötletadók.

A zsűri elnökének különdíját fél millió forint értékben a KUTAK HÁZA jelíggel készült terv (Nagyné Iván Katalin, Páger László, Mindák Gergely és Bodóczy Antal) nyerte, amely nem szerepelt a szavazólistán. Újságírói kérdésre az illetékesek elmondták, hogy a megvalósíthatóságát a zsűri kérdésesnek ítélte.

A kormánybiztos ígérete szerint az eredményhirdetés után hamarosan az összes terv felkerül az expo honlapjára.

A korlátozások nélküli felhasználási és módosítási feltételekkel a birtokába került pályaművek alapján a kormány tervezési programot készít, és ez lesz a közbeszerzési pályázat alapja. A leendő épületről a mostani eredmény azonban nem sokat árul el – Szócs Géza ugyanis kiemelte: ha az építész szakmai szervezetek által kiharcolt pályázat alapján első díjas terv túllépné a 2,5 milliárd forintos költségvetési keretet, vagy nem illeszthető a magyar részvétel koncepciójához, a kormány szabadon élhet a módosítás jogával.

Zöldi Anna

A zsűri tagjai voltak:

Bugar-Mészáros Károly okleveles építészmérnök, építészettörténész, a Magyar Építészeti Múzeum korábbi igazgatója;

Csizy László okleveles építészmérnök, a BME Doktori Iskola hallgatója, az Odooprojekt képviselője;

Guttman Szabolcs okleveles építészmérnök, volt nagyszabedényi főépítész, a Romániai Építészeti Rendje Erdélyi Területi Szervezetének képviselője;

Kálmán Ernő DLA okleveles építészmérnök, az International Union of Architects képviselője, a Magyar Építőművészek Szövetségének volt elnöke;

dr. Mócsényi Mihály prof. emeritus, Sir Geoffrey Jellicoe-díjas tájépítész;

Szegő György a *Régi-Új Magyar Építőművészet* folyóirat főszerkesztője;

Kalo Emese (Magyar Építész Kamara);

Marosi Miklós (Magyar Építőművészek Szövetsége);

Somogyi Pál (Magyar Művészeti Akadémia);

Giuseppe Frattini (Olasz Építész Kamara).

Garázskapuk és bejáratí ajtók

Garázskapu- és udvarikapu-meghajtások

Ipari kapurendszerek

Rakodástechnika

Kapuk és ajtók Európa piacvezetőjétől

www.hormann.hu
Infovonal: 06-80-88-75-75

HÖRMANN
kapuk • ajtók • ipari kapurendszerek

WWW.OKOCITY.HU

ÖKOCITY

KIÁLLÍTÁS ÉS FÓRUM

CONSTRUMA / 2014. ÁPRILIS 2-6.

CO₂ KIBOCSÁTÁS
CSÖKKENTÉSE

PLUSZ ENERGIA HÁZ

ÉGHAJLATVÉDELMI
STRATÉGIA

KÖZEL 0
REZSIKÖLTSÉGO

DEKARBONIZÁCIÓ

REZSICSÖKKENTÉS

KÖLTSÉG-OPTIMALIZÁLT
ÉPÍTKEZÉS

AKTIVHÁZ

FŐVEDNÖK:

NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
Horváth Attila Imre - fejlesztés- és klímapolitikáért,
valamint kiemelt közszolgáltatásokért felelős államtitkár

VÉDNÖKÖK:

BELÜGYMINISZTERIUM
Dr. Szaló Péter területrendezési, építésügyi és örökségvédelmi helyettes államtitkár
ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. Dr. Sárközi Károly vezérigazgató

SZERVEZŐK:

hungexpokiallítás
programod van

ENERGIABARÁT.HU

JÖVŐNK KÖTELEZETTSÉGEI A JELEN LEHETŐSÉGEI

KLIMAVEDELEM

BIO HÁZ

ÖKO HÁZ

MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK
NÖVELESE

PASSZIV HÁZ

TEMATIKA:

KÖZEL NETTÓ 0
ENERGIAFELHASZNÁLÁSÚ
ÉPÜLET ÜZEMELÉS KÖZBEN
ÖKO ÉPÍTÉSZET
HŐSZIGETELT ALAPOZÁS
FALSZERKEZETEK, HŐSZIGETELÉSEK
BIO/ÖKO ÉPÍTŐANYAGOK
KÖRNYEZETBARÁT KÖZLEKEDÉS
ÉPÜLETGÉPÉSZET
VILÁGÍTÁS
SZELLŐZTETÉS
VÁROSREHABILITÁCIÓ
HULLADÉKHASZNOSÍTÁS
NYILÁSZÁRÓK
TETŐSZERKEZETEK
ZÖLDTETŐK, ZÖLDFALAK,
ZÖLD HOMLOKZATOK
ÉPÜLET ÉS KÖZMŰ AUTOMATIZÁLÁS
ALTERNATÍV ENERGIAFORRÁSOK
FELÜLET FŰTÉS-HŰTÉS
LAKÁSEPÍTÉSI HITELEK,
PÁLYÁZATOK

SAKMAI TÁMOGATÓINK:

ÖKOCITY

KIÁLLÍTÁS ÉS FÓRUM

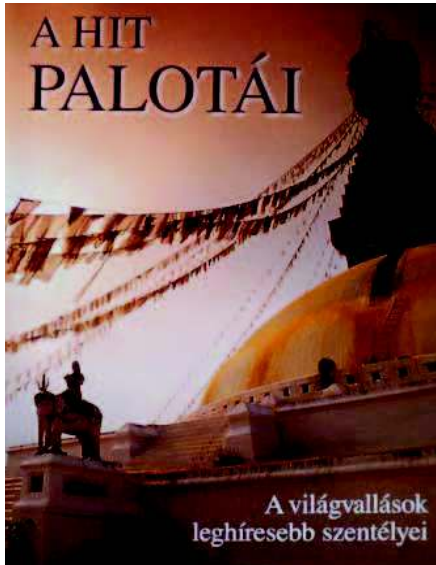
CONSTRUMA

2014. ÁPRILIS 2-6.

MÉDIAPARTNEREK:

A hit palotái

A világvallások leghíresebb szentélyei. A Kosuth Kiadó nagyméretű albuma 2012-ben jelent meg. A mű a müncheni Verlag Wolfgang Kunth GmbH & Co. Kg kiadó könyve alapján készült. A kötet tizenegy vallás szentélyeit gyűjti egybe, mintegy száz országból több mint háromszáz épületet. A világvallások: a kereszténység (2,26 milliárd hívő) 46 országból 172 templommal, az iszlám (1,43 milliárd hívő) 17 országból 41 mecsettel, hinduizmus (900 millió hívő), buddhizmus (500 millió hívő), taoizmus (400 millió hívő), szikhizmus (20 millió hívő) mindössze egy templommal, valamint a zsidó vallás (15 millió hívő), mormon vallás (13,8 millió hívő), bahái vallás (5–8 millió hívő), dzsainizmus (négymillió hívő), sintoizmus (108 millió hívő). Egy-egy objektumot két oldalon, egy oldalon vagy fél oldalon ismertet a könyv remek fényképekkel és az épületre vonatkozó szakszerű leírással. A történeti alkotások nagy mennyisége mellett a modern épületek szerényebb számban vannak jelen. Ezek: Ronchamp, Notre-Dame-du-Haut zarándokkáporna; az elefántcsontparti – 1990-ben II. János Pál pápa által felszentelt – Notre-Dame de la Paix templom nem korszerűségével, hanem méreteivel tűnik ki: a kupola átmérője kilencven méter, magassága 158 méter, a színes üvegablakok 36 méter magasak; Mexikóváros Tepeyac dombján, a Guadalupei Szűz Mária kegyhelyén Pedro Ramirez Vasquez mexikói építész tervezte 1974-ben a körsátor alakú bazilikát; Oscar Niemeyer Brasília katedrálisa; az iszlámábádi

Fajszál király mecset, csarnoka tízezer hívőre; dzsakartai Istiqlal mecset 120 ezer hívőre; Casablanca II. Hasszán mecset 25 ezer hívőre; Jeruzsálem Nagy Belz zsinagóga 2000-ből 6000 férőhelyes imateremmel; müncheni Ohel Jakob zsinagóga; Delhi bahái lótusz-templom. Ez összesen tíz alkotás. Két magyar emlék szerepel a kötetben: a budapesti Mátyás templom és a Dob utcai Zsinagóga, mindkettő két oldalon reprezentálva.

A sok-sok fontos adatot és pontos leírásokat tartalmazó kötetben sajnos számos tévedés zavarhatja a figyelmes olvasót. Ezek közül csak három lényegesebbet és egy képhibát említünk meg. A jeruzsálemi szikladóm helyesen: sziklamecset. (216. o.) (A kiadó másik

1

2

kiadványában, a *100 misztikus és szent hely* című kötetben a megnevezés helyesen szerepel). Fatéhpur Szikri várossal ... megalkotta saját emlékművét (252. o.). A mondat alanya, az építető Akbar szultán neve azonban hiányzik. A dzsakartai Isziqlal mecset hatalmas kupoláját nem 17, hanem 12 oszlop tartja (256. o.). A firenzei dóm nagy képe tükörkép (118. o.). A campanile a valóságban a homlokzat jobb oldalán áll (lásd a kis képet), itt bal oldalon van.

A könyv nagy méretű, 24×30 centiméteres, 384 oldalas, ára 9990 forint. Elején hatoldal, részletes tartalomjegyzék, a végén névmutató és a képjogok jegyzéke található. Minden vallást egyhasábos ismertető szöveg vezet be. Utolsó a sintoizmus. „A sinto szó a kínai nyelvből származik: a csen (isteni lény) és a tao (út) kifejezésekből tevődik össze. Az istenek útjának nincs sem alapítója, sem dogmá-

3

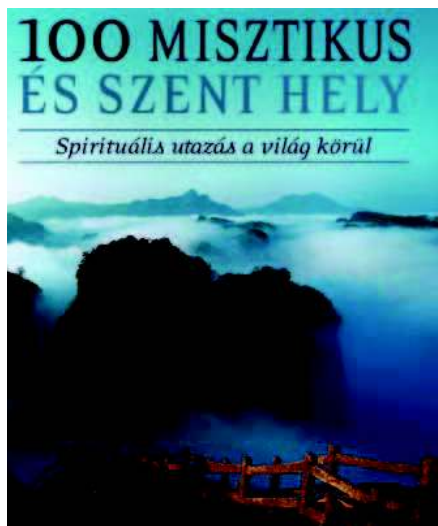
4

ja, s a szentélyekben tisztelt magasabb rendű lények száma sincs meghatározva. A sintoizmus lényeges része a természet tisztelete s az ősök kultusza.”

Timon Kálmán

1. Reykjavík, Hallgrímskirkja. Építész: Gudjón Samúelsson. 1948–1986. Torony 74,5 méter magas
2. Salvador da Bahia, Brazília. Szent Ferenc templom. 1708–1755. Pazar aranyozott paliszander fafaragások kápráztatnak el
3. Iszlámábád, Fajszál király mecset. Tervezte Vedat Dalokoy török építész, 1984. A négy minaret kilencven méter magas
4. Hunjuan buddhista függőkolostor a Heng San sziklafalán. Buddhisták, taoisták és konfuciánusok békésen egymás mellett gyakorolják vallásukat

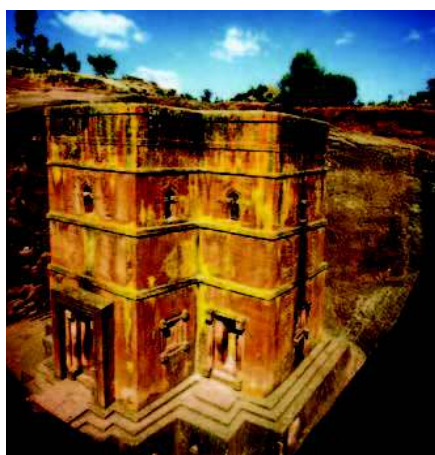
100 misztikus és szent hely

A Kossuth Kiadó 2013-as új kötete *Spirituális utazás a világ körül* alcímmel jelent meg Pico Iyer előszavával. A kötet szerzői: Michael Ondaatje, Joseph Marshall III, Paul Theroux, Andrew Motion, Jan Morris, Mark Tully és Alexander McCall Smith. A magyar kiadás a londoni Watkins Publishing, Duncan Baird Publishers Ltd. könyve alapján készült, fordította Tormai Gábor, szerkesztette Hajnal Gabriella.

A tartalomjegyzék szerint a száz szent hely közül tizenhét Amerikában, harminc Európában, tizenhét Afrikában és Közel-Keleten, huszonhat Ázsiában, végül tíz Ausztráliában, illetve a Csendes-óceán térségében található. Ezek a helyek egyrészt természet alkotta for-

mációk, másrészt ember készítette alakzatok, harmadsorban épületek, építmények, amelyek különböző vallások szentélyei. A téma szerinti felosztás statisztikája: huszonkilenc természeti táj, tizenhárom ősepitészeti alkotás, ötvenhét épület és egy természeti jelenség: az északi fény. A legtöbb bemutatás egy nyitászni, vagyis kétoldalas, de vannak egyoldalasak is, a fontosabb témák azonban négyoldalas prezentációk. Az Ohio állambeli Serpent Mound kígyódombja háromszázötven méter hosszan tekereg szájában egy óriás tojással, mely a Nap megtestesítése, s hogy miért épült, még mindig találgatják. A 6714 méter magas, hófödte, himalájai Kailash hegyet négy vallás: a

3

4

1

2

buddhista, hindu, dzsain és bön hagyomány követői körében övezi tisztelet. Ausztrália közepén emelkedik a 335 méter magas vörös szigetehegy, az Uluru. Ayers Rock az őslakosok számára szent hely, színét magas vastartalmától kapta. További példákat is említhetnénk a torcellói (velencei) Santa Maria Assunta-katedrálisról a dzsennéi iszlám nagymecseten át Maliban a lhászai buddhista Potala palotáig és Dzsokang-templomig, ahol a tibeti zarándokok az óra járásával egyezően pörgetik az imamalmokat, s amíg azok forognak, a hívó helyett imádkozzák az „om mani padme hum” mantra fohászatát. A népes szerzőgárda a helyszínen szerzett spirituális élmények leírására helyezte a fő hangsúlyt. A sorozatban mindössze két modern épület szerepel: Sogn

Benedetg svájci község lavina pusztította ősi chapluttája helyett Peter Zumthor tervezte új kápolnája 1988-ból és a bahái vallás kilenc szíromlevelű, dekoratív lótsztemploma Újdelhiben, amelyet Fariborz Sahba iráni építész az 1980-as években tervezett.

Az érdekes információkat nyújtó műben sajnálatosan tárgyi tévedések zavarják meg az olvasót. Az előfordulókból kettőt emelnék ki: az essexi St. Peter on the Wall csűrtemplom 650-ből nem sátor-, hanem nyeregteretős (54. o.), Zumthor kápolnája nemcsak fából, hanem külső fala téglából épült (90. o.). Ezen kívül a leírásoknál a szerzők fontos adatokat elhallgattak. Például az aacheni dómnál nem írnak arról, hogy egy arany szarkofágban itt nyugszanak Nagy Károly hamvai. Ez történelmileg talán lényegesebb, mint a négy nagy ereklye felsorolása. Hasonlóképpen említést érdemelt volna, hogy a dóm kórusának harminc méter magas, késő gótikus, pazar, színesüveg-festésű ablakait a párizsi Saint Chapelle tizenöt méter magas ablakai ihlették (68-69. o.).

A 22×25,5 centiméteres, 240 oldalas, kemény borítójú könyv 6990 Forintba kerül. A kötet végén földrajzi helynévtár található a nyilvántartásra vonatkozó adatokkal, az éghajlati viszonyokkal, az odajutás lehetőségeivel és egyéb megjegyzésekkel, például Lalibela vigyenek magukkal zseblámpát, hogy a sziklából kivájt templomok sötét belsejét is láthassák.

Timon Kálmán

1. A titokzatos fehér ló, Uffington, Anglia. Háromezer éves, 34 méter magas, 114 méter hosszú, egy méter mély árok fehér mészkő törmelékekkel feltöltve
2. Nepomuki Szent János zarándoktemplom, Zelená Horá, Csehország. Építész: Jan Santini, 1700-as évek. Az ötcikkelyes templomot tizkaréjos ámbitusgyűrű övezi öt kápolnával és három – nem öt – kapuval. Lásd a képet!
3. Lalibela keresztény sziklatemplomok Etiópiában, 13. század. 2300 méter tengerszint feletti magasságban kereszt alakban kifaragva a sziklából tíz méter mélységben
4. Templomhegy az aranykupolás sziklamecsettel, Jeruzsálem. Az első iszlám templom a 7. századból. Zsidók, keresztények és moszlimok szent helye

A b s t r a c t s

THERE IS AN INVISIBLE NATURAL HISTORY 8

ESTERHÁZY PALACE PUPPET THEATRE-ORANGERY-WATER TOWER RECONSTRUCTION, FERTAD, HUNGARY

by CSABA MOLNÁR DLA, VIKTOR SZENTKUTI and DÉNES HALMAI ARCHITECTS

At given periods in history architecture could be defined by intellectual schools of thought, when faced with the contemporary such ideals no longer prevail, especially regarding restoration of historic buildings. In this scheme it was decided to allow the nature of a buildings fabric to determine the method of restoration. Meaning where brick work is dominant this material will be used, where timber structures are required (roof trusses) then joinery will be explored. For reasons of comfort modern mechanical solutions have been chosen.

SHARED SPACE 16

HIROSHI SENJU MUSEUM, KARUIZAWA, JAPAN

by RYUE NISHIZAWA ARCHITECT

Here the works of an artist (Senju) and an architect (Nishizawa) come together in such a way as to compliment not only each other's disciplines but also that of internal and external organic use of space. The building follows the terrain allowing for visitors to circulate the interior spaces naturally allowing continuous views of the outdoors and artworks on display.

THE CHINESE PALACE OF ARTS 20

NANSHAN CULTURAL AND SPORT CENTRE, SHENZHEN, CHINA

by ZOBOKI and DEMETER ARCHITECTS

Following the success of this architectural practice on the domestic, Hungarian, scene a similar project to their Palace of Arts in Budapest is being realised in the Chinese city of Shenzhen. For any design team this would be seen as a brave step forward, this being unusual as the whole project, at all consultancy levels, is being undertaken by Hungarian lead teams.

SHELTERS FOR RUNESTONES 26

SHELTERS FOR RUNESTONES, JELLING, DENMARK

by NOBEL ARKITEKTER A/S ARCHITECTS

Two runic stones that mark Denmark's transition to Christianity in the year 965 have been enclosed in glass and bronze as a UNESCO World Heritage project. These enclosures allow visitors to see the monuments whilst protecting them from the elements in a climate controlled environment.

KALMAR MUSEUM OF ART 30

MUSEUM OF ART, KALMAR, SWEDEN

by BOLLE THAM and MARTIN VIDEGARD ARCHITECTS

In response to the original brief to provide a platform for the arts this museum, occupying four levels, stands on the flat lands of Kalmar. Interior spaces are defined by the use of natural day lighting and insitu architec-

tural concrete whilst exterior finishes are of glass and black stained plywood sheathing giving the effect of a white box within a black box. The interior accessed by means of a large staircase expressed as a dominant volume.

GARNET CHAPEL 34

CHAPEL PENKENJOCH, ZILLERTAL, AUSTRIA

by MARIO BOTTA ARCHITECT

The chapel takes its name from the mineral garnet, which naturally occurs in this region, taking the form of a cubic rhombic dodecahedron. Standing on a concrete plinth, which serves as the building's access, a timber framed garnet has been mounted, clad on the exterior with corten steel sheet and in the interior with larch lathing. Views to the exterior are limited to a minimum via the celestial roof light and holy cross.

QUANTUM LEAP 38

BÁLNA (THE WHALE) CULTURAL, ENTERTAINMENT AND COMMERCIAL CENTRE, BUDAPEST, HUNGARY

by KAS OOSTERHUIS and ILONA LÉNÁRT ARCHITECTS

From inception to completion this development faced many challenges, including issues of architectural discourse, economic survival and technical innovation. Solving the structural demands of placing a double curved shell and external skin between two existing brickwork buildings formed the main testing ground for this project. The resulting building, in the eyes of the architectural elite, may not be a total success regarding points of fine detail whilst as a cultural attraction its future seems bright.

CAN NOT BE SEEN MAYBE 44

ACADEMY OF MUSIC, BUDAPEST, HUNGARY

by MNDP ARCHITECTS

An elegant building requires great care, as seen in this case, when restoring to its original splendour. Respect for detailing and decorative elements must be approached with risk of damaging the spirit of the place. Yet, as time progresses so do the demands made upon a building, therefore new ideas and technologies must be integrated. In this project it is clear to see how the existing and the contemporary contrast well with each other with out any need for conflict.

MUSEUM OF THE MOMENT 50

A RETROSPECTIVE STUDY OF CONTEMPORARY ART GALLERIES

by ANNA ZÖLD

A study is made of different museums of contemporary art to explore how ideas of a societies relationship between the arts and the spaces that exhibit them are received. The intellectual content and power of attraction, in terms of visitor numbers, can be measured by acts of bombast or refinement leaving questions of how to progress into the twenty first century.

**Az építőipar szakmai
csúcstalálkozója itt van.**

CONSTRUMA

2014. április 2-6.

hungexpokiállítás
programod van

Az építőipar legnagyobb hazai szakkiállítása , az építőipari- épületgépzési - településfejlesztési kiállítás-csozor meghatározó eleme.

- Fókuszban a „zöld” építőanyagok
- RENEÓ - Megújuló energiák szakkiállítása
- ÖKÓ CITY bemutatóház, tanácsadás, kormányzati sziget
- Betétkiállítások: DACH-TECH, FRONTÁL, INTER-ISOLA
- Tematikus napok - kreditpontos konferenciák
- MÉK tagoknak a kiállítás megtekintéséért 1 kredit pont

Egyidejű kiállítások:

RENEO

OTTHON
Design

Lenopovum

Bővebb információ: www.construma.hu

Főtámogató: **otp Lakástakarék**
Szebb otthon, jobb élet

MAGYAR ÉPÍTÉSZ KAMARA
HUNGARIAN CHAMBER OF ARCHITECTS

MAGYAR MÉRŐKÉP
HUNGARIAN CHAMBER OF ENGINEERS

Médiapartnerek:

SZÉP HÁZAK

shopline

Botta, Mario

Carlo Scarpa és Giuseppe Mazzariol professzoroknál diplomázott 1969-ben, dolgozott Le Corbusier-nek és Louis Kahnak is. 1970-ben kezd tervezni, kezdeményezője, oktatója és két periódusban dékánja a Mendrisiói Építészeti Akadémiának. Számos épülete valósult meg, például: MOMA múzeum, San Francisco; Feltámadás katedrális, Évry; Tinguely Múzeum, Bazel; Cymbalista zsinagóga, Tel Aviv; városi könyvtár, Dortmund; Kyobo-torony és Leem Múzeum, Szóul; Tata Irodaházak, Új-Delhi; Santo Volto templom, Torino; Tschuggen wellnessközpont, Arosa; Csingua Egyetemi Könyvtár, Peking.

Böhm, Peter

Peter Böhm egy kölni építészdiszciplína leszármazottjaként 1954-ben született. A nagyapja által 1921-ben alapított Büro Böhm vezetését az ötvenes években az édesapja vette át, aki az irodát nemzetközi szinten is ismerttette. Peter Böhm Berlinben végzett 1985-ben, majd Otto Steidle irodájában dolgozott. Rövid amerikai tartózkodás után 1990-ben csatlakozott partnerként édesapja építészirodájához, 2002-ben megalapította saját irodáját, amelynek tevékenysége az olyan komoly nagyságrendű munkáktól, mint a Kölnarena vagy a kölni városháza, a kisebb, de szintén igényes projektektől, mint a St. Wolfgang plébánia Regensburgban, az építészeti témák széles körét öleli át.

Demeter Nóra DLA

Építészeti tanulmányait a Berkeley és a Yale Egyetemen végezte, 1993 óta dolgozik Magyarországon. Zoboki Gáborral 1998-ban alapították meg közös irodájukat. Demeter Nóra elsősorban a belsőépítészeti tervezési feladatokat látja el, emellett a cégmenedzsment vezetője.

Halmi Dénes

2002-ben végzett a Budapesti Műszaki Egyetem Építész-mérnöki Karán Hauszman Alajos Diplomadíjjal. 2003-ban megalapították Molnár Csaba DLA és Szentkúti Viktor építészekkel az M Építész Irodát. Jellemzően műemléki vagy műemléki környezetben lévő épületek tervezése mellett számos sikeres pályázatot és megvalósult épületet tudhat a háta mögött a több mint tíz éve működő iroda egyik vezető tervezőjeként. 2013-ban Média Építészeti Díjat nyert el a Fertődi Esterházy-kastély Rendezvényközpont rekonstrukciójáért.

Magyari Éva

1976-ban végzett a Magyar Iparművészeti Egyetemen építés tervező művészként. 1980-ig a Középpletervező Vállalatnál építés és belső-építés tervező Jánossy György és Laczkovics László műtermében. 1976-tól a Művészeti Alap tagja. 1980–90 között az Általános Épületter-

vező Vállalat építész és belsőépítész tervezője Varga Levente műtermében. 1980–82 között a Mesteriskola VI. ciklusának hallgatója, mestere Rimanóczy Jenő. 1991-től az MNPD Építészeti Kft. ügyvezetője, építész és belsőépítész tervezője. Kétszeres Pro Architektúra díjas, Budapest Építészeti Nívódíjas, Ybl-díjas Icomos díjas, tavaly FIABCI nemzetközi ingatlanfejlesztési díjat kapott.

Molnár Csaba DLA

Ybl-díjas, Kós Károly-díjas, Média Építészeti Díjjal elismert építész, valamint Tessedik Sámuel-díjas egyetemi oktató, 1989-ben végzett a BME Építész-mérnöki Karán. 1989 óta a Műegyetem Rajzi és Formaismereti Tanszékén oktat, jelenleg egyetemi docens. Az 1999-ben megjelent *Valóság-Gondolat-Rajz* című könyv társszerzője. 2005-ben a BME doktori iskoláján DLA-fokozatot szerzett. 2003–2011 között Edeleny város főépítésze. 2003-ban alapította Halmi Dénes és Szentkúti Viktor építészekkel az M Építész Irodát. Számos lakóházat és középületet, valamint műemléki épületek felújítását, átalakítását tervezték közösen.

Oosterhuis, Kas

Az idehaza a budapesti CET/Bálna tervezőjeként ismert építész a Delfti Műszaki Egyetemen a digitális tervezés professzora, a Hyperbody tudásközpont vezetője és a ProtoSpace laboratórium igazgatója. A holland Épületinformációs Bizottság (BIR) tagja. 1990 óta világszerte számos egyetemen és akadémián tart előadásokat. Három legismertebb munkája, a Neeltje Jans-i Sósvízpavilon, a zendereni Elhorst/Vloedbelt Hulladéktranszferáló és az utrechti Hessing Cockpit számos nemzeti és nemzetközi díjat nyert.

Ország István

A BME Építész-mérnöki Karán 2000-ben diplomázott. 1999-ben csatlakozott a Zoboki–Demeter és Társai Építészirodához. Az iroda vezető tervezőjeként részt vett a Művészetek Palotája és a Palazzo Dorottya tervezési munkáiban. Jelentős városrendezési, fejlesztési terv vezető tervezője, nevéhez köthető az Albertfalva Városközpont koncepcióterve.

Nishizawa, Ryue (Niszizava, Rjúe)

Ryue Nishizawa japán építész 1990-ben diplomázott a Yokohama Nemzeti Egyetemen. Társával, Kazuyo Sejimával 1995-ben alapították meg közös építészirodájukat a SANAA-t. Emellett 1997-től saját irodát is alapított. Nishizawa a Yokohama Nemzeti Egyetem professzora. Munkásságát számos díjjal ismerték el, 2010-ben Kazuyo Sejimával közösen Pritzker díjjal tüntették ki.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építész-mérnöki Karán. Tanulmányai során félévahallgatáson vett részt a Miami University-n (Oxford, Ohio, Usa) és a Norwegian University of Science and Technology-n (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi–Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője. 2010 óta Breeam Nemzetközi minősítő. 2011 óta a Budapesti Corvinus Egyetem mérnök-közgazdász képzés hallgatója.

Gutai Máttyás

Okleveles építész-mérnök, 2007-ben diplomázott a Budapesti Műszaki Egyetemen majd a Tokiói Egyetemen. 2010-ben ugyancsak a Tokiói Egyetemen PhD fokozatot szerzett. Kutatása mellett magyar, japán és portugál építészirodában dolgozott. 2010-ben alapította meg saját építészirodáját, az Allwater Építészirodát, emellett a Budapesti Műszaki Egyetemen okta-

tott konzulensként. Jelenleg a Tokiói Egyetemen dolgozik kutatóként prof. Kengo Kuma laborjában, ahol szabadalmaztató Vízház (hibrid) szerkezetét fejleszteti.

Hartvig Lajos DLA

Építész, 1985-ben végzett a BME Építész-mérnöki Karán. A Buvátiban, majd a Matervben dolgozott, 1992-ben végezte el a Mesteriskolát, utána két évet Németországban vett részt nagyobb épületek tervezésében. Hazatérve társával megalapította a Bánáti Hartvig Építész Irodát, melynek azóta is tulajdonosa és vezető tervezője. 2009-ben doktorált a Pécsi Tudományegyetemen.

Pesti Monika

Okleveles építész-mérnök, 1990-ben diplomázott a BME Lakóépülettervezési Tanszékén. A kilencvenes években építészeti és belsőépítészeti tervezéssel, elsősorban bankokkal, üz-

letekkel és lakóépületekkel foglalkozott. Kétéves németországi tartózkodás után hazatérve, 2004-től kisebb tervezői munkák mellett építészeti szakújságíróként dolgozik, számos épületbe-mutató és egyéb szakcikk szerzője, 2006–2009 között az *Építő-mester* szerkesztője, jelenleg a *Metszet* főszerkesztő-helyettese.

Szabó Levente

Építész, 1999-ben diplomázott a BME Középpletervezési Tanszékén, 2001–2004 között DLA-ösztöndíjas, 2007-től ugyanott főállású oktató, jelenleg egyetemi adjunktus. 2008-ban védte meg DLA-fokozatát. Elvégezte az ÉME-Mesteriskola XVIII. ciklusát, majd 2010-től annak vezető építésze. A Hetedik Műterem Kft. ügyvezetője. 2010-ben Pro Architectura díjat kapott. 2012-től Bolyai János kutatási ösztöndíjas.

Nobel, Erik

2001-ben alapította irodáját, a Nobel Arhitektet. Legismertebb munkájuk – melyet 2010-ben pályázaton nyertek el – Dánia első számú nemzeti emlékeinek, a jellingi rúnaköveknek a fedése, mellyel a 2013-as Európai Réz az Építészetben Díj zsűri elismerését nyerte. Skandinávia-szerte tervezett épületein kívül idén készül el a szintén pályázaton elnyert 46 000 négyzetméteres épülete Tallinban, az Észt Műsorszolgáltató székháza.

Pazár Béla

1977-ben diplomázott a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán, majd 1991-ig az Ipari Épülettervező Vállalatnál építész tervező Molnár Péter műtermében. 1980–82 között a Mesteriskola VII. ciklus hallgatója, mestere Janáky István. 1991-től az MNPD Építészeti Kft. építész tervezője. Ybl-díjas, Budapest építészeti nívódíjas, Icomos díjas, Forster Gyula-díjas, tavaly FIABCI nemzetközi ingatlanfejlesztési díjat kapott.

Potzner Ferenc

Okl. építészmérnök, okl. művészettörténész, 1980-ban végzett diplomadíjjal a Műegyetem építészkarán. 1983–1988 között művészettörténeti tanulmányokat végzett, 1996-ban diplomázott, 2000-ben PhD-képzésen szerzett abszolutóriumot. 1988–90 között a MÉSZ Építész Mesteriskola X. ciklusának hallgatója. 1980–83 között a Mélyéptervben, majd a Stúdió „R”-ben, 1986-tól a Köztiben, illetve jogelődeiben tervez. Budapest építészeti nívódíjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetésre jutott.

Silvester Csaba

Építész, vezető tervező, 1993-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. Pályáját a Buváti magaspépítési irodájában kezdte. 1997-ben a Zoboki és Társai Építésziroda alapító tagjaként vett részt az iroda elindításában. Azóta az iroda számos jelentős tervezési munkáját irányította projektvezetőként. Díjnyertes lakóépületek társszerzője. Legfontosabb munkáit magyar és külföldi kulturális épületek jelentik.

Szentkúti Viktor

Építész, vezető tervező, 2000-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 2003-ban megalapították Molnár Csaba DLA és Halmi Dénes építészekkel az M Építész Irodát. Jellemzően műemléki vagy műemléki környezetben lévő épületek tervezése mellett számos sikeres pályázatot és megvalósult épületet tudhat a háta mögött a több mint tíz éve működő iroda egyik vezető tervezőjeként. 2013-ban Média Építészeti Díjat nyert el a Fertődi Esterházy-kastély Rendezvényközpont rekonstrukciójáért.

Tham, Bolle és Videgard, Martin

Az 1999-ben alapított Tham & Videgard iroda a progresszív új svéd építészgeneráció legismertebb szereplője. A fiatal iroda számos díjat nyert, több monográfia is megjelent róluk. Jelenleg Kínában, Dániában, Norvégiában, Angliában, az Egyesült Államokban és Mexikóban épül alkotásuk. Legtöbb díjat nyert munkájuk a 2005-ben pályázaton elnyert Kalmár Művészeti Múzeum, talán legismertebb a Tükörkocka Tree Hotel Haradsban, mely egy magas szálfára szerelt high-tech „lombkunyhó” szálloda.

Turi Zoltán

1988-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 1994-ben végzett a Mesteriskola XII. ciklusán. Budapest jelentős tervezőirodáiban – a Köztiben és a BUVÁTI-ban Zoboki állandó munkatársaként Zalaváry és Turányi mellett dolgozott. 1997-ben csatlakozott a Zoboki–Demeter Építészirodához, a cég műszaki és szervezési igazgatója.

Vasáros Zsolt DLA

Építész, egyetemi docens, a BME oktatási és nemzetközi dékánhelyettese. 1998–2002 között a Kölni Egyetem, a DAI, a DAAD és az NKÖM ösztöndíjával Jordániában, Szíriában, Egyiptomban kutat. A kulturális örökség lehetséges elvi bemutatás esztétikai-gyakorlati problémáival foglalkozik doktori értekezésében és a gyakorlatban. Több nemzetközi régészeti társaság tagja.

Zoboki Gábor DLA habil.

1988-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 1992-en végzett a Mesteriskola XI. ciklusán. Zalaváry Lajos mellett a Köztiben, Turányi Gáborral pedig a BUVÁTI-ban dolgozott. 1997-ben alapította meg saját irodáját, melyhez Demeter Nóra 1998-ban csatlakozott. Zoboki a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztjének kitüntetettje, Ybl Miklós-, Pro Architectura és Prima Primissima díjas építész.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építészmérnök, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítésze. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Zöldi Anna

1987-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán. 1992-ben színdinamikai szakmérnöki diplomát szerzett, 1992–95 között a BME Rajzi Tanszékén doktorandusz. Néhány év tervezőintézeti gyakorlat után szabadúszó belsőépítészként dolgozott, középfokon építészettörténetet, belsőépítészeti oktatott. 2004 óta rendszeresen publikál építészeti, belsőépítészeti szaklapokban, az építészfórumon, emellett a revizoronline.com kulturális portál építészeti rovatát gondozza.

Vukoszávlyev Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös ösztöndíjas, MTA Bolyai ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. A *Kortárs holland építészet* című könyv szerzője, az *Új evangélikus templomok* társszerkesztője, a *Kortárs portugál építészet* társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az *Alaprajz*, 2010-től a *Metszet* folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az *Atrium* magazin építészeti főszerkesztője, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közül háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

**A high-tech ortodox
se kutya jeligére
Jákob kútja.
Göhörög stílben.**

csukva

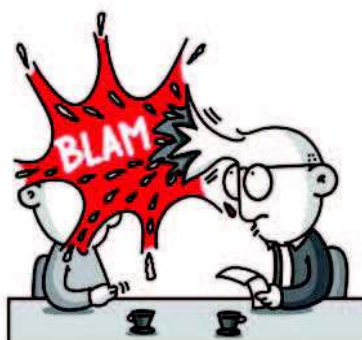

nyitva

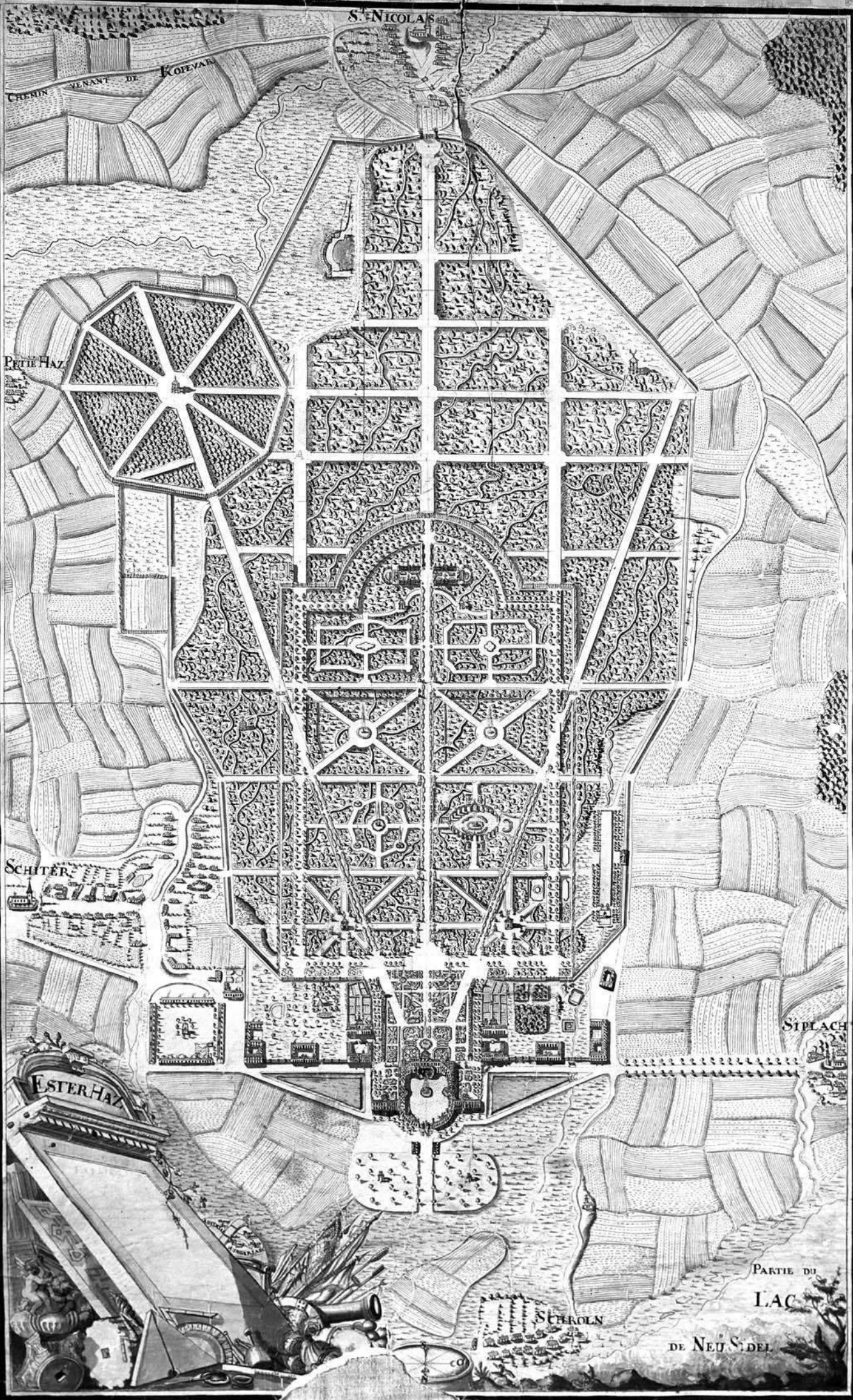
Fotó és gyűjtés: Kósa Luca Kornélia

www.archmaaik.com

arch.

© MAIAIK - 2014 - WWW.ARCHMAIAIK.COM - 2013

S. NICOLAS

CHEMIN VENANT DE KOPEVAAR

PETIT HAZ

SCHITER

ESTER HAZ

SCHROLN

SIBLACH

PARTIE DU LAC

DE NEU S. DEL

A láthatatlan hőszigetelés

Kecses, vékony erkélyvonalak, hőhíd nélkül.
A Schöck Isokorb® elem egyszerűen beépíthető, innovatív és időtálló megoldás, ahol a hőszigetelés láthatatlan marad.

A hagyományos, munkaigényes körbeszigetelés helyett az Isokorb® elem hőtechnikailag elválasztja az erkélyt a belső szerkezettől, így csökken az energiavesztés és elkerülhető a penészképződés.

The logo consists of a stylized orange and yellow triangle pointing to the left, followed by the text 'Schöck Isokorb®' in a bold, sans-serif font. 'Schöck' is in blue and 'Isokorb®' is in orange.

ACÉLCSARNOKOK

A **Frisomat evolúció** egyes állomásait jelentő csarnoktípusok, **épületrendszerek** mára több mint **200 lehetséges standard méretben egyszerre elérhetőek**. Az elmúlt 30 év megrendelői igényekre alapozott fejlesztéseinek eredménye.

A fő szerkezeti elemeket figyelembe véve is eldönthetjük, hogy az **egyszerűbb** – Omega, Ypsilon és Delta -, vagy a **komolyabb megrendelői igényeket kielégítő** emelt szintű műszaki megoldásokat felsorakoztató csarnokok – az Astra, Astrigma, Ceptra és Sigma – vagy azok lapostetős változatai – a Flatro és Flatrigma - közül választjuk ki azt, amely egy egyedi csarnok alapját fogja képezni.

A végeredmény: könnyed, stabil, gyors és környezetkímélő, egyedi Frisomat acélcsarnok.